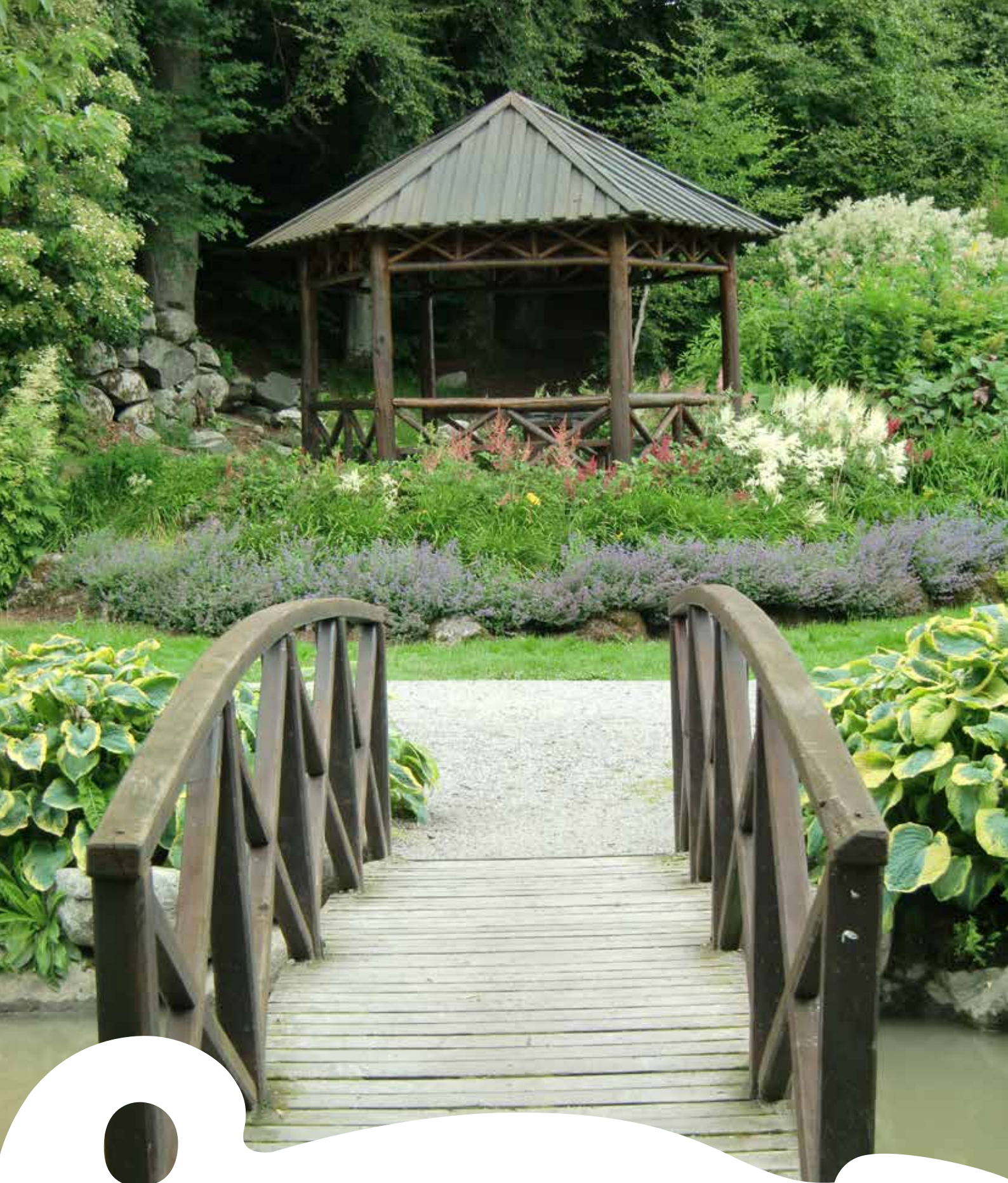

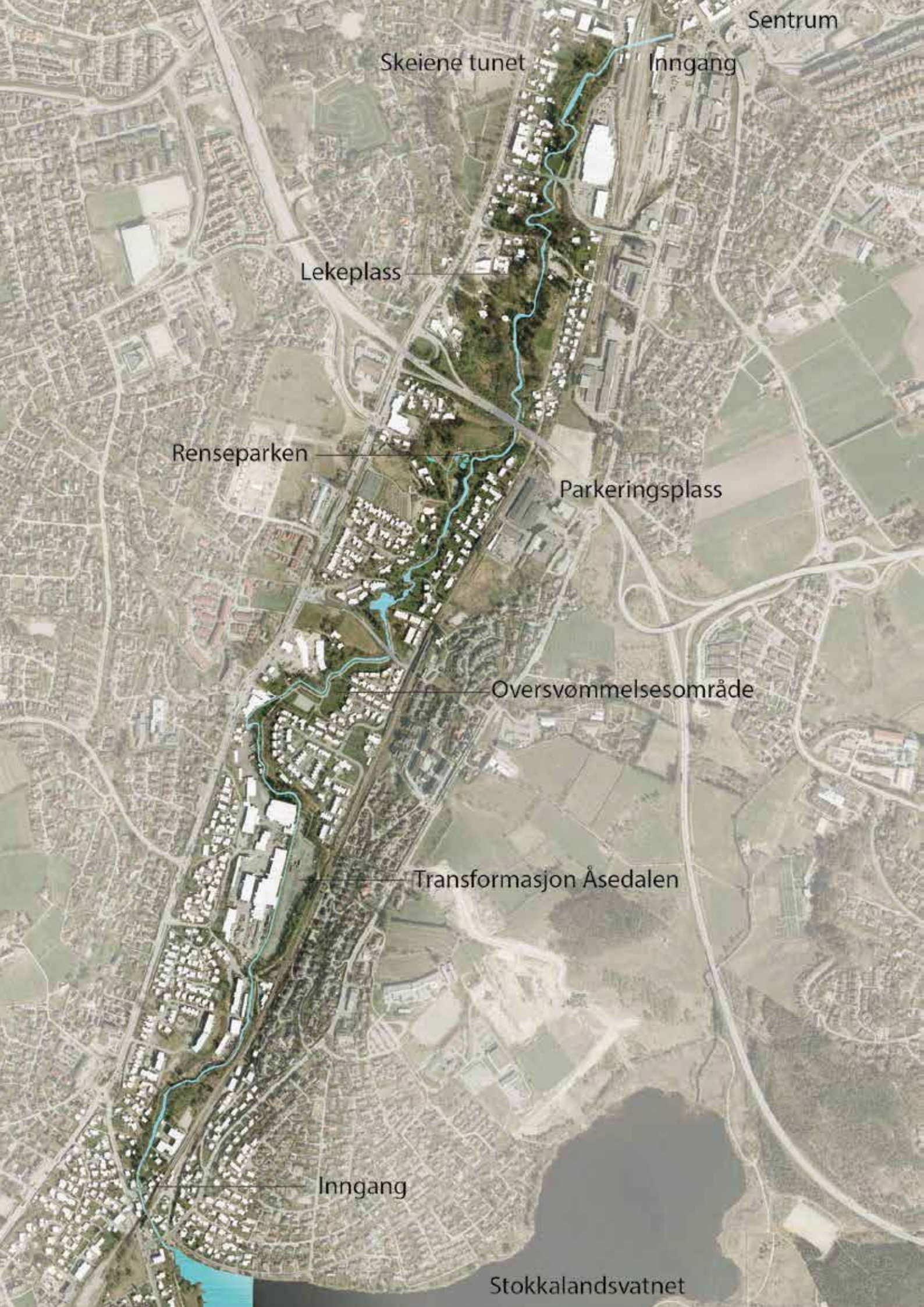

FORVALTNINGSPLAN FOR STORÅNAPARKDRAGET 2017-2030

GODKJENT I SANDNES BYSTYRE 24.04.2017

SANDNES KOMMUNE

Sentrum

Skeiene tunet

Inngang

Lekeplass

Renseparken

Parkeringsplass

Oversvømmelsesområde

Transformasjon Åsedalen

Inngang

Stokkalandsvatnet

INNHOOLD

s. 5-13	KAPITTEL 1	INNLEDNING, HENSYN OG FØRINGER
s. 14-18	KAPITTEL 2	MÅL OG HANDLINGSPROGRAM
s. 19-63	KAPITTEL 3	PARKDRAGETS DELOMRÅDER - TILSTAND OG BEHOV FOR TILTAK
s. 64-66	KAPITTEL 4	FORVALTNING, SKJØTSEL OG VEDLIKEHOLD
s. 65-67	KAPITTEL 5	PLANTEBRUK - FØRINGER FOR PLANTEVALG OG SKJØTSEL
s. 68-75	KAPITTEL 6	RETNINGSLINJER FOR PARKDRAGET
s. 76-75	KAPITTEL 7	MØBLERINGSPLAN
s. 89-94	KAPITTEL 8	HISTORISK UTVIKLING OG BRUK AV PARKDRAGET
s. 95		LITTERATURLISTE

OPPSUMMERING

Storåna er en 4,5 kilometer lang elv som faller 18,5 meter fra Stokkalandsvannet på Ganddal til utløpet i Gandsfjorden. Parkdraget består av parkene Sandvedparken, Bruelandsparken og flere mindre sammenhengende parker som utgjør et sammenhengende parkdrag som følger elva Storåna fra Sandnes sentrum til Ganddal sentrum (Multiconsult, 2015).

Forvaltningsplanen omfatter parkdraget i området fra Vågen til Ganddal sentrum og er et planverktøy for å sikre bærekraftig bruk og videreutvikling med leke-, rekreasjons- og aktivitetsmuligheter, samt sikre utvikling og vern av kulturminner og naturverdier i Storåna parkdraget. Selve vassdraget og kantsonene vil omfattes av Helhetlig plan for miljøtiltak i Storåna vassdraget som er under utarbeidelse. (Stokkalandsvatnet omfattes av egen forvaltningsplan) Disse planene må sees i sammenheng, særlig i områdene hvor parkarealene overlapper med interesser knyttet til vassdraget. Planen fastsetter konkrete mål og overordnede føringer for videreutvikling, bruk og daglig drift av parkdraget. Videre redegjør forvaltningsplanen for parkdragets innhold i delområdene og definerer soneinndelinger for aktiviteter og naturopplevelser. Det legges frem overordnede grep vedrørende forvaltning og ansvarsforhold avklares. Det er fastsatt retningslinjer for bruk, inngrep og videreutvikling av parkdraget. Det er utarbeidet en møbleringsplan for å sikre et helhetlig formspråk og videreutvikling av møbleringen i parkdraget. Til sist redegjøres det for historisk utvikling av parkdraget.

En viktig del av forvaltningsplanens er handlingsprogrammet. Handlingsprogrammet baseres på forvaltningsplanen i sin helhet og fastsetter konkrete tiltak som skal gjennomføres i neste 4. års periode i parkdraget. Handlingsprogrammet revideres årlig og knyttes opp mot økonomiplan for Sandnes kommune. Tiltakene som foreslås i handlingsprogrammet er oppgitt med prioriteringsrekkefølge. Tiltakene som er gitt høyeste prioritet skal gjennomføres, de øvrige tiltakene vil prioriteres så langt de økonomiske rammene strekker til.

A photograph of a park path lined with trees and greenery. The path is paved and curves through a lush green area. On the left, there are dense trees and bushes. On the right, there is a grassy area with a black lamppost and a bench. The path leads into the distance, surrounded by more trees and greenery.

Grønne områder har helsefremmende funksjoner i form av å være sosiale arenaer og møteplasser, særlig for barn og ungdom. Mange innbyggere er flinke til å benytte parker og lignende områder til sosiale sammenkomster, lek og aktivitet.

KAPITTEL I

INNLEDNING, HENSYN OG FØRINGER

1.1 INNLEDNING

Natur påvirker helsen positivt ved å bidra til en stressreduserende og rekreativ effekt. En svensk doktorgrads studie fra 2011 dokumenterer at det å oppholde seg i skogsnatur er viktig for dagens stressede mennesker, og at det er mer effektivt å hente seg inn igjen i et skogsmiljø enn i et innemiljø uten lyder fra naturen.

Storåna parkdraget, særlig Sandvedparken er trolig det mest brukte parkdraget i Sandnes. Med sentrumsnær plassering er parkdraget både et viktig aktivitets- og rekreasjonsområde og en mye brukt transportåre for myke trafikanter mellom Sandnes sentrum og Ganddal. Parkdraget er en viktig kvalitet i sentrumsutviklingen, og har stor betydning for bokvalitet, biologisk mangfold, byøkologi, lokalklima, overvannshåndtering og for å fremme folkehelsen. I tillegg har parkdraget en rik kulturhistorie som må sikres for fremtiden.

Storåna parkdraget er registrert som viktig naturtype parklandskap og viktig bekke- og vanndrag av Miljødirektoratet. Vassdraget forvaltes dermed som verneområde klasse 1 i tråd med Miljøplan for Sandnes. For vassdraget er *Helhetlig plan for miljøtiltak i Storånavassdraget* under utarbeidelse, hvor planen vil ha fokus på tiltak for å oppnå målet om god økologisk tilstand i vannet, iht. Vannforvaltningsplan for Rogaland og målene i Miljøplanen for Sandnes. Denne planen vil være førende for vassdraget og kantsonene. Vassdraget defineres som elven og tre meter kantsoner på begge sider av elven. Forvaltningsplanen er førende for alle de resterende arealene som ligger i parkdraget. Begge planene vil være likestilte

planer. I soner hvor hensyn til vassdraget overlapper med hensyn til parkdraget må føringene i begge planer veies opp mot hverandre. Denne forvaltningsplanen vil ta for seg parkdraget historiske utvikling, dagens situasjon for anlegget og forslag til tiltak som bør gjennomføres for å ivareta parkdragets aktiviteter, kvaliteter, naturmiljø og kulturmiljø.

Forvaltningsplanen fristilles fra miljødirektoratet forvaltningsplansmal da intensjonen med forvaltningsplanen er å fastsette føringer for bærekraftig bruk og utvikling av parkdraget, med integrert vern av viktige kultur- og naturverdier - ikke vern av parkdraget i sin helhet.

Det er behov for tilpasninger til økt bruk og fortetting i boligbebyggelsen, samt for å sikre parkdraget mot nedbygging. Av denne grunn vil tiltaksplanen legge føringer for hvordan dagens og fremtidige utfordringer tilknyttet parkdraget kan løses.

Forvaltningsplanen skal fastsette konkrete utviklings- og effektiviseringstiltak, samt være et viktig arbeidsverktøy for å sikre en helhetlig fremtidsrettet utvikling av parkdraget som vektlegger naturopplevelser, naturmangfold, kulturmiljø samt hensyn til flom og klimaendringer. Planen skal gi føringer som er retningsgivende for videreutvikling, forvaltning, drift, vedlikehold, bruk, informasjon, bevaring og tilrettelegging.

Forvaltningsplanen er ikke en arealplan, men er retningsgivende for arbeidet med arealplaner og enkeltsaker etter Plan- og bygningsloven, med konkrete politiske mål for parkdraget.

Sandnes, 01.0.2017

Ane K. Rostrup

Resultatenhetsleder Park, idrett og vei

1.2 GJELDENE LOVVERK:

Følgende juridisk og politisk rammeverk er førende for forvaltningen av parkdraget, og må legges til grunn for videre planlegging og tiltak i parkdraget.

Lover

- **Arbeidsmiljøloven**
- **Diskriminering og tilgjengelighetsloven**
- **Folkehelseloven**
- **Forvaltningsloven**
- **Forurensningslova**
- **Friluftsløven**
- **Kulturminneloven**
- **Naboloven**
- **Lakse- og innlandsfiskeloven**
- **Naturmangfoldloven**
- **Plan og bygningsloven**
- **Vannressursloven**

Forskrifter

- **Forskrift om fremmede organismer**
- **Forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag**
- **Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag**
- **Forskrift om fuglefredningsområde, Sandnes**
- **Forskrift om hundehold, Sandnes**
- **Forskrift om utvalgte naturtyper etter nml.**
- **Innlandsfiskeforskriften**
- **Produktkontrollforskriften**
- **Vannforskriften**
- **Handlingsplan for elvemusling**

POLITISKE FØRINGER FOR STORÅNAPARKDRAGET

Statlige retningslinjer

- **Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv**
Målsetningen i planen er at enda flere skal utøve friluftsliv jevnlig. Friluftsliv er en kilde til glede, livskvalitet og god helse, og målet er at flest mulig av befolkningen utøver friluftsliv, uavhengig av alder, kjønn, bosted, etnisk opprinnelse og fysisk bevegelse.

Strategien legger føringer om at friluftsliv i og ved byer og tettsteder skal prioriteres i det statlige friluftslivsarbeidet i årene fremover.

- **St. Meld. 14 (2015-2016) Natur for livet - Norsk handlingsplan for naturmangfold**

Meldingen beskriver hvordan regjeringens politikk skal bidra til å ta vare på naturmangfoldet. Politikken vil bidra til å nå nasjonale og internasjonale mål på området. Meldingen beskriver hvilke utfordringer vi står overfor, og hvilke virkemidler regjeringen vil bruke. Regjeringen vil bidra til at dagens bruk av naturen er bærekraftig, hindre at arter utrykkes og naturtyper forsvinner, og videreføre arbeidet med å bevare et representativt utvalg av norsk natur.

- **St. Meld. 34 (2012-2013) Folkehelsemeldingen**

Meldingen redegjør for nasjonale myndigheters oppfølging av føringene i folkehelseloven og er en samlet strategi for å utvikle en bærekraftig folkehelsepolitikk. Utgangspunktet for folkehelsepolitikken er at helse ikke bare innebærer fravær av sykdom, men også inkluderer overskudd, trivsel og velvære.

Rikspolitiske retningslinjer

- **Rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag (1994)** fastsetter:
”Unngå inngrep som reduserer verdien for landskapsbilde, naturvern, friluftsliv, vilt, fisk, kulturminner og kulturmiljø.
1. Sikre referanseverdiene i de mest urørte vassdragene.
2. Sikre og utvikle friluftsverdien, særlig i områder nær befolkningskonsentrasjoner.
3. Sikre verdien knyttet til forekomster/områder i de vernede vassdragenes nedbørfelt som det er faglig dokumentert har betydning for vassdragets verneverdi.”

- **Rikspolitiske retningslinjer for å sikre barn og unges medvirkning i planleggingen:**

Nasjonale mål for barn og unges

oppvekstmiljø:

a. Sikre et oppvekstmiljø som gir barn og unge trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger, og som har de fysiske, sosiale og kulturelle kvaliteter som til enhver tid er i samsvar med eksisterende kunnskap om barn og unges behov.

b. Ivareta det offentlige ansvar for å sikre barn og unge de tilbud og muligheter som samlet kan gi den enkelte utfordringer og en meningsfylt oppvekst uansett bosted, sosial og kulturell bakgrunn.

5. Krav til fysisk utforming

Følgende skal vies spesiell oppmerksomhet:

a. Arealer og anlegg som skal brukes av barn og unge skal være sikret mot forurensning, støy, trafikkfare og annen helsefare.

b. I nærmiljøet skal det finnes arealer hvor barn kan utfolde seg og skape sitt eget lekemiljø. Dette forutsetter blant annet at arealene:

- er store nok og egner seg for lek og opphold*
- gir muligheter for ulike typer lek på ulike årstider*
- kan brukes av ulike aldersgrupper, og gir muligheter for samhandling mellom barn, unge og voksne.*

- **Regionalplan for Jæren 2013-2040**

Planen har mål om å sikre natur- og kulturverdier og gi høy livskvalitet i regionen. Storåna parkdraget er definert som regionalt viktig grøntstruktur. Planen legger videre retningslinjer for bevaring og kvaliteter grøntstrukturen bør inneha.

- **Fylkesdelplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern**

(under revisjon), også kalt FINK, er retningsgivende for fylkets forslag til arealdisponering med hensyn til friluftsliv. Gjennom FINK formidler Rogaland Fylkeskommune ønske om å forsere arbeidet på tre viktige felt:

-Etablering av store interkommunale anlegg

- Etablering av fritidsanlegg for ulike subkulturer innen idrett og friluftsliv, samt den delen av befolkningen som ikke er organisert innen idrett og friluftsliv.

- Videreutvikling av "Frisk i friluft"prosjektet

- **Regional plan for vannforvaltning i vannregion Rogaland 2016-2021**

- **Regionalt tiltaksprogram for vannregion Rogaland 2016.-2021**

Planen fastsetter at Storåna er prioritert nedbørsfelt. Vassdraget er fastsatt med stor grad av forurensning og det vektlegges biologisk mangfold samt vassdraget som bynært rekreasjonsområde.

- **Handlingsplan for fremmede skadelige arter i Rogaland**

Planens hovedstrategi er å bedre kunnskapen om fremmede arter og nedkjempingsmetoder, forebyggende Kommunale føringer:

Kommuneplan for Sandnes 2015-2035 De tre verdiene knyttet til visjon og verdier for Sandnes - i sentrum for fremtiden er: Romslig, modig og sunn.

- I det romslige ligger mangfold, toleranse og generøsitet.
- Det modige indikerer at vi må våge å ta modige grep og være ambisiøse.
- Det sunne bygger på bærekraftbegrepet med fokus på helse, miljø og trivsel.
- **Vel bevart i Sandnes . Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Sandnes 2005-2017.**
- **Vannbruksplan for Storånavassdraget 1998**
- **Forvaltningsplan for Stokkelandsvannet 2006**
- **Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2017-2027 - Aktive Sandnes**
planen har følgende visjon "I Sandnes skal alle ha anledning til allsidig fysisk aktivitet og få gode opplevelser på et mangfold av arenaer."

Kulturminner - Tegnforklaring

Temakart Rogaland 2017

Lokalitsikon (WMS)

- Arkeologisk lokalitet
- Bebyggelseinfrastruktur
- Kirkested

Lokaliteter uten id

- Automatisk freda
- Uavklart/fjernet
- Andre kulturminner

Kulturmiljø

- Kulturmiljøer

Enkeltminner

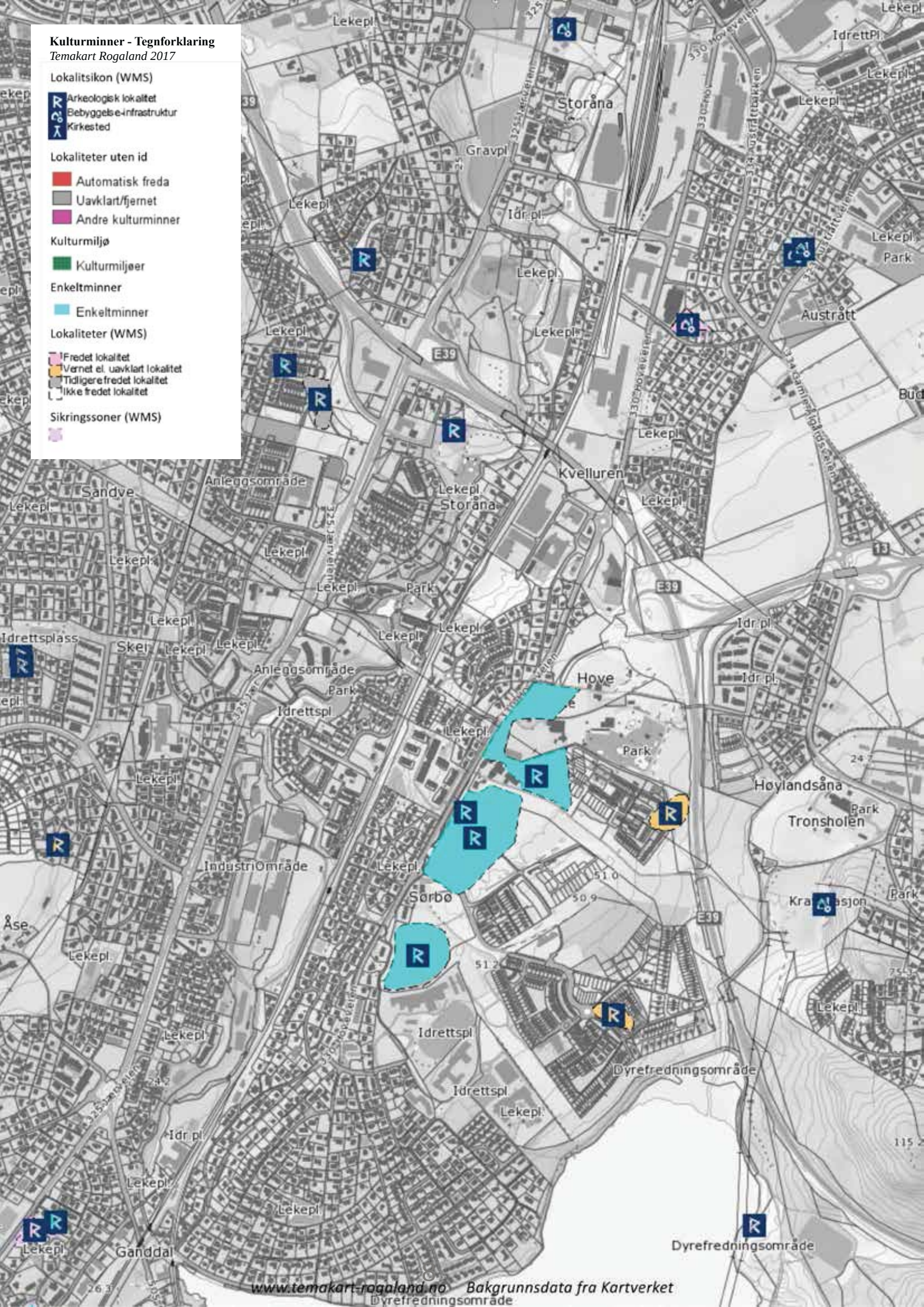
- Enkeltminner

Lokaliteter (WMS)

- Fredet lokalitet
- Vernet el. uavklart lokalitet
- Tidligere fredet lokalitet
- Ikke fredet lokalitet

Sikringssoner (WMS)

-

Følgende målsetninger er særlig relevante for parkdraget:

- Prioritere å utvikle turveier med lys, som kan benyttes av flest mulig gjennom hele året i nærmiljøene.
- Sørge for at kommunens friluftsanlegg er i den kvalitet som er definert av kulturdepartementet.
- Sikre og opprettholde viktige grønt / friluftsområder
- Legge til rette for et allsidig egenorganisert publikumstilbud.
- Utbedre kommunens aktivitets- og lekeplass tilbud
- Sandnes er Norges friluftskommune – videre satsing på grøntstruktur, natur og friluftsliv.
- Etterstrebe sammenhengende grøntkorridorer med minimum bredde 40 meter i bebygde områder, for å ivareta gode turveisforbindelser og ivareta det biologiske mangfoldet, ved å opprettholde bærekraftige habitater for ulike arter.
- Sørge for flere åpne tilbud hvor barn og unge kan drive mosjon og idrett.

• **Miljøplan for Sandnes 2015-2035**

Miljøplanen legger føringer om at vassdraget skal forvaltes etter klasse 1, som i forvaltningsplanen for Figgjovassdraget (Vassdragsbelte i og ved byer og tettsteder som har eller kan få stor betydning for friluftsliv.).

Storåna skal skjøttes med sikte på å utvikle fiskebestanden og for å forbedre fiske i elva. Miljøplanen definerer Sandvedparken som et viktig kulturlandskap i kategorien parklandskap, Parkanlegg langs Storåna.

• **Helhetlig plan for miljøtiltak i Storånavassdraget**

Planen har fokus på tiltak for å oppnå målet om God økologisk tilstand i vannet, iht Vannforvaltningsplan for Rogaland og målene i Miljøplanen for Sandnes. Naturmangfold, flomforhold, aktivitet i nedslagsfelt osv., påvirker tilstanden i vannet. Parametere for å vurdere tilstanden er bunndyr, påvekststalger, fisk, fysiske inngrep i og langs vann. Det er gjort store inngrep i vassdraget, men det er likevel ikke registrert som en modifisert

vannforekomst. Det betyr at vassdraget likevel skal forvaltes som et naturlig vassdrag og at målet om god økologisk tilstand skal oppnås.

Politiske vedtak om Storåna parkdraget

Barnas unge bystyre vedtok i 2010 at:
”Sandvedparken skal utvikles til en stille grønn lunge som knytter sentrum til naturområdene utenfor byen. Det skal knyttes ulike aktiviteter til parken: lekeplasser, idrettsanlegg, ballbaner, et tempel med restaurant som en attraksjon for turister.”

Pågående reguleringsplanprosesser

Følgende pågående reguleringsplaner berører parkdraget må tas hensyn til:

- 2013105 Områderegulering for Skeiane
- Plan 2016120 Detaljreg gnr 40 bnr 61 og 161 gnr 111 bnr 31 og gnr39 bnr 508 Brueland øst 15-11961
- Plan 2016123 Brueland vest
- Plan 2014117 - Detaljregulering for gnr 111 bnr 299 og 773, Skeiane - Haakon 7's gate / St. Olavs gate
- Pågående arbeid med sentrumsplan Ganddal (2017).

1.3.1 KUNNSKAPSGRUNNLAG OM KULTURMINNER - VERNEVERDIER I PARKDRAGET

Kulturminnene vises i kart til venstre. Kulturminnene er beskrevet under hvert delområde og i kapittel 6 om historisk utvikling og bruk. De viktigste kulturminnene i parken er:

- Skeiantunet - kulturmiljø, nasjonal verneverdi. Hemahuset er fredet bygg og av de høyest vurderte kulturminnene i Sandnes.
- Gravhaugene ved Kvelluren - automatisk freda kulturminner
- Vegetative spor fra planteskoletiden
- Spor av industrihistorie langs elva (Symbolsk utplassering av kvernstein langs elva).

De nevnte kulturminnene bevares i sin helhet. Formidling av kulturminner er et regionalt ansvar som forvaltes av fylkeskommunen.

Naturvernområde uten fyll

N Naturvernområde

 A - Svært viktig

 B - Viktig

 C - Lokalt viktig

Viktige naturtyper - sjø

 A - Svært viktig

 B - Viktig

 C - Lokalt viktig

Viktige naturtyper punkt

- Naturtype punkt

Arter av særlig stor forvaltningsinteresse områder (WMS)

☒ Alle arter av særlig stor forv int omr

Arter av stor forvaltningsinteresse områder (WMS)

☒ Alle arter av stor føyv int [NT] omr

Arter av særlig stor forvaltningsinteresse punkt (WMS)

● Alle arter av særlig stor forv int pkt

Arter av stor forvaltningsinteresse punkt (WMS)

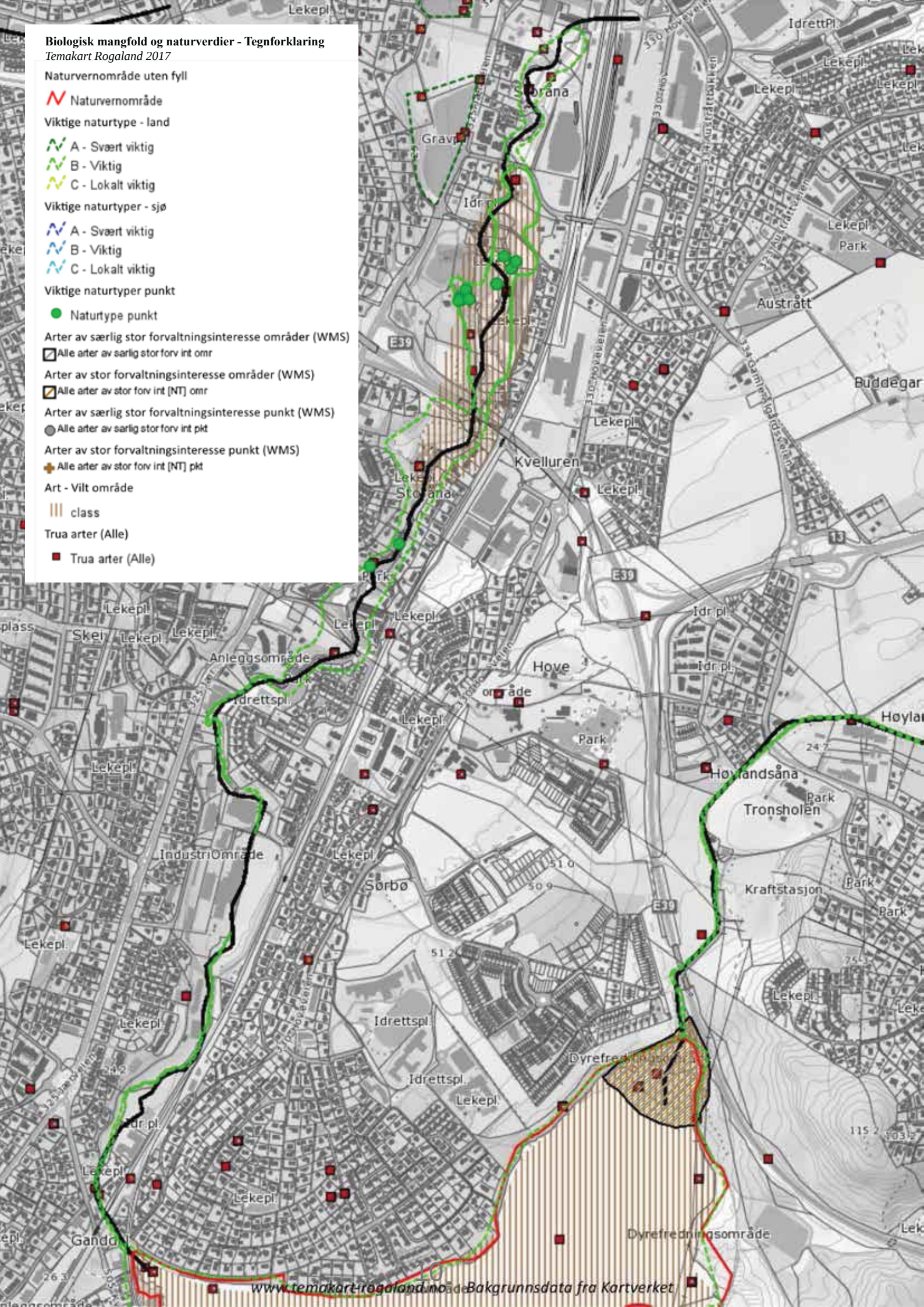
✚ Alle arter av stor føyv int [NT] pkt

Art - Vilt område

||| class

Trua arter (Alle)

- Trua arter (Alle)

1.3.2 KUNNSKAPSGRUNNLAG OM NATUR-MANGFOLD - VERNEVERDIER I PARKDRAGET

Det eksisterende kunnskapsgrunnlaget for viktige natur- og kulturverdier i parkdraget er registrert i naturbase og temakart Rogaland, vist i kart til venstre. Kunnskapsgrunnlaget legger føringer hvilke hensyn som må ivaretas i parkdraget ved videreutvikling og forvaltning av området. Kunnskapsgrunnlaget er noe mangelfullt. Befaringer i parkdraget tyder på at det finnes ytterligere store gamle trær og mulige hule eiker. Det er av denne grunn behov for supplerende systematiske kartlegginger er på detaljnivå, særlig ang. eldre trær.

Naturverdier og utvalgte naturtyper vises i kart side 11. Store deler av parkdraget er registrert som naturtype parklandskap. I parklandskapet er det registrert arter av særlig stor forvaltningsinteresse engvepsebie og randpunktlav. Følgende arter av stor forvaltningsinteresse registrert i kategorien VU: grå punktlav, ask, sivhøne, kornkråke, fiskemåke, dvergspett, sanglerke, dvergdykker, storsporve, vannrikse, sothøne og tyrkerdue. I kategorien EN: vipe I kategorien NT. Sandsvale, stær, gulspurv, sivspurv, gresshopper. Det er også registrert naturtype store gamle trær, samt utvalgt naturtype hule eiker. Vegetasjonen som skaper habitater for disse artene vil opprettholdes og ivaretas i fremtidig forvaltning av parkdraget. Eventuelle nye funn av arter på artsdatabankens rødliste skal bevares. Ved sikkerhetsmessige hensyn som stor fare for rotvelt og brekkasje på trær må sikkerhetshensynet veie høyest.

I arealene avsatt til biologiske soner vil det i hvert tilfelle vurderes om trestammer/greiner kan ligge igjen som i naturlig skogsvegetasjon. I parksonene vil plantematerialet fjernes. Relokalisering av stammer fra store løvtrær til botaniske soner kan vurderes. et vil vurderes mulighet for å la greiner/stammer av løvtrær ligge igjen, evt. med flytting til botaniske

soner. Trestammer og greiner av bartrær vil fjernes. Det bør etterstrebtes nyplantinger av løvtrær som har habitatsfunksjon for mange av de registrerte artene.

Vassdraget er registrert som naturtype viktig bekke- og vanndrag. Med artsregistreringer av viktige fiskeslag som ål. Forvaltning av vassdraget omfattes av Helhetlig plan for miljøtiltak i Storåna vassdraget som er under utarbeidelse.

Utvalgte naturtyper

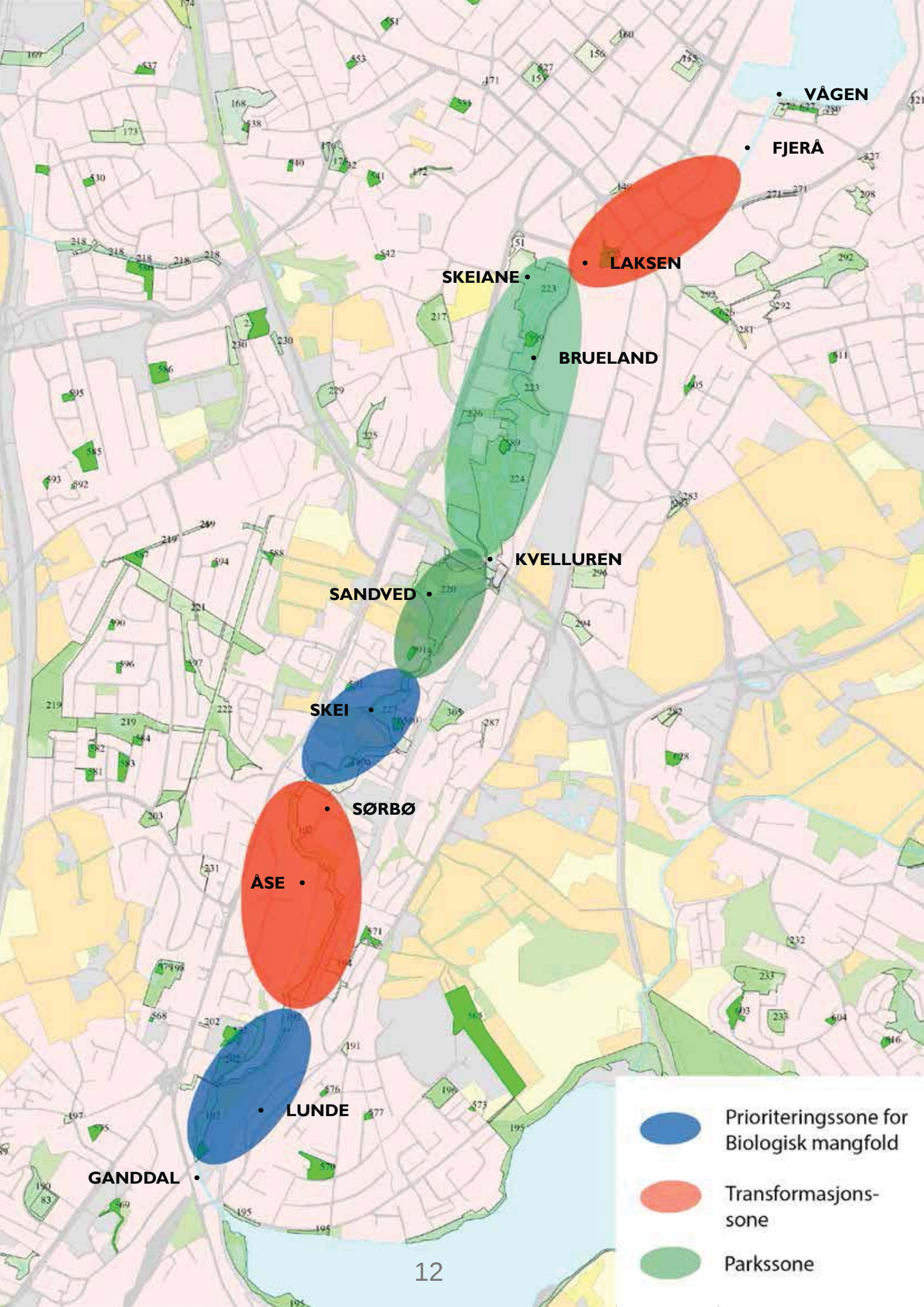
Det er registrert 10 punkter for utvalgt naturtype hule eiker tilknyttet parkdraget. De to hule eikene ved amfiet som er del av parkdraget bevares som de er. Dersom sikkerhetsrisiko oppstår må avbøtende tiltak vurderes, grunnet plasseringen inntil amfiet. Dersom sikkerhetsmessige behov for å felle trærne/beskjære trærne hardt oppstår skal stammene stå igjen. D

Trusler for verneverdiene

Trusler mot verneverdiene er klimaendringer og forurensning. Disse kan føre til endrede vilkår for verneverdiene. Det er få tiltak som kan avbøte denne type endringer, men lokal overvannshåndtering utgjør et viktig avbøtende tiltak som kan fordrøye og redusere vannskader ved flom.

Økt bruk av parkdraget fører til økt slitasje. Det er av denne grunn viktig at bruksarealene defineres og tilrettelegges tydelig for å skåne de botaniske sonene for uønsket slitasje på vegetasjonen.

Utbyggingsprosjekter og press for omdisponering av tilgrensende arealer som utgjør også en trussel mot verneverdiene. Å forankre en langsiktig plan for parkdraget er et viktig premiss for å sikre parkdragets verdier i fremtidig arealutvikling i tilgrensende arealer. Det er også viktig med tett oppfølging av byggeprosjekter i anleggsfasen ved parkdraget for å sikre at naturverdier ikke forringes.

1.4 OVERORDNA SONEINNDELING FOR STORÅNAPARKDRAGET

Parkdragets utstrekning gjør at det er fastsatt ulike soner med overordnede planleggingsprinsipper som legges til grunn for videreutvikling av områdene. Generelt vil større områder utvikles med høy grad av tilrettelegging for ferdsel og aktiviteter. Blågrønne strukturer vil være viktige elementer i planleggingen. Tiltak for å sikre naturmangfold og vannkvalitet i vassdraget og i kantsonene gjennomføres uavhengig av soneinndelingen. Soneinndelingen skal sikre at det er en god balanse mellom hensyn til det biologiske mangfoldet og brukerinteresser.

Overordna grep

Grøntstrukturen skal utvikles med arealer med varierende innhold og utforming av høy kvalitet som skal invitere og inspirere til å komme seg ut til naturopplevelser og fysisk aktivitet. Turveinettet som et sammenhengende turløpesystem gjennom parkdraget er nøkkelelement i videreutvikling av området. Grøntstrukturen her skal i tråd med miljøplanen og Aktive Sandnes etterstrebes videreutviklet med minimum bredde på 40 meter. Gjenåpning av Storåna vurderes der det er mulig. Det skal etterstrebes å ivareta enkelte stille områder gjennom parkdraget ved at grøntområder skjermes mot støy og med tilrettelegging for opphold i disse områdene.

Prioriteringssoner for biologisk mangfold

Det er et rikt dyre- og planteliv langs Storåna og parkdraget grenser til Stokkelandsvannet i sør som er et fuglefredningsområde som er viktig både for trekkende og overvintrende fugler.

I prioriteringssone for biologisk mangfold skal vegetasjonen opprettholdes som mer naturlige områder. Naturlig defineres her som grøntområder med naturpreg bevart, fortrinnsvis med opprinnelig stedegen vegetasjon som skogsvegetasjon. Områdene vil bli tilrettelagt for ferdsel, men utvikles for øvrig for naturlig vegetasjonsmangfold med kratt og skogsvegetasjon. Naturlig

kantvegetasjon skal søkes bevart og det tilrettelegges for lav grad av inngrep langs elvekanten, mulighet for etablering av naturlig forekommende arter.

Parksoner

Parker defineres her som grøntområder som er anlagt og bevisst utformet med arkitektoniske kvaliteter, ofte som et byplan- eller historisk element. Områdene preges av kultivert vegetasjon, ofte med store romdannende trær. Områdene utvikles med høy grad av tilrettelegging for ferdsel og aktiviteter. Innslag av skulpturer og lekeplasser.

Parksonene omfatter også friområder som her defineres som grøntområder med høy bruk som er tilrettelagt og utstyrt for aktuell lek, fysisk aktivitet, opphold og friluftslivsferdsel. De kan ha naturlig eller kultivert trevegetasjon og materialer må ha høy kvalitet for å tåle stor bruk. Funksjonen som viktig korridor for arter skal ivaretas. Med innslag av naturlig forekommende arter som eik, or og selje. Parksonene videreutvikles som kombinasjon av park og friområde.

Parklandskapet nærmest sentrum er preget av planteskoletiden. Områdene bør videreutvikles som velstelte byparker med høy plantediversitet. Viktige trær og trekkerer bevares i tråd med parkdragets kulturhistorie. Den botaniske diversiteten utvikles med en bevisst tilføring av nye arter; både stauder, busker og løvtrær. En langsiktig plan er å utvikle området som arboretum - en botanisk plantesamling med undervisningsverdi.

Transformasjonssoner

Transformasjonssonene er arealer hvor det planlegges ny bebyggelse, og detaljregulering ikke er endelig vedtatt. I disse områdene må utviklingen av ny bebyggelse ta hensyn til parkdraget. Hovedgrep i sonene er at parkdraget videreutvikles og utvides for å bidra positivt til natur- og rekreasjonsverdiene i parkdraget. Transformasjonsområdet i sentrum utvikles som parksone. Transformasjonsområdet i Åsedalen utvikles som kombinasjon av parksone og prioriteringssone for biologisk mangfold.

Sandvedparken i vinterdrakt

KAP 2 MÅL OG HANDLINGSPROGRAM

2.1 MÅL FOR FORVALTNING AV STORÅNA PARKDRAGET

Det er fastsatt følgende politiske mål og strategi for arealpolitikk for Storåna parkdraget for å ivareta en bærekraftig utvikling og bruk av parkdraget, samt sikre arealet som opparbeidet grøntstruktur i fremtiden:

2.1.1 Sandnes kommune skal sikre en helhetlig og estetisk videreutvikling av parkdraget.

Forvaltningsplan for Storånaparkdraget og Helhetlig plan for miljøtiltak i Storånavassdraget skal ligge til grunn for videre utvikling og bruk av området.

2.1.2 Sandnes kommune skal tilby et godt tilbud for aktivitet og rekreasjon i parkdraget. Med høy opplevelseskvalitet og naturkvaliteter.

- Lekeplasser som tilrettelegges krav til lekeareal og uteoppholdsareal for boliger skal løses i boligområdet, ikke innenfor parkdragets avgrensning i kommuneplanen.
- Aktivitetsområder og lekeplasser skal opparbeides med lys.

2.1.3 Alle inngrep i parkdraget skal ta hensyn til kulturminner, naturverdier og flomhensyn.

Det skal tas hensyn til kultur og naturverdier som er kjent samt verdier som vil påvises med ytterligere registreringer. Helhetlig plan for miljøtiltak i Storånavassdraget bør være ferdigstilt før reguleringsplanarbeid som berører området påbegynnes. Flomberegninger i Helhetlig plan for miljøtiltak i Storåna

vassdraget må ligge til grunn for plassering av boligbebyggelse og andre bygninger tilgrensende parkdraget. Bygninger legges på +20% høyde av 200 års flom etter NVE sine anbefalinger.

2.1.3 Sandnes kommune skal sikre at parkdragets areal ikke reduseres.

Det skal føres en aktiv arealpolitikk om å innløse arealer som er regulert til parkareal, og se på utvidelsesmuligheter. Parkdraget skal videreutvikles med gjennomgående bredde på minimum 40 meter. Denne sonen bør utvides der flomanalysene for 200 års flom tilsier at det er behov.

2.2.4 Sandnes kommune skal tilby et godt informasjonsgrunnlag om parkdraget.

- Føringer for Skilting fastsettes i møbleringsplanen. Oppdatering av tilgjengelige turkart omfattes i handlingsprogrammet.

2.2.6 Parkdraget skal være en trygg turtrase og transportåre for myke trafikanter mellom Sandnes sentrum og Ganddal

- Det skal etterstrebes å utvikle turvei på begge sider av Storåna. En trase for turgåere, tilrettelagt med naturopplevelser, og aktiviteter. En trase tilrettelagt for hurtigere fremkomst med belysning. Det etableres gode tverrforbindelser. Traseene tilrettelegges for driftskjøretøy ved behov.

2.2.7 Det skal aktivt arbeides mot en ordning hvor tilgrensende utbyggere gjennom utbyggingsavtale bidrar økonomisk til å videreutvikle parkdragets kvaliteter for å heve utbyggingsarealenes bokvalitet.

HANDLINGSPROGRAM FOR STORÅNAPARKDRAGET 2017-2020

HANDLINGSPROGRAMMETS FORMÅL

Handlingsprogrammet er en prioritering og gjennomføringsplan for tiltakene som trekkes frem som viktige i denne planen. Handlingsplanen vil rulleres årlig. Tiltakene er nærmere beskrevet i forvaltningsplanens kapittel 3 om de ulike delområdene.

Tiltak som nødvendige flomsikringstiltak og tiltak for naturmangfoldet i elven og i de mest utsatte delene av kantsonene vil nærmere utredes i Helhetlig plan for miljøtiltak i Storånå vassdraget og handlingsprogrammet kan justeres i tråd med anbefalte tiltak i denne planen når Helhetlig plan for miljøtiltak i Storånå vassdraget er ferdigstilt.

Vilkår for prioritering og gjennomføring av foreslåtte tiltak

Prioriteringene for tiltak planlagt i perioden vektet fra I-III, hvor I er høyeste prioritering.

I inneværende periode må 30-års jubileet til parkdraget prioriteres høyt. Strategien for jubileet er å sikre et utvidet aktivitetstilbud, oppdatere informasjonstilbudet og planlegge et attraktivt jubileumsarrangement i 2018.

Gjennomføringen av de prioriterte tiltakene vil avhenge av avsatte midler til tiltak langs Storåna i økonomiplan for Sandnes. Ved ekstraordinære tiltak som Jubileet for parkdraget i 2018 må det fremmes politisk sak vedrørende finansiering.

Jubileumsåret 2018

Følgende tiltak trekkes frem

- Planlegge og gjennomføre hodedarrangement for 30-års jubileumet i Storåna parkdraget august 2018.
- Tilrettelegge for mindre jubileumsarrangement som skal gjennomføres 2018 i samarbeid med andre aktører.
- Ny turkartbrosjyre og informasjonsskilt 2018
- Bedre aktivitetstilbudet for barn og unge i parkdraget - opprustning av minimum to aktivitetsområder. Tilbud til ungdom bør vektlegges i Bruelandsparken samt opprustning av standardlekeplassen i delområde Ganddal.

Sikkerhetstiltak prioritet I

- Etablere gjerde 5 meter til hver side av broen på Sandvedparken lekeplass.
- Igangsette planlegging og prosjektering av flomsikringstiltak i den japanske hagen med etablering av naturlige skråninger for å hindre utvasking og utrasing av sti.
- Justere terskel til dam i Skeislunden for å hindre flom og utgravinger av elvesidene nedstrøms.
- Etablere sikringstiltak ved bro sør for Dreierveien hvor det er bratt sidefall mot elva på stien.

Sikkerhetstiltak prioritet II

- Reperasjon av rekkverk på bro på Ganddal, ved lekeplassen. Nødvendig sikringstiltak.
- Etablere flomsikringstiltak i den japanske

hagen.

- Sikre steingard mellom Skeianetunet og Jærveien 42a, Samt etablere skjemende vegetasjon.

Sikkerhetstiltak prioritet III

- Utvikle flomsikring med prydverdi i form av overvannstiltak/regnbed på Skeitunet.

Naturmangfoldstiltak prioritet I

- Bevare viktige habitater for trua arter i parkdraget - tilrettelegging for fugleliv.

Naturmangfoldstiltak prioritet II

- Kartlegge viktige naturverdier og naturtyper i parken.
- Endre kanter langs Storåna med tilbakeføring til naturlige skråninger med kantvegetasjon der det lar seg gjøre.

Videreutvikling av parkdraget prioritet I

- Etablere klatrepark på Sandvedparken hovedlekeplass.
- Opprette gateskilt som viser veien til parkdraget i Sentrum og på Ganddal.
- Påstarte prosess med omdisponering av areal i kommuneplan til grøntstruktur på gnr 41 bnr 36, samt erverv med påfølgende regulering av ny ønsket turveitrase for å bedre fremkommelighet mellom Kvellurveien og Bruveien i parkdraget.

Videreutvikling av parkdraget prioritet II

- Tilrettelegge for universell utforming - plassering av benker med omtrent 100 meters avstand mellom benkene.
- Utarbeide trafikksikringstiltak ved krysset over Kvellurveien.
- Det bør legges en strategi for foryngelse av parktrærne hvor det aktivt plantes ut grupper av nye parktrær som kan vokse seg store.
- Oppdatere nettsiden om parkdraget.
- Det bør gjennomføres et

registreringsprosjekt som dokumenterer hvor høy bruken i parkdraget er. Folketeller bør utplasseres i nærheten av Sandvedparken lekeplass. Flere utplasseringer bør vurderes.

Videreutvikling av parkdraget prioritet III

- Prosjektering av ny turveitrase fra parkeringsplassen på Sandved mot sentrum. Denne forbindelsen vil supplere det smaleste strekket av turveisystemet. Fremdrift vil avhenge av arealerverv og omregulering.
- Planlegge en fremdriftsplan og prioriteringsrekkefølge for innløsning av arealer som bør tillegges parkdraget.
- Påstarte prosess om å opparbeide et sammenhengende turveiforbindelse mellom Stokkalandsvatnet og Storånaparkdraget langs Storåna. Avhenger av regulering og erverv.
- Etablere skilt om gravhaugene.
- Utvide og tydeliggjøre hovedadkomsten fra sentrum med etablering av prydtrær, nytt informasjonsskilt og tydeliggjøring av formspråk.

Vedlikehold prioritet II

- Oppruste standardlekeplassene i parkdraget.

Vedlikehold prioritet III

- Bytte ut gamle armatur og videreføre parkbelysning fra Kvelluren bru til Ganddal.

KAPITTEL 3

PARKDRAGETS DELOMRÅDER

- TILSTAND OG BEHOV FOR TILTAK

3.1 PARKDRAGET I DAG

”Storåna er en 4,5 kilometer lang elv som faller 18,5 meter fra Stokkalandsvannet på Ganddal til utløpet i Gandsfjorden. Parkdraget består av parkene Sandvedparken, Bruelandsparken og flere mindre parker som utgjør et sammenhengende parkdrag som følger elva Storåna fra Sandnes sentrum til Ganddal sentrum.

I sentrum går Storåna i rør frem til Sandnes stasjon. Parkdraget strekker seg ca. 3,5 km i luftlinje sørover mot Ganddal. Fra Ganddal forsetter turstien rundt Stokkalandsvannet.
(-Multiconsult 2015)

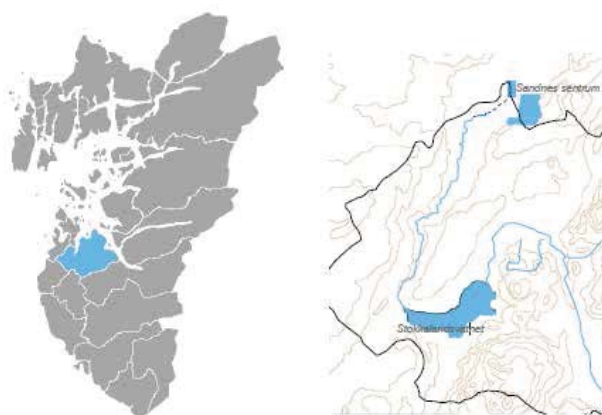
I dag er parkdraget blant byens mest populære parker og har høy bruksintensitet. Den sentrale beliggenheten gjør at mange mennesker har kort avstand fra sine hjem til parkdraget. Parkdraget byr på muligheter for lek, mosjon, tur og naturopplevelser. Mange av aktivitetene i parkdraget er konsentrert fra den japanske hagen og nord mot sentrum. Parkdraget er en viktig transportåre mellom Ganddal og Sandnes sentrum for myke trafikanter.

Dette kapittelet beskriver de ulike delområdene i parkdraget med tilstand og ønsket videreutvikling.

Det opplyses om at det pågår kartlegging av fysiske inngrep og kantsoner langs hele vassdraget. Da det er gjort inngrep som murer og forebygninger langs store deler av vassdraget, kan det forventes at helhetlig plan for miljøtiltak i Storåna vassdraget vil legge

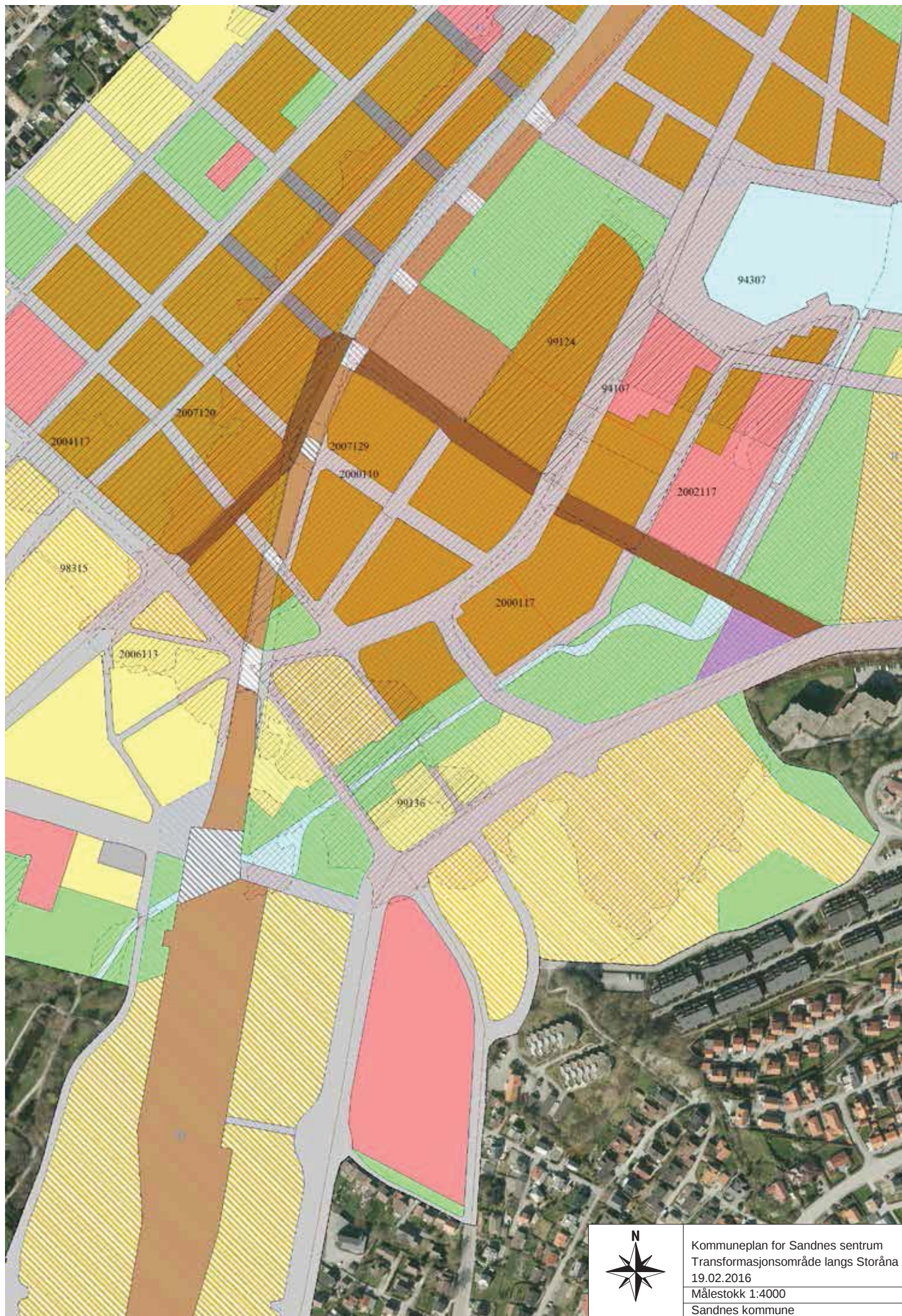
Fakta om parkdraget:

Navn:	Storåna parkdraget (Sandvedparken, Gandsparkane)
Offisielt åpnet:	1988
Areal:	17,06 daa
Lengde Storåna:	4,5 km
Fallhøyde Storåna:	18,5m
Turvei:	ca. 11 km
Mottatte priser:	Årets grønne park 1996 Utomhusmiljøprisen 1994

Figur 2.1 - 2.2 Rogaland med Sandnes sin plassering i fylket. Storåna vassdraget. Kart utarbeidet av Multiconsult AS

føringer om tiltak som f.eks. om å restaurere kantsoner, elvebunn, hindringer, osv. som vil påvirke parkdraget og vurderingene gjort i denne planen.

3.2 SANDNES SENTRUM

I dag ligger Storåna i rør fra jernbanen til Vågen VGS. I sentrumsplanen legges det opp til stor transformasjon rundt Storåna, hvor elveløpet skal gjenåpnes og det planlegges et sammenhengende grøntdrag tilknyttet elvedraget. Det gjenåpnede elveløpet bør ha en naturlig utforming innenfor tilgjengelig areal. Oppvandringsmuligheter for fisk skal opprettholdes. Det er utarbeidet et forprosjekt for gjenåpning av Storåna gjennom Sandnes sentrum i 2016.

Følgende føringer for videreutvikling av parkdraget legges til grunn for å sikre en helhetlig utvikling av Storåna parkdraget.

3.2.1. Det må tilrettelegges gjennomgående gang- og sykkelforbindelse langs elva, fortrinnsvis på begge sider av elveløpet, hvor den ene siden er tilrettelagt for syklister og den andre er programmert for gående med naturopplevelser og aktiviteter langs turveien.

3.2.2. Ved jernbaneundergangen må det legges opp til god visuell forbindelse mellom den eksisterende parken og den nye sentrumsdelen av parkdraget.

3.2.3. Parkdraget planlegges med integrerte leke-, aktivitets-, og rekreasjonsfunksjoner samt gode møteplasser for alle innbyggerne.

Dette må særlig vektlegges i Sandnes sentrum da krav til lekearealer og offentlige uteoppholdsarealer her er lavere enn for øvrig i kommunen. Dette vil si at de offentlige grøntarealene har viktig funksjon for å ivareta innbyggerne i sentrum sin bokvalitet og folkehelse, samt øke aktiviteter og trivsel i sentrum.

3.2.4. Parkdraget skal utformes med høy estetisk kvalitet og robust materialbruk, som legger opp til høy bruksintensitet.

Det er viktig å sikre at utformingen av parkdraget gjøres med en helhetlig utforming som estetisk og funksjonelt passer godt til elvemiljøet.

3.2.5. Parkdraget skal ha parkmessig opparbeidelse med gjennomgående beplantning av trær. Plantevalg skal legge opp til stor diversitet av bytrær. Staudbeplantninger og regnbed vil være viktige grep for å styrke overvannshåndteringen i sentrum.

3.2.6. Reetablering av badeplassen på "Laksen" bør vurderes.

Illustrasjonsplan for videreutvikling av Storåna parkdraget fra Sandnes stasjon videre inn mot sentrum: Norconsult AS

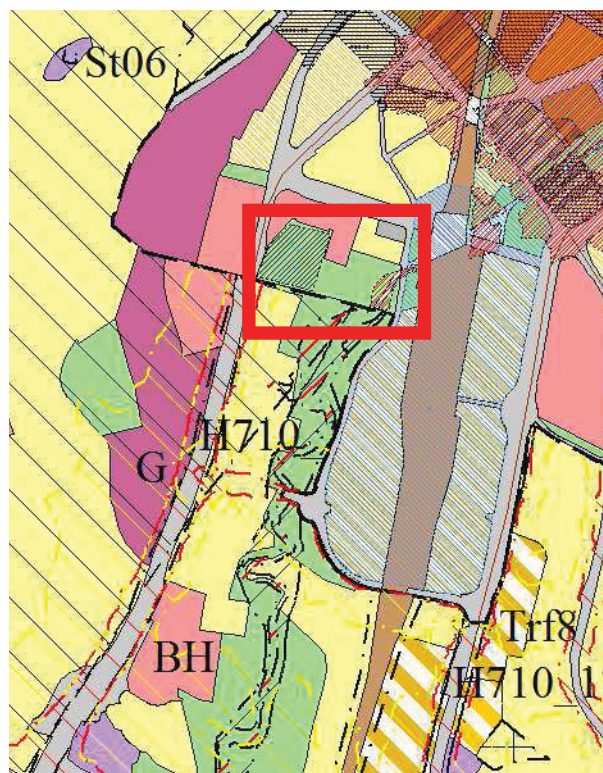
3.3 BRUELANDSPARKEN / SKEIANEPARKEN

Parkdraget begynner i dag rett vest for Sandnes stasjon og er lite synlig fra det omkringliggende terrenget i sentrum. Arealet er registrert som viktig naturtype parklandskap.

Inngangssone

Selve inngangen er i dag smal. Det er noe bratt stigning på gangveien ved slusen inn i parken. Dette kan føre til konflikter mellom syklistene og gående.

I pågående områderegulering av Skeianetunet plan 2013105 foreslås det at Ganddalsgata vil stenges for trafikk og at inngangssonen til parken utvides betraktelig. Dette grepet vil være svært positivt for parkdragets utvikling. Det bør etterstrebes å slake ut stigningen ved inngangen noe, samt tilrettelegge et bredere, tydelig inngangsparti som gir en god forbindelse til Sandnes sentrum. Det bør tilrettelegges sitteplasser som møteplass i inngangssonen.

Utsnitt av kommuneplan for Sandnes med markering av delområdet. Målestokk 1:10000.

Informasjonsskiltet som markerer inngangspartiet er av eldre dato og trenger å oppdateres med en lettleselig utforming.

I parkdragets inngangssone ligger også startpunktet for Planetstien med Sola. Inngangssonen bør tydeliggjøres og gi parken en bedre forbindelse til sentrum. Det må tas hensyn til planlagt åpning av Storåna gjennom sentrum. Gangveisystemet tilpasses for å minske konflikt mellom gående og syklende i parkdraget. Det bør videreutvikles en intuitiv forbindelse til jernbaneundergangen. Sikkerhetstiltak for å skille gående og syklende må vurderes, Slusen på turveien bør flyttes opp på utsiden av dagens parkavgrensning, på flatere terreng. Utvidelse av inngangssonens areal mot sentrum er et viktig grep for å synliggjøre parken i bybildet, samt for å videreutvikle parkdraget i overgangen mot Sandnes sentrum. Dette tiltaket er foreslått i høringsutkast til reguleringsplan. En allé av blomstrende prydrær kan være et grep for å gi parkens inngangssone en særegen markering.

Aktivitetssonen

I aktivitetssonen er det anlagt grusbane for ballspill. Denne er i dag lite brukt og preges av gjengroing. Sonen bør utvikles til å invitere til økt aktivitet, med tilrettelegging av sittemuligheter for tilskuere til ballspill/annen aktivitet. Det bør vurderes kunstgressbane eller ballbinge med lys i dette området.

Kulturminnesone - Skeianetunet

Skeianetunet er et nasjonalt viktig kulturmiljø. Skeianetunet med tilhørende uteanlegg skal bevares etter kulturminneloven. Inngrep i dette området må ta hensyn til kulturmiljøet. Inngrep som påfører endringer av kulturmiljøet skal avklares med byantikvaren. Området består av tre hovedhus, et eldhus, et opparbeidet tun og uteplasser som er nærmere beskrevet i kapittelet om historisk utvikling. Skulpturer er beskrevet på side 78. Et viktig grep for å sikre kulturmiljøet og gi

en god estetisk helhet på tunet er å avvikle parkeringen som skjer inntil husene på tunet.

Steingardene som omkranser Skeianetunet er gamle grensemarkeringer. Steingarden som ligger mellom Skeianetunet og Jærveien 42a og 42 f har typisk preg for området som enkel lødd steingard, da det er blanding av sprengstein og morenestein. Det er behov for å sikre denne steingarden, grunnet fare for utrasing. I dialog med byantikvaren er det anbefalt at steingarden beholdes og løs opp på nytt som en enkel steingard. Fortrinnsvis bør trestubber og liknende fjernes og det bør pukkes opp under muren for å sikre god stabilitet i fremtiden. Steingarden tas ned til to steiner i høyden for å hindre at muren raser ut, og sikre at det er nok stedegen stein.

I samråd med byantikvaren anbefales det at beplantes for å skjerme mellom Jærveien 42A-F og Skeianetunet. Beplantningen bør være mellomstor og ha botanisk tilknytning til planteskoletiden, som eksempelvis to til tre grupper med ulike syrinarter.

Det er tre store gamle bøketrær som setter særpreg på tunet og er landemerker ved innkjøring til Sandnes sentrum. Disse skal ha frø fra bøketrærne på Kongsgård i Stavanger og alderen anslås til rundt 150 år gamle. Trerekken langs gangveien mellom Skeianetunet og Bruelandsparken utgjør en viktig siktlinje og markering av gangstien som forbinder de ulike parkområdene sammen. Trerekken har funksjon som leveområde for trua arter. Det er registrert Randpunktlav (VU) på ask i området. Eksisterende beplantning bør bevares så langt det lar seg gjøre.

En stor andel av de som besøker tunet er eldre, da mange av aktivitetene i husene er rettet mot denne gruppen. I bakhagen til tunet kan det vurderes å utvikle en sansehage med høyt innslag av duftende arter for å gi økt natur- og opplevelsesverdi for denne brukergruppen.

Da Sandved planteskole hadde et stort utvalg

av rosearter, kan det vurderes å etablere rosebed inntil husene. Et slikt grep krever høyt skjøtselsnivå og vil avhenge av å inngå vedlikeholdsavtaler med leietakerne.

Botanisk sone A

Dette arealet er del av de gamle hageskoletomtene. Området bør videreutvikles for rekreasjon med høy diversitet i planteslag som merkes for undervisningsverdien, i tråd med intensjonen om å etablere et arboretum som lå til grunn siden eiendommen ble overdratt fra Staten til kommunen. Et samarbeid med Rogaland Arboret bør vurderes. På plenen er det plantet ut et kastanjetre som er markert med skilt med info om art og botanisk navn. Det bør vurderes å tilrettelegge skilt med QR-koder som gir ytterligere informasjon om planteartene. Området bør suppleres med informasjonsskilt om arboretumet. Arboretumet kan trekkes videre over i Bruelandsparken og Sandvedparken. Det er registrert kystpunktlav (Vu) i området.

Det må tas hensyn til kulturmiljøet i plassering og valg av planter. Plantevalget bør fokusere på å videreutvikle parkpreget med trær og store busker, hvor planteartene er kjent dyrket under planteskoletiden med arter kjent fra plantelistene fra 30-tallet som

prydkirsebærtrær, japansk dverglønn (*Acer Polymorphum*), *Pinus wallichiana*, *Crataegus*, *Picea pungens* (*Philadelphus*).

Parsellhage

Det er opparbeidet en mindre parsellhage i tilknytning til Skeianetunet. Parsellhagen ble tidligere driftet av Sandved hagelag. Da hagelaget ikke lenger ønsket å ha ansvaret for parsellene står disse ubrukt grunnet manglende leietagere. Tilbudet bør videreutvikles som urbant jordbruk og det bør utarbeides driftsavtaler som binder brukerne til å ha vedlikeholdsansvaret for parsellene. I dette området bør det også skjermes ytterligere mot tilliggende bebyggelse med beplantning.

Eierskap

I denne delen av parken eier Sandnes kommune alle parkarealene, bortsett fra parkeringsplassen ved Skeianetunet. Denne bør erverves til offentlig eiendom i forbindelse med utvikling av områdeplan for Skeianetunet. Privateide arealer avsatt til grøntstruktur vil omtales i delområdene under utviklingssoner.

Sedimenteringssone, kunstplen og botanisk sone B

Disse områdene er beskrevet i kapittel 3.4

Skeianetunet, Hovedhuset sett fra øst, Steingarden som må sikres er til venstre i bildet. Gressplenens nyttes til ulike aktiviteter. Her en gymtime for videregående elver med frisbee.

3.4 BRUELANDSPARKEN

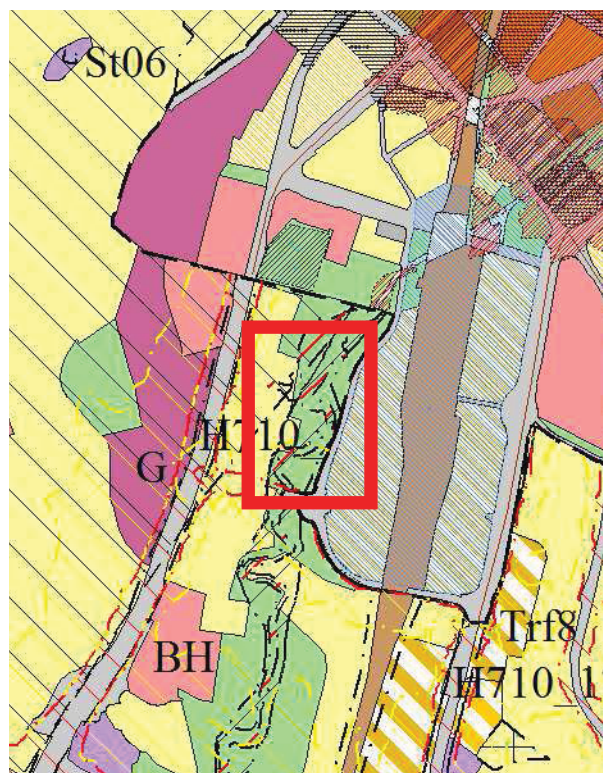
Sør for Skeianetunet ligger Bruelandsparken. Arealet er registrert som viktig naturtype parklandskap og viktig bekke- og elvedrag. Nord i området er det hovedsakelig vektlagt turgåing. Sør i området ble det i 2009 gjort omfattende staudeplanting rundt trær og i et stort staudebed for å effektivisere gressklipping, verne stammer mot påkjørsler og tilføre mer farge og årstidsvariasjon i parken.

I denne delen av parken eies stort sett arealene avsatt til grøntstruktur i kommuneplanen av Sandnes kommune, unntatt areal i utviklingssonen.

Sedimenteringssone

I denne sonen er det anlagt et sedimenteringsbasseng som skal hindre økt partikkelavrenning til Gandsfjorden. Det er registrert sivhøne (VU) og flere fuglearter som er nær trua i området.

Tiltak for vannmiljøet vil bli nærmere beskrevet i helhetlig plan for miljøtiltak i Storåna vassdraget. Det bør tas høyde for en endring av sedimenteringsområdet for å bedre funksjonaliteten med tanke på

Utsnitt av kommuneplan for Sandnes med markering av delområdet. Målestokk 1:10000.

fiskevandring, renseeffekt og visuelt inntrykk i parkdraget. Eventuelle tiltak vil omfatte arealene langs elva, sedimenteringsbassenget, og arealet mellom bassenget og elva: ”Kunstplen”, Deler av ”Botanisk sone A” og ”Sedimenteringssone”

Ny gangforbindelse

Krysset ved broen nord i planområdet er et punkt hvor det er av og til oppstår utfordringer i møter mellom ulike brukergrupper av parken. Det bør på sikt vurderes å supplere gangveisystemet med en ny bro for gående, slik at belastningen på krysningspunktet kan minimeres.

Kunstplen

På kunstplen er kunstverket "Møte" etablert. Her har også kunstverket "Kvadratiske kjeder" sin plassering, men verket er for tiden fjernet grunnet reparasjoner. Kunstverkene er nærmere beskrevet på side 78. Kunstplen er etablert som åpne gressflater i parken, som gir fokus på kunstverkene i et grønt miljø.

Kunstplen kan videreutvikles med flere sittemuligheter i utkant, gjerne med prydebusker tilknyttet som leplanting bak sittebenker. Det kan vurderes å tilrettelegge for utplassering av midlertidige kunstutstillinger og "happenings" i denne sonen av parken. For generelle forslag og info vedrørende kunstverkene se side 80.

Leke- og aktivitetssone

I dette arealet er det etablert en standard lekeplass uten utstyr, som ikke er oppført på prioriteringslista for opprustning av lekeplasser.

Det bør utarbeides en landskapsplan for videreutvikling av området i nær fremtid grunnet den sentrumsnære plasseringen. Området er lite brukt og aktiviteten økes bør det prioriteres aktiviteter for en bredere brukergruppe enn kun barn 1-6 år. Lekeplassen er i nær gangavstand til Sandvedparken hovedlekeplass, og erfaringer tilsier at familier og turgåere prioriterer å nytte hovedlekeanlegget hvor mange lekefunksjoner er samlokalisert. Det foreslås å etablere et av følgende alternativer i aktivitetsområdet

1) Trimpark med utstyr for yngre brukere med eksempelvis for parkour eller egenvektstrening tilsvarende apparater som Tufteparken.

2) Sanselek for barn i området med større treskulpturer av dyre/eventyrfigurer.

Biologisk sone A

Naturlig kantvegetasjon opprettholdes.

Utviklingszone A

Arealet er avsatt til grøntstruktur i kommuneplanen, men er del av en privat hage. Arealet bør sikres offentlig eierskap og planlegges som del av Botanisk sone A

Botanisk sone A

Er beskrevet på side 25.

Botanisk sone B

Hovedfunksjonen i denne sonen er å skjerme godt mot trafikkert vei, samt stabilisere massene i de bratte skråningene fra veien ned mot turveien i parkdraget. I tillegg er skogsvegetasjonen viktig habitat for fugleliv. Det er registrert ynglehårstjerne (NT) på bøk i området. Det skal også prioriteres å etablere naturlig kantvegetasjon og elvesider mot Storåna. I området kan det fokuseres på blandingskog av løvfellende og vintergrønne arter.

Et viktig grep er å tilrettelegge åpninger i vegetasjonen slik at området fremstår lyst og imøtekommende og at parkpreget opprettholdes.

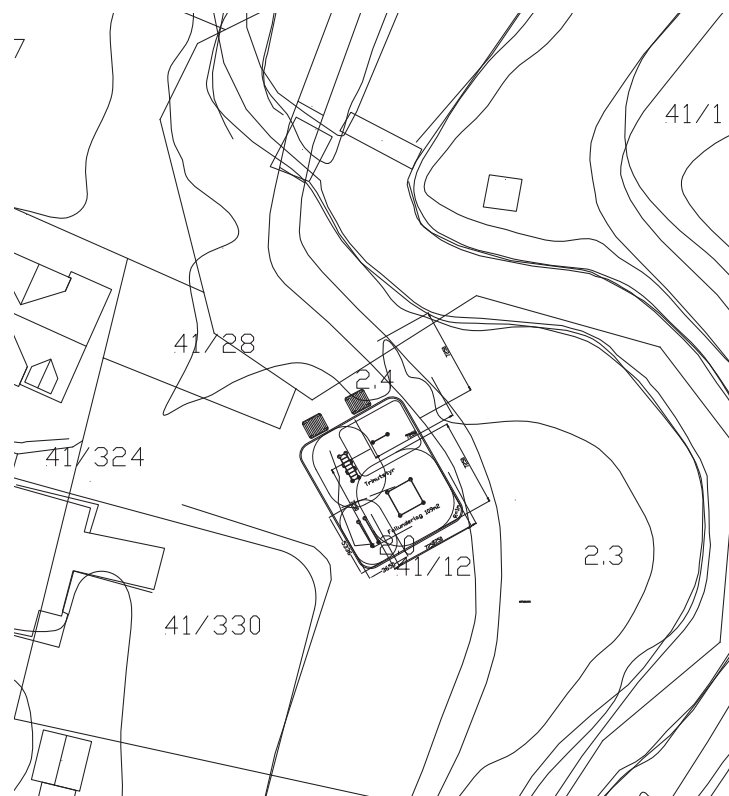
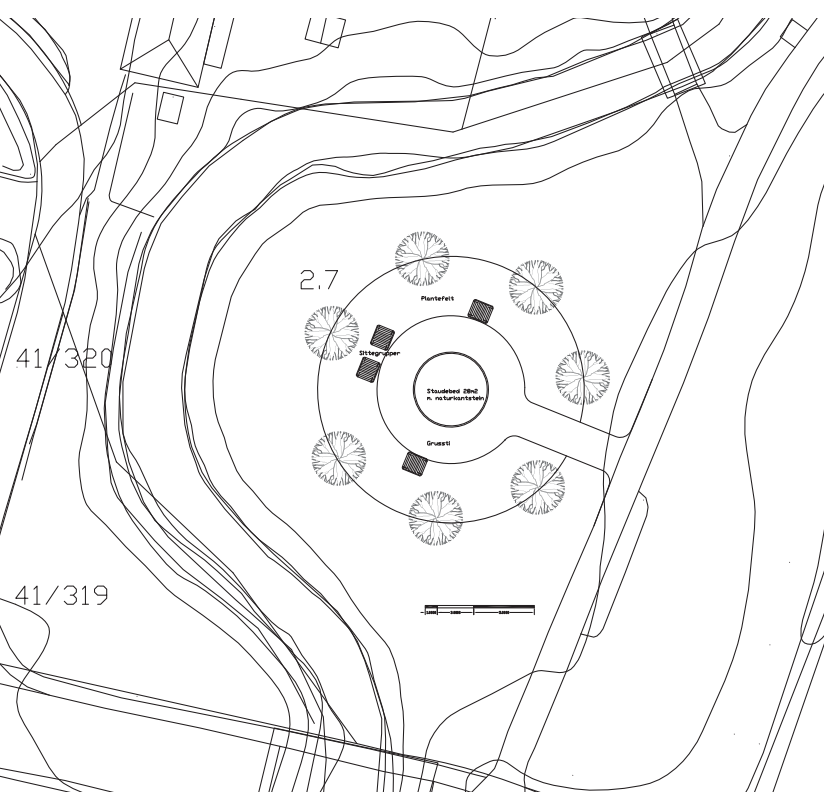
I områdene som ligger i kantsonen til Storåna bør det legges opp til høyt innslag av naturlig kantvegetasjon. Langs elvekanten kan naturlig vegetasjon som vier, selje og pors vurderes etablert i samråd med fylkesmannens miljøvernavdeling.

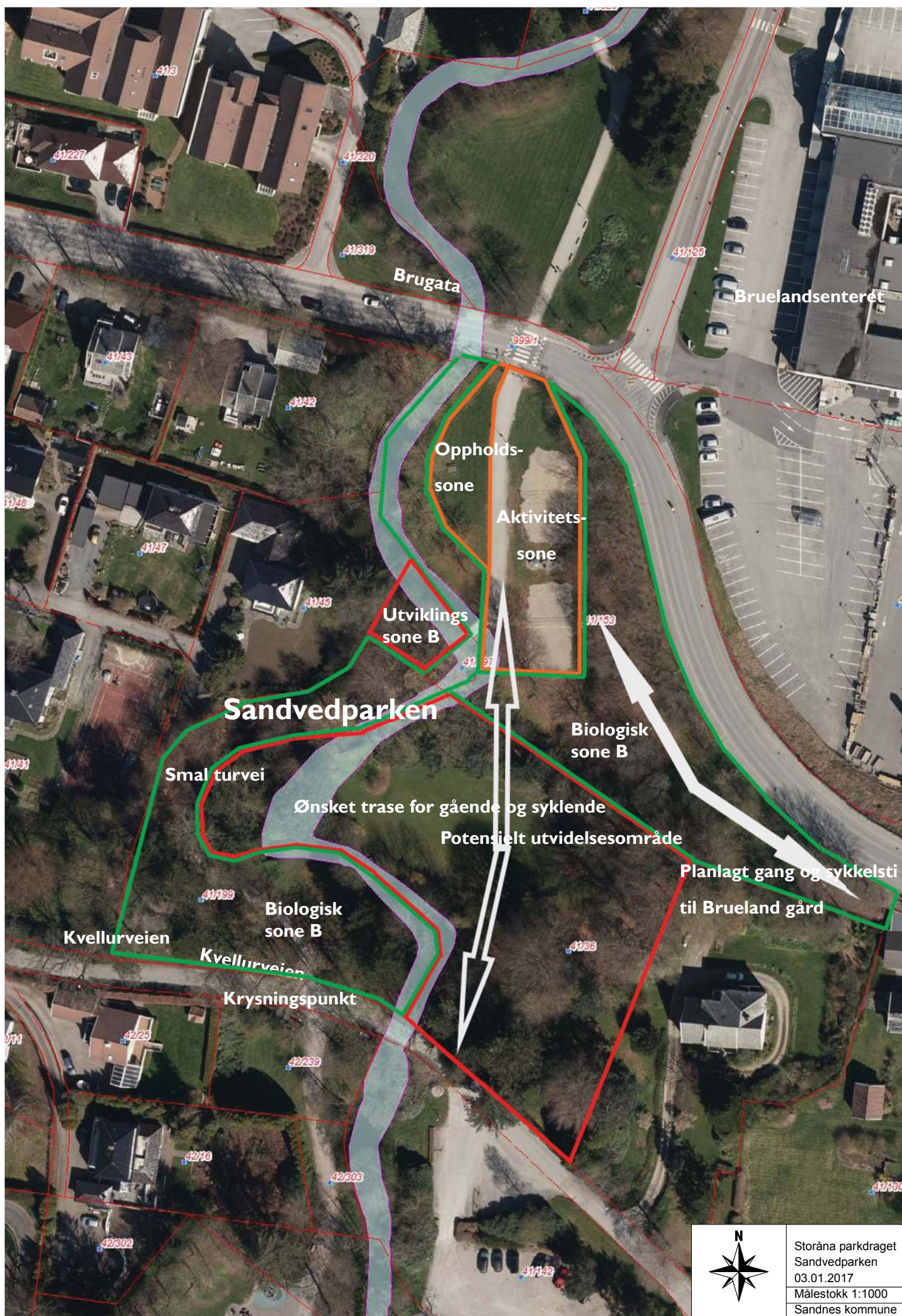
Botanisk sone C

I denne sonen er det anlagt et flott staudebed som har høy pryddverdi gjennom hele vekstsesongen. Det er tre benker plassert ut mot gangstien.

Området bør videreutvikles med parkmessig opparbeidelse med vekt på høy pryddverdi. På motsatt side av gangveien, ut mot åna foreslås det å anlegge en prydlund, i tillegg til piknikplen i forkant.

Prydlunden foreslås med rødt tema og bør ta opp plantebruken fra planteskoletiden med fokus på små trær som japanviftelønn og rosehagtorn, samt prydbusker som syrinhortensia, sommerfulgbusker, og sjærsmen. Innslag av vintergrønne arter som glansmahonia og Rhododendron (ikke spredende kultivarer).

Storåna parkdraget
Sandvedparken
03.01.2017
Målestokk 1:1000
Sandnes kommune

3.5 SANDVEDPARKEN

Sør for Brugata ligger Sandvedparken. Arealet er registrert som viktig naturtype parklandskap og viktig bekkedrag. Området er også registrert som viltområde for nær trua fulgearter. Denne delen av parkdraget er et av de mest brukte parkdragene i Sandnes kommune. Det er særlig lekeplassen, amfiet og volleyballbanene som fører til høy bruk av området. Turveiforbindelse med lys til Brueland gård er opparbeidet i 2016 i forbindelse med anleggsfasen for Brueland gård, da dette var et rekkefølgekrav i forbindelse med detaljreguleringsplan 2012135 Brueland gård. Den nye turveiforbindelsen er markert med hvit pil i kartet.

Aktivitetssone

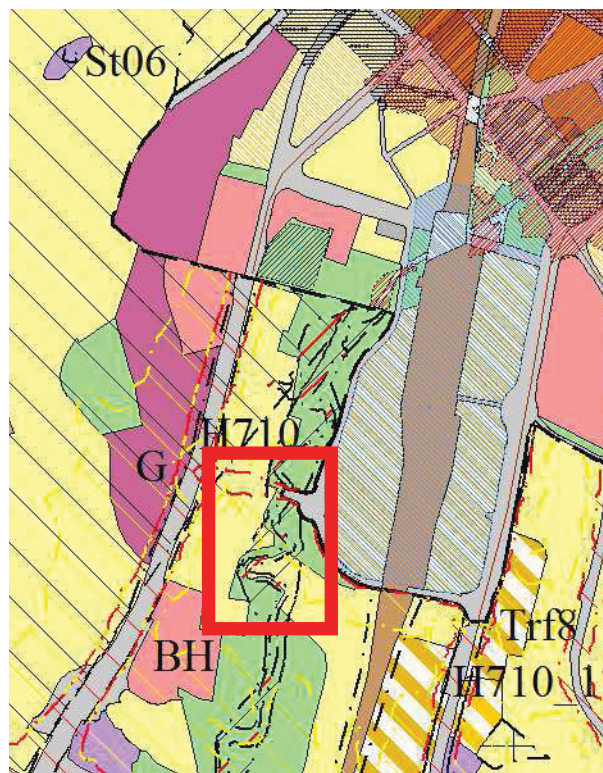
I aktivitetssonen er det i dag etablert to sandvolleyballbaner. Området er mye brukt til rekreasjon og av skoleklasser for kroppspøving. Funksjonene i området bør opprettholdes og opprustes ved behov. Turgåere nytter parkeringsplassen ved Bruelandssenteret som utgangspunkt til parkdraget, men det foreligger ikke avtale om parkering for parkdraget med senteret.

Oppholdssone

Oppholdssonen er en naturlig motpart til aktivitetssonen. Aktivitet har ofte tilskuere og det er en god balanse mellom disse to funksjonene. Skal man være aktiv er det også fint å ha et sted å legge fra seg tingene sine. Oppholdssonen kan videreutvikles til å også ha aktiviteter. For eksempel med å tilføre trimapparater som kan nyttes i tilknytning til aktivitetene som gjennomføres.

Smal turvei

I svingen sør for volleyballbanene mot Kvellurveien er turveitraseen svært smal. Dette kommer av at sideterrenget er svært bratt i dette partiet. Bredden og kurven gjør at det er stor konflikt mellom ulike brukere av parken. Eksempelvis når en syklist møter en gående eller en barnevogn, da det er for smalt for å passere i middels fart. Området er også i faresone for ras og flom. Dette partiet utgjør av denne grunn en sikkerhetsrisiko og det bør ses på alternative løsninger.

Utsnitt av kommuneplan for Sandnes med markering av delområdet. Målestokk 1:10000.

Potensielt utvidelsesområde A

Densmale turveitraseen gir et svært stor behov for å utvide til turveitilbudet til begge sider av Storåna. Arealet i det potensielle utviklingsområdet vil kunne tilrettelegge for utvidet turveitrasé hvor kryssing av Storåna med broer unngås. Å omregulere og innløse det privateide arealet på gnr. 41 bnr. 36 bør av denne grunn prioriteres, med påfølgende opparbeidelse av turvei.

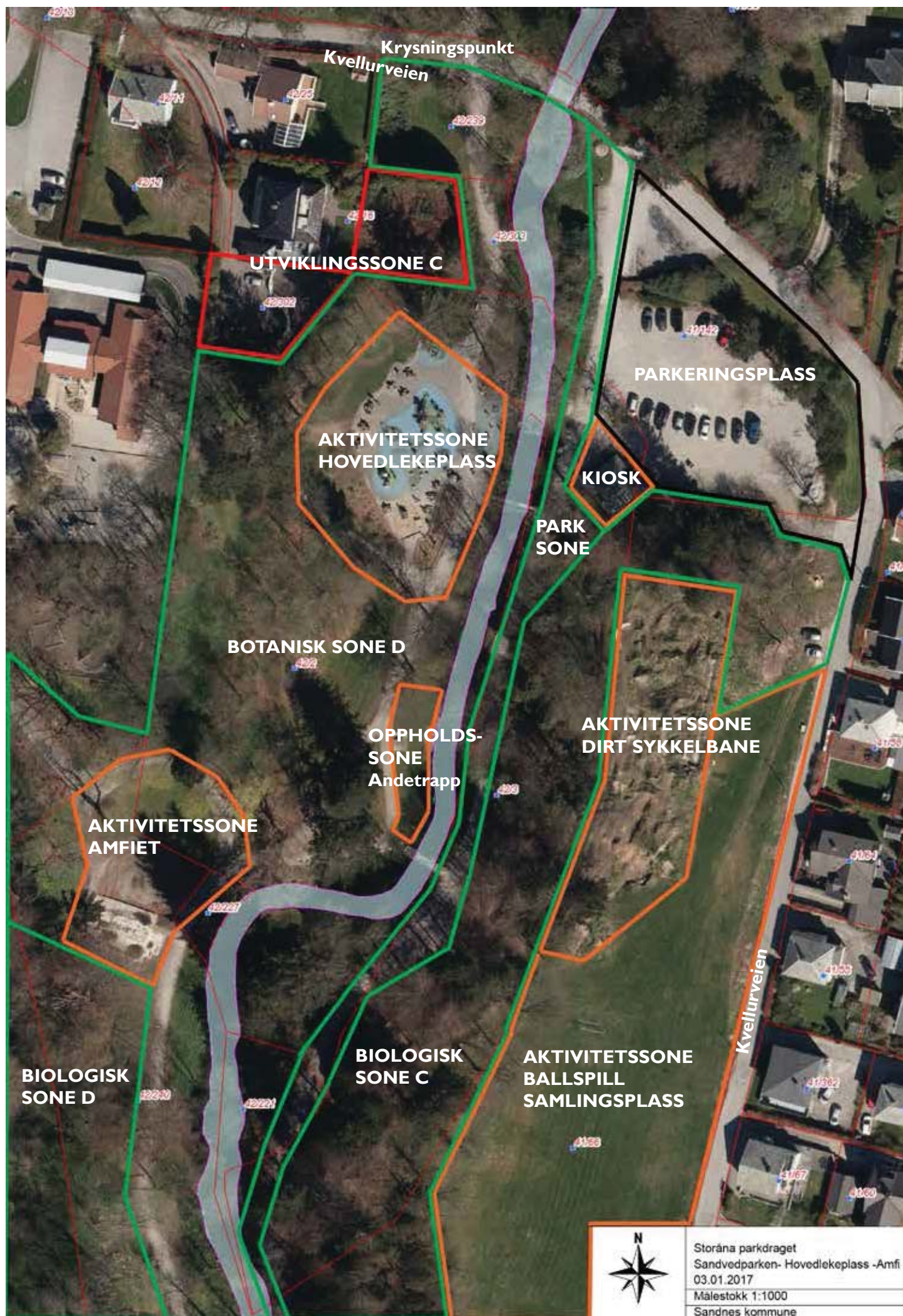
På halvøya i naturområdet bør kantsonen vurderes utviklet som naturlig kantsone av hensyn til naturmangfoldet. Det vil være viktig å bevare store gamle løvtrær. Det bør sees på muligheter for å utvide aktivitetstilbudet på plenarealet i sonen.

Utviklingsområde B

Arealet er avsatt til grøntstruktur i kommuneplan for Sandnes kommune. Det privateide arealet bør innløses og planlegges som en del av den botaniske sonen med naturlig kantvegetasjon.

Biologisk sone B

Hovedfunksjonen i denne sonen er å skjerme godt mot trafikkert vei, samt stabilisere massene i de bratte skråningene fra veien ned mot turveien i parkdraget.

3.6 SANDVEDPARKEN

Denne delen av parkdraget har følgende kvaliteter: Planetstien, hovedlekeplass, amfi, sittemuligheter, rekreasjonsmuligheter, parkkafé, toalett, Dirt-sykkelpbane og ballflate og p-plass. Den offentlige p-plassen nyttes som utgangspunkt for turgåere i hele parkdraget. Det er store gamle trær i området som bør registreres og bevares.

Krysningspunkt over Kvellurveien.

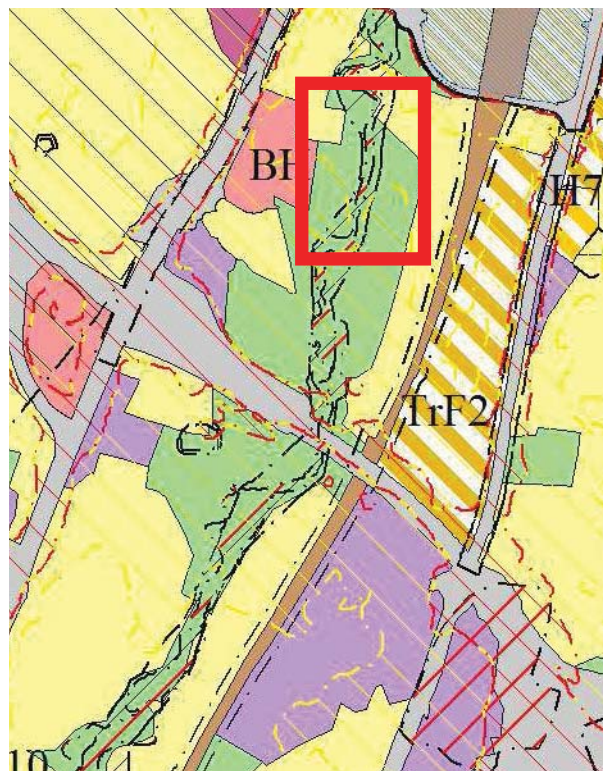
Terrenget i dette området er noe bratt på nordsiden av veien og krysningssituasjonen er uoversiktlig. Det bør gjennomføres trafiksikkerhetstiltak som utbedring av frisiktsonen og terrengtilpasning rundt krysningspunktet over trafikkert vei. Det bør vurderes å skilte og merke fotgjengerovergang her grunnet økt trafikkmengde som følge av utbyggingen på Brueland gård.

Utviklingszone C

GID 42/302 og halve 42/16 er avsatt til grøntstruktur i kommuneplanen. Arealene er regulert til park i reguleringsplan 7505, men er i privat eie og bør innløses.

Hovedlekeplassen

Hovedlekeplassen i Sandvedparken er populær og svært mye brukt. Plasseringen gjør lekeplassen til et yndet utfartsmål og

Utsnitt av kommuneplan for Sandnes med markering av delområdet. Målestokk 1:10000.

barnehager og skoleklasser i hele regionen legger utfartsdager til parken og lekeplassen. Brueland barnehage som ligger rett ovenfor lekeplassen er faste brukere av området. Med populariteten til lekeplassen er det også forbundet høy bruk og dermed økt slitasje. Lekeplassen har høy prioritet på drift og vedlikeholds nivå. Det er behov for ca. 5 meter forlengelse av

Sandvedparken hovedlekeplass
Foto: Hans Børge Ånestad

sikringgjerdet langs Storånå ved lekeplassen på begge sider av broen. Dette for å minimere risiko for at barn faller uti vannet ved krysning av broen. Ved årlig sikkerhetskontroll for lekeplasser ble det i 2016 lekehuset på hovedlekeplassen må fjernes i 2017 eller 2018 av sikkerhetshensyn. I forbindelse med dette ble det politisk vedtatt i utvalg for tekniske saker i sak 36/16 at det skal anlegges klatrepark som et samarbeidsprosjekt med Sparebankstiftelsen, som ønsker å gi en pengegave til prosjektet.

Prosjektet om opprustning av lekeplassen med nytt klatreanlegg vil gjennomføres i løpet av 2017. Opprustningen vil inneholde et større klatrestativ, som Sparebankstiftelsen ønsker å gi til Sandnes kommune, samt at huskestativ skal byttes ut i et stativ med flere funksjoner. Følgende klatreanlegg fra Søve AS eller tilsvarende vil oppføres i prosjektet:

Scenebygget med amfi

Scenen og amfiteateret ble opprinnelig bygget etter planer fra arkitektkonkurransen. Scenebygget brant ned i 2014.

Nytt scenebygg ble planlagt og bygget i 2015/2016. Det nye amfiet ble bygget i 2016. Den scenen ved amfiet er tilpasset brukerbehov i parken og tilrettelagt slik at det skal være enklere å arrangere tilstelninger hvor scenerigg kreves.

Kafébygget

Det er etablert et kafébygg med toaletter ved parkeringsplassen. Det er ønsket å utvide et serveringstilbud og det jobbes med å få på plass en bruksavtale for et serveringstilbud i parken som er åpent hele året, med begrensede åpningstider i vintersesongen.

Aktivitetssone Dirt sykkelbane

Dirtbanen ble opparbeidet i 2006 og er tilrettelagt for sykkelport. Dirtbanen brukes til uorganisert trening og til treff i regi av sykkelklubber. Arealet ligger skjermet i terrenget fra det øvrige parkdraget, det er lite brukerkonflikter tilknyttet sporten.

Aktivitetssone Ballspill og Samlingsplass

Aktivitetsflate med gressbane. Området er blitt nytt til samlinger og treff. Telt kan avtales

satt opp på arealet. Arealet oppleves i dag som avskjermet fra det øvrige parkdraget og det bør sees for muligheter for å tilrettelegge logiske gangforbindelser med målpunkt i aktivitetsområdet, som inviterer til økt bruk av området.

Det er også utfordringer knyttet til at naboer nytter gressarealet til ulovlig parkering. Ved planlegging av eventuelle målpunkt bør det sees på hvordan denne brukerkonflikten kan løses.

Parkeringsplassen

Parkeringsplassen er tilrettelagt for brukere av parkdraget. Mange småbarnsfamilier og turgåere kommer tilreisende fra hele regionen. Parkeringsplassen tilrettelagt med gratis parkering.

Parkeringsplassen ble rehabilitert og asfaltert vinteren 2016/2017. Ved rehabiliteringen ble det gjort tiltak for å lede overvannet ut i Storåna med korreksjon av fall og tilrettelegging av steinlagte renner. Ved parkeringsplassen finnes informasjonsskilt om tilrettelagte turer.

Det var tidligere etablert bysykkelparkering på parkeringsplassen. Sykkelstativene står fremdeles, men ordningen er avviklet. Det bør arbeides mot å få tilrettelagt el-

bysykkelordning med stasjon tilknyttet parkeringsplassen.

Parkeringsavgift som øremerkes vedlikehold av parkdraget som kan øke ressursene til å holde høy kvalitet på skjøtsel og vedlikehold av parkdraget.

Rekreasjonssone og andetrapp

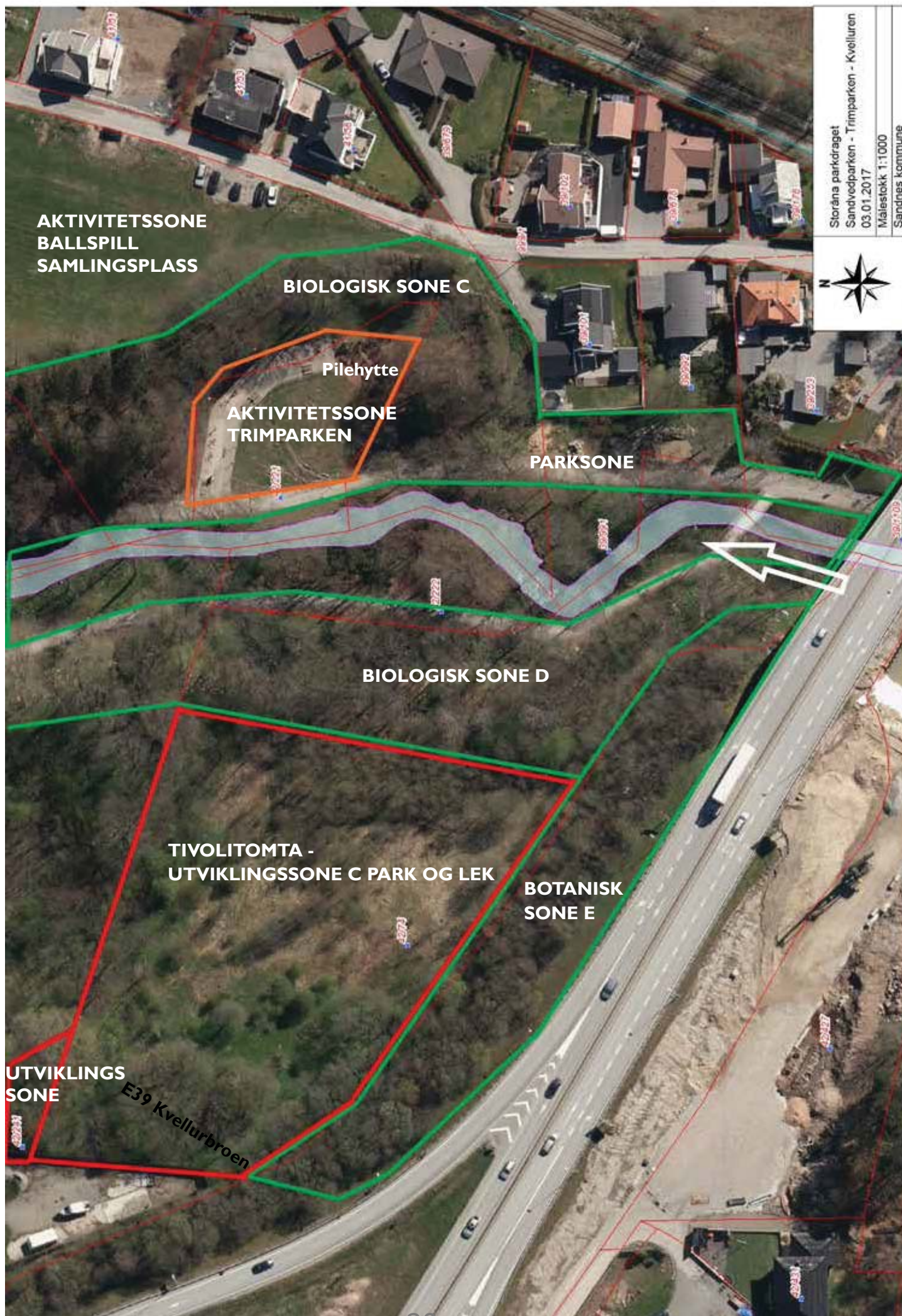
I denne sonen vektlegges opphold og rekreasjon. Det er etablert benker og bord i arealet. Disse er tilknyttet en andetrapp hvor det er tilrettelagt for god forbindelse ned til vannet slik at fugler kan komme opp i parken. Benkebord tilbudet tilknyttet andetrappen bør utvides. Mating av fugler er en populær aktivitet. Fulgemating bør fokuseres rundt andetrappen. Det er behov for å informere om konsekvenser av mating av fuglene. Fuglemating bør kun tilrettelegges ved andetrappen i denne delen av parkdraget.

Botanisk sone D

Det er pestrot og fremmede bartrær i denne delen av parken. Tiltak for fjerning av pestrot bør planlegges. Ved revegetering skal det vektlegges treslag som er viktige for å oppretholde habitater for nær trua arter. Undervegetasjonen bør få vokse til Denne sonen bør tilrettelegges for fugleliv. Det bør vurderes tiltak som kan fremme bestandene av ender og spurvefugl som finnes i dette arealet.

*Dirtbanen
Foto: Hans Børge Anestad*

3.7 SANDVEDPARKEN

Dette delområdet av parken har kvaliteter som trimparken, og ballflate. Det er høy andel av naturlig skogsvegetasjon i området.

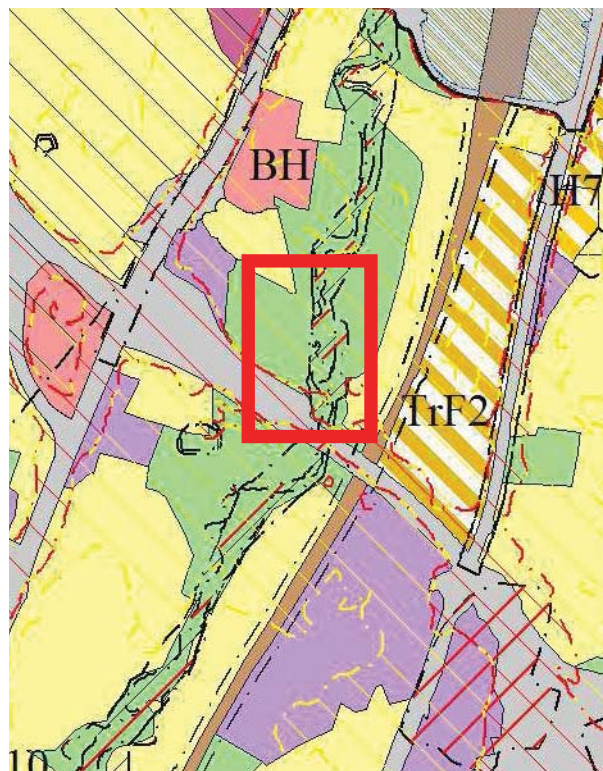
Utviklingssone C Leke og aktivitetssone Tivolitomta

Denne plassen ble tidligere nyttet til sirkus og tivoli arrangement, og navnet har blitt hengende igjen. Det er utarbeidet tekniske landskapsplaner for utvikling av området som leke og aktivitetssområde i tråd med reguleringsplanen for området. Det bør sees på muligheter for å få planene realisert og området videreutviklet.

Større deler av dette arealet ligger høyere i terrenget enn Storånå og turveiene gjennom parkdraget. Det vil være et naturlig sted å etablere et utsiktspunkt som målpunkt langs turveien. Det bør ved etablering av utsiktspunkt åpnes for noe tynning av vegetasjonen for å gi bedre utsikt.

Overvannsbasseng og regnbed

I forbindelse med utvidelsen av E39 Kvelluren bro ble det i perioden 2016-2017 anlagt to overvannsbasseng for håndtering av overvann fra veianlegget. Regnbedet som omkranser

Utsnitt av kommuneplan for Sandnes med markering av delområdet. Målestokk 1:10000.

bassenget under broen er tilrettelagt med parkmessig utforming. (Gjerde er trukket inn til å kun ligge langs de dypeste partiene, og det er tilrettelagt slak skråning på bassenget opp til turstien.) Regnbedet vil etableres med høyt innslag av våtmarksplanter, stauder og rhododendron. Regnbedet vil med blomsterfloret og arts mangfoldet bidra positivt

5.1

- TEGNFORKLARING**
- GENERELT**
- Entreprisegrense
 - Reining for avvaning
 - Sluk
 - Dren
 - Dren prosjektert av Sandnes kommune
- TERRENG OG TERRENGMURER**
- Ekstisterende terreng
 - Terrengformer TLD-09119-51 / 52
 - Grupper av lek plasseres på toppen av bakken. Lek som krukus og snekløkke. TLD-09119-62
 - Eks. steinmur i naturstein Renoveres og stabiliseres
 - +0.7 Ny kote iht. eks. terrenghøyde
- BELEGNING**
- Hefstøpt gummibelegg TLD-09119-55
 - Grusstilt TLD-09119-50
 - Regulert sykkel/gangvei. Asfalt belegg
 - Ankomstvei til lekfeltet - sti av gressanering
- INVENTAR OG LEK**
- Sjappel, som opphengsmønstret m. bunntømmer av type City 241901 fra Vesire innhold 50 l. Farge velges i samråd med Sandnes kommune
 - Selvbelysningsgrill, som Grillprinsen 700S, dia 700 mm. Farge velges i samråd med lark
 - Benk med rygg TLD-09119-56
 - Benk uten rygg TLD-09119-57
 - Trampolin, som Trampolin Rund 23.05.03 fra ELVERDAL. TLD-09119-55
 - Huskestativ, som KOMPAN M965 TLD-09119-55
 - Huskestativ, som KOMPAN SPINNSKAP TLD-09119-55
 - Klatrenett, som Climbing Vally 2580 fra COROCORD TLD-09119-55
 - Basketnett m. sportsgerde, som KOMPAN FRE3020 TLD-09119-55
- BELYSNING**
- Belysningsmast ved aktivitetsflater, som NihilWoody fra iGuzzini
 - Uplights ved nye trær, som Light Up Garden fra iGuzzini
 - Lysmast langs sti, 5 m høyde, velges i samråd med Sandnes kommune Park og idrett
- BEPLANTNING**
- Bruksplan m. gressblanding: 50% rød-svingel, 30% engnapp, 20% engkvein
 - Gress Klippes 2 gange i året
 - Busk beplantning TLD-09119-53
 - Stauder beplantning TLD-09119-54
 - Eks. rannbeplantning. Utløynes og bevares etter avtale med lark
 - Bevaring av eks. trær i steingjerde vurderes i samråd med lark
 - PS-Prunus Serrulata 'Shintae' str. 5014-16 inkl. oppdopping

NOTE
Det vises til gjeldende tegningsliste og beskrivelse. Se også noter på de andre tegningene.

Generelt
Alle mål er i mm.
Befaring i området må skje før prissetting.
Overgang mellom entreprisgrense og eksisterende forhold avklares i samråd med byggeleder og lark.

Terreng og terrengmur
Høyder og mål må kontrolleres av utfører før utførelse. Eventuelle justeringer av høyder skjer i samråd med byggeleder og lark.
Tilpassning av høyder og terreng mot nabolomt skjer i samråd med byggeleder og lark.
Terrengformering av bakker må være helt presis.
Maks. helling på bakker er 1:2 og 1:3.
Overflate på den første terrengmur må godkjennes av byggeleder og lark før videre utførelse.
Renovasjon og stabilisering av eksisterende steingrad må skje i samarbeid med Park og idrett.

Belegning
Stensiv som Jeta, se beskrivelse.
Gressstyper velges i samråd med byggeleder og lark.
Utlekking av helstøpt gummi skjer etter leverandørens anvisning.

Inventar og belysning
Montering av benker på terrengmurer skjer i samråd med leverandør og lark.
Plassering av belysning/uplights monteres i samråd med byggeleder og lark.
LYSE monterer master og uplights i terreng.

Beplantning
Plassering av beplantning skjer i samråd med byggeleder og lark på plassen.
Trær: Eksisterende trær i parken må beskyttes under hele byggefasen.
Ved beskadigelse av eksisterende trær pålegges bot.
Endelig plassering og fordeling av trær i parken skjer i samråd med lark.
Gress: Pleie avtales i samråd med byggeleder og lark.
Skjærfel av eksisterende vegetasjon må skje i samarbeid med Park og idrett.

Drenering:
Dreneringsplanen er utarbeidet etter Sandnes kommune fremtidige dreneringsplan for området.
Entreprenør bør beregne dybde på drenskummer og reitegningen.

Ved tvil kontaktes byggeleder Sandnes kommune.

REV.	DATO	EMNE	UTARB.	KONTROLL	GODK.

Rev.	Dato	Utarb.	Kontroll	Godkjent	S C H Ø N H E R R N O R G E
19.03.2010	SRN	SK	ED		
Sak	09-119	Mål	1:500 (A2)	Fil	MLP-09119
Sandnes tomte selskap KF Brelund					Landskapsarkitekt MAA MDL MNL Skansegt. 19, 2. etg N 4006 Stavanger
Grøntplaner Illustrasjonsplan F4/F5					Tlf. +47 51 59 91 50 Fax. +47 51 59 91 59 www.schonnerr.no
Tegn.nr. TLP-09119-11					

til naturopplevelsen i parkdraget. Det andre overvannsbassenget anlegges på høydedraget sør for Kvelluren bro langs E39. Da dette bassenget er dypere og ligger adskilt topografisk fra parkdraget, vil dette bassenget gjerdes inn.

Aktivitetsflate med gressbane- teltplassen

Er beskrevet under kapittel. 3.6

Biologisk sone C

Vegetasjonen har viktig funksjon for å hindre erosjon av de bratte skråningene. Naturlig vegetasjon og kantvegetasjon opprettholdes.

Biologisk sone D

Denne delen av parkdraget er registrert som viktig naturtype parklandskap. Området har også funksjon som viltområde i hovedsak for spurvefugl. Det er registrert Alnehårstjerne i området (VU). Området preges av store gamle trær som bør kartlegges, da disse har stor verdi i parklandskapet og for trua arter.

Botanisk sone E

Denne sonen har hovedfunksjon som vegetativ

Til venstre: Godkjent teknisk landskapsplan for opparbeidelse av Tivolitomta som lekepark. Eksisterende vegetasjon i den biologiske sonen bevares.

buffer mot motorveien. Det er viktig at denne funksjonen opprettholdes. Vegetasjonen preges av kratt og større trær.

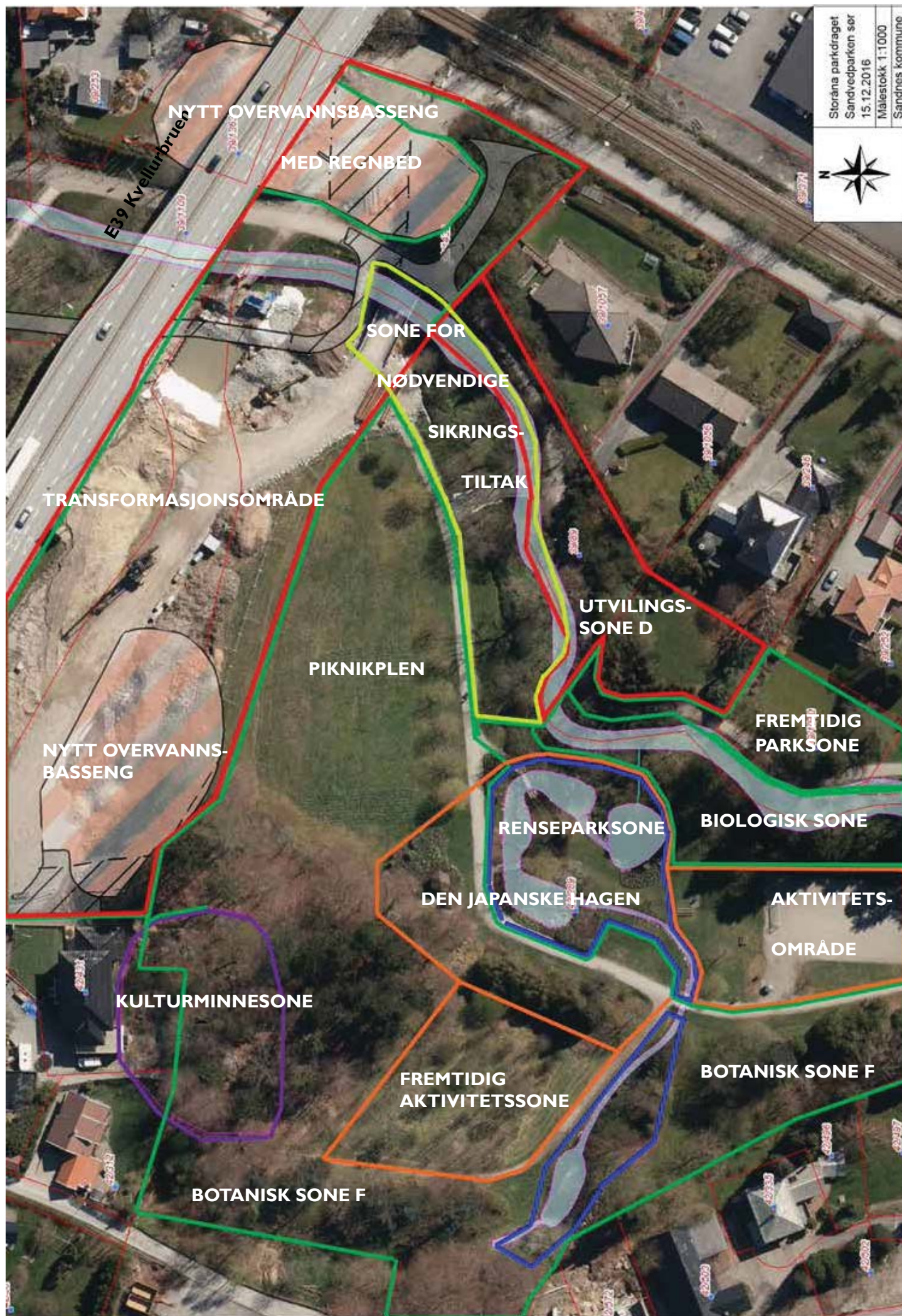
Trimparken

Trimparken ble gitt i gave til Sandnes kommune og ble åpnet i august 2010. Trimparken er planlagt med et komplett treningsprogram basert på 11 apparater for oppvarming, kroppskoordinering, styrketrening og avslapning. I 2012 ble dekket i parken utbedret med belegningstein og det ble gjennomført dreneringstiltak på plenen. I 2015 ble trimutstyret supplert med parkbelysning, slik at området også kan brukes om vinteren og på kveldstid.

Pilehytten

Bak trimparken er det etablert en pilehytte. Pilehytten er godt etablert og er et romskapende element i parklandskapet.

3.8 SANDVEDPARKEN SØR

Hovedattraksjonen i denne delen av parkdraget er den japanske hagen. Aktivitetsområdet er også mye bruk.

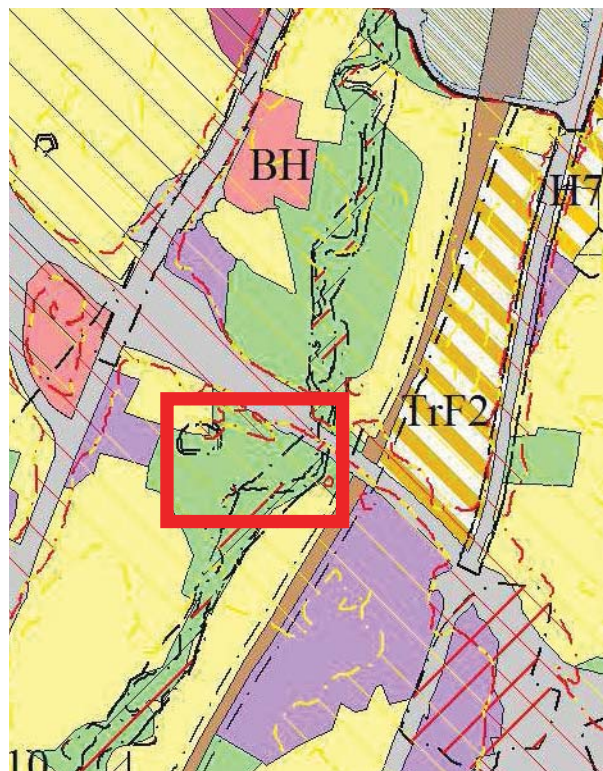
Den japanske hagen

Den japanske hagen er en mye brukt del av parkdraget, og er tilrettelagt med stauder og våtmarksplanter, rhododendron og prydrær. Lysthuset som står her er en rekonstruksjon av lysthuset som ble oppført her på 20-tallet som del av planteskolen på Sandved. En rensepark er integrert i den japanske hagen.

Kvelluren bro

I dette delområdet av parken pågår det arbeider med å utvide Kvelluren bro til 4-felts motorvei. I dette området er parkens utforming under transformasjon. Byggearbeidene skal stå ferdig i 2017. I forbindelse med byggearbeidene vil det etableres to overvannsbasseng. Overvannsbassenget som ligger under broen vil integreres som en del av parken med regnbedsplanter og naturlig skråning på 1:5 mot bassenget fra gangveien. Gangveiene vil legges noe om og det skal etableres nye kanter langs Storåna. Pikinkplenen opparbeides også i forbindelse med arbeidene med Kvelluren bru på E39.

Den japanske hagen - videreutvikles med høy botanisk variasjon med fokus på blomsterpyrd

Utsnitt av kommuneplan for Sandnes med markering av delområdet. Målestokk 1:10000.

Aktivitetsområde

Aktivitetsområde er tilrettelagt med grill og Sør for den japanske hagen ligger et aktivitetsområde som er tilrettelagt med grusbane, sittegrupper, grillplass og nedgravd avfallshåndtering.

Anleggsarbeider ved Kvelluren 2016

Sone for nødvendige sikringstiltak

Det viktigste tiltaket som må gjennomføres i denne delen av parken er sikringstiltak i kantsonen langs stien. Steinsettingen i dette partiet er i svært dårlig forfatning. Tiltak i sikringssonen bør omfatte tilbakeføring av naturlige elveskråninger med etablering av ny kantvegetasjon. Det vil i dette området være viktig at kantvegetasjonen etableres med innslag av naturlig forekommende arter.

Utviklingssone D

Eiendommene i denne sonen er i privat eie. Det er svært viktig å sikre offentlig eierskap av disse, da hovedtraseen for turveien ligger på disse eiendommene. Steinsettingen i dette partiet er i svært dårlig forfatning og det blir store hull i stien årlig, og det er behov å for kantsikring som beskrevet under sikringstiltak i dette området. Det er risiko for at stien på sikt vil kunne rase helt ut i elveløpet.

Den Japanske Hagen

Den japanske hagen sees som et moderne hagekunst grep, og er av særegen karakter. Rensedammene er et viktig symbolanlegg på at Sandnes kommune prioriterer miljøet og er bevisst utfordringene knyttet til klimaendringer og forurensning. Det skal etterstrebes å opprettholde renseparken og bygningen i sin helhet, for å ivareta dette moderne kulturminnet.

Kulturminnesone

Det er gjort arkeologiske funn av gravhauger i området. Det skal etterstrebes å formidle denne kulturhistorien på en forsvarlig måte.

I kulturminnesonen finnes flere gravhauger, en steinsirkel ligger på det høyeste punktet. Det er funnet en leirkrukke med brente menneskebein og to ovale skålspenner i gravhaugene.

Fremtidig aktivitetssone

Aktivitetene som planlegges i denne sonen bør knyttes opp til de kulturhistoriske verdiene gravhaugene representerer.

Fremtidig parksone

Det bør sees på mulighetene for å lage en mer effektivt hovedturtrase og utbedre kantsonene.

Biotanisk sone F

I denne sonen skal det biologiske mangfoldet tilknyttet Storåna prioriteres. Etablert kantvegetasjon opprettholdes. Ved nyplanter bør det vektlegges innslag av naturlig forekommende arter, og det bør vurderes om det er plass til å avvikle steinkanter på de bredeste partiene. Langs bebyggelsen mot vest bør det vurderes å etablere skjermende vegetasjon. Det er tidligere påvist forekomster av parkslirekne i området. Bekjempelse av arten må aktivt følges opp med befaringer og forbyggende tiltak dersom arten påvises igjen.

Edderkoppnett på Staudene i den japanske hagen

SKEILUNDEN NORD 3.9

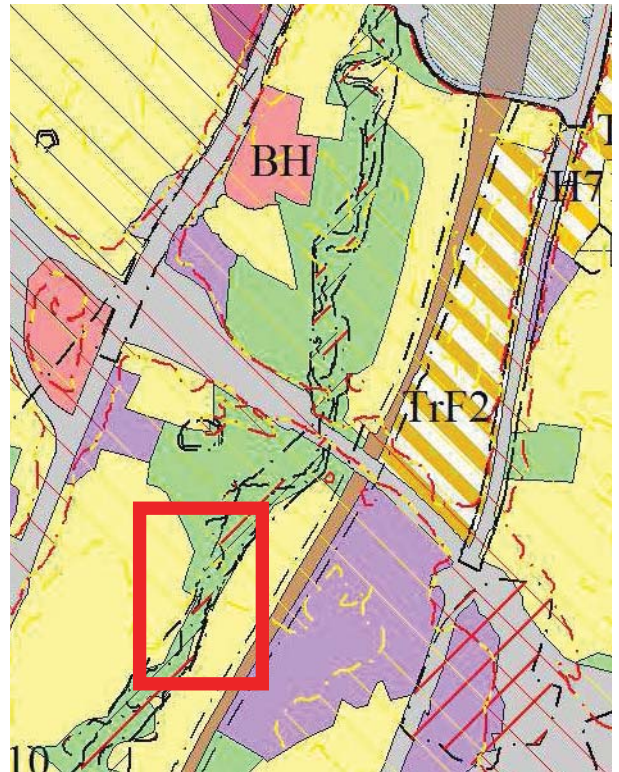
Utviklingssonene E og F

Arealene er i privat eie, men er angitt som del av parkdraget i reguleringsplan 7401 og 86104, samt kommuneplan for Sandnes. I dag har eierne av disse arealene en opparbeidelse av arealene som tilfører parken grønne og visuelle kvaliteter. Det er allikevel viktig at det på sikt sees på muligheter for å løse inn disse arealene, for å sikre at de er allment tilgjengelige og opprettholdes som grønne arealer. Arealene bør utvikles som biologiske soner mot bebyggelsen, med parkmessig opparbeidelse inn mot stien med tursti og eventuelt opparbeides med passende aktivitetstilbud.

Transportssone

I dette området er det bratt helning på turveien, krysset over bilveien er smalt og det er dårlig sikt når krysningspunktet ligger på toppbrekket. Denne topografien gir dårlig trafiksikkerhet i punktet hvor turveien krysser bilveien i Skeilunden.

Det er behov for å utbedre trafiksikkerheten på dette punktet. Sikten må utbedres og det bør sees på muligheter for å slake ned helningen på turveien. Turveien bør vurderes lagt i dobbelt løp gjennom utviklingssonen, for å kunne tilrettelegge et turveiløp prioritert for transport og en turveitrase tilrettelagt for

Utsnitt av kommuneplan for Sandnes med markering av delområdet. Målestokk 1:10000.

aktivitet og naturopplevelser.

Biologisk sone F

Er beskrevet i kapittel 3.8

Aktivitetsområde

Aktivitetsområdet er beskrevet i kapittel 3.8

Bro i utviklingssonen. Privat eier har etablert små broer som forbinder arealene med parken. Gresset slås på eiendom gnr 43 bnr 56 slik at området oppleves som en del av parken.

SKEILUNDEN SØR 3.10

Denne delen av parkdraget er registrert som viktig bekke- og parklandskap og er del av et større viltområde hovedsakelig for spurvefugler. Dammen i Skeilunden er hovedattraksjonen i denne delen av parken.

Utviklingssonene F og G

Arealene er angitt som del av parkdraget i detaljreguleringsplan 86104, 96102 og 96302, samt kommuneplan for Sandnes. I dag har eierne av disse arealene en opparbeidelse av arealene som tilfører parken grønne kvaliteter,

Det er allikevel viktig at det sees på på muligheter for å løse inn disse arealene, for å sikre at de er allment tilgjengelige og blir opparbeidet både med biologisk kvalitet og gode naturopplevelser eller aktiviteter for parkens besøkende. Utviklingssone G beholdes som en biologisk sone med naturlig skogsvegetasjon.

Potensielt område for utvidelse av parken

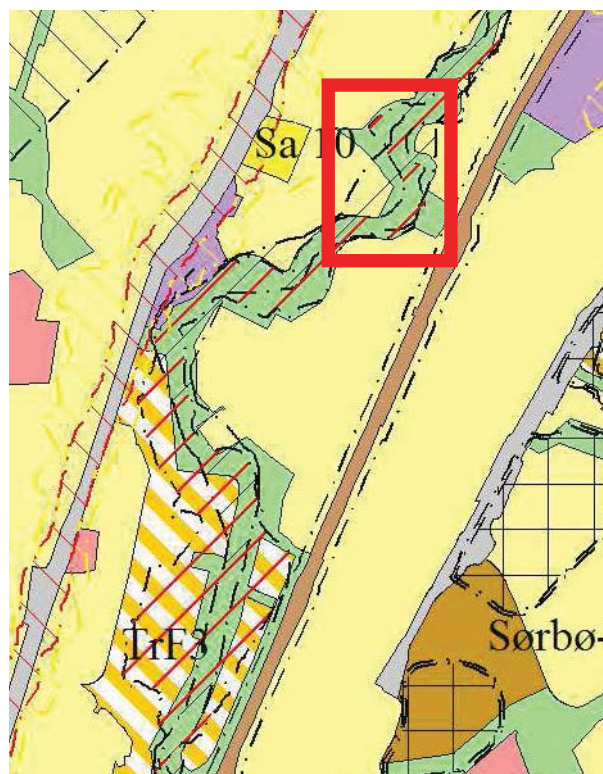
Dette området er regulert til boligbebyggelse i reguleringsplan 86104 "Reguleringsplan for parkdrag langs Storåna frå Sandvedparken til Åsedalen". Arealet er en svakt skrånende bakke som har stort potensiale til å utvikles som en aktivitetssone i parken omkranset av buffervegetasjon. Det bør sees på muligheten for å få omregulert arealet til parkareal, da det er få ubebygde arealer langs Storåna som kan tilføre parkdraget viktige kvaliteter.

Sedimenteringsdam

Dammen i Skeilunden er anlagt som sedimenteringsdam som skal hindre økt partikkelavrenning til Gandsfjorden. Det er høy andel av fulger ved dammen.

Oppholdssone

I denne sonen skal sittegrupper og naturlig forbindelse til sedimenteringsdammen vektlegges. Dette er også et naturlig sted for mating av ender og det er behov for å informere om utfordringer mating av ender medfører.

Utsnitt av kommuneplan for Sandnes med markering av delområdet. Målestokk 1:10000.

Aktivitetssone

I denne sonen er det en skråning som nyttes som akebakke. Lekeplassen er ikke prioritert og det er fjernet en del lekeutstyr herfra. Det er behov for å oppruste lekeplassen.

Biologisk sone E

I denne sonen skal biologisk mangfold prioriteres. Det vektlegges naturlig kantvegetasjon og vegetasjon som er godt tilpasset vannmiljøet i sedimenteringsdammen som flommarksskog.

Det må sikres enkelte åpne soner ned til vannet m.t. på tømning av dammen som gir visuell forbindelse til vannet fra turveien.

Fremtidig utviklingssone

I denne sonen bør det planlegges for at biologisk mangfold prioriteres. Naturlig vegetasjon som eksisterende svartor bevares.

Parksone

Utvikles med vegetasjonsskjerm mot bebyggelsen. Da parkdraget her oppleves smalt bør gressklipping av arealet opprettholdes som i dag.

SØRBØ 3.11

Ballbanen i aktivitetssonen er det mest sentrale elementet i denne delen av parken i dag. Det er også tilrettelagt noen mindre oppholdssoner langs stien med vakker staudebeplantning. Delområdet for øvrig har hovedfunksjon som turveiforbindelse.

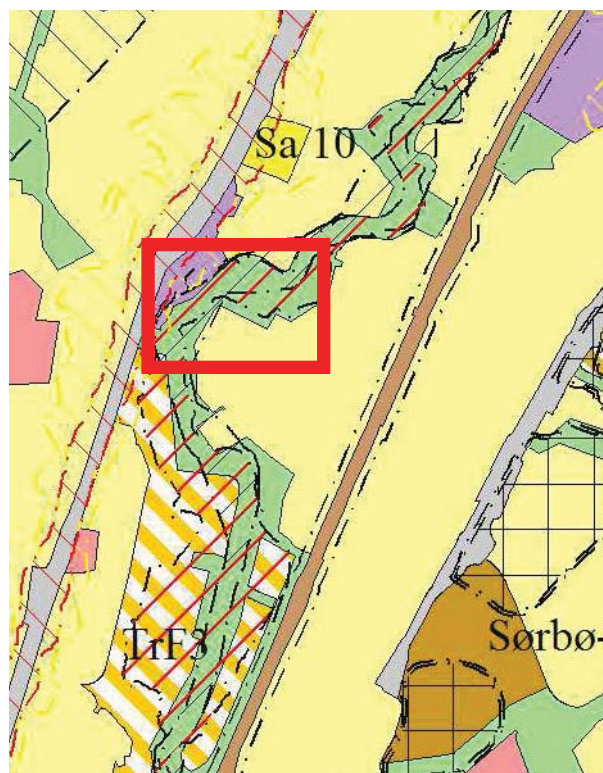
Det bør vektlegges å videreutvikle delområdet slik at Storåna blir en integrert del av parkdraget, med veletablert kantvegetasjon på begge sider av elva. Det bør vektlegges å etablere en smalere tursti på vestsiden av elven som byr på naturopplevelser.

Aktivitetssone

I sonen ligger en ballbane. Ballbanen er opparbeidet i grus og er belyst. Det er plassert ut mindre mål langs sidekantene i tillegg til store mål. Det foreslås å tilrettelegge sittegrupper i forbindelse med ballbanen for å tilrettelegge for at ballspill også kan være en tilskueraktivitet. Det kan vurderes å utvide aktivitetstilbudet f.eks med streetbasketball.

Flomtiltakssone

I dette området er plenen svært vasstrukken og er lite egnet til aktiviteter da den har høy vannmetning og utilstrekkelig drenering. Området ligger inntil et naturlig lavbrekk i Storåna som gjør at dette området er godt egnet for å kunne forsinke og fordrøye vann ved større flomsituasjoner. Et slikt tiltak vil kunne bidra til å hindre overflomming

Utsnitt av kommuneplan for Sandnes med markering av delområdet. Målestokk 1:10000.

nedstrøms. Området bør utvikles med innslag av våtmarksområde, med naturlig kantvegetasjon, eller regnbed. For å heve opplevelsesverdien kan det etableres små øyer med undervisningsposter forbundet av gangbroer. Det bør vurderes å plante vanntolerante treslag som svartor og selje.

Potensielt område for utvidelse

Arealet ligger i en topografisk naturlig forlengelse av parken. Arealet er ikke bebygget og det bør sees på muligheten for å få

omregulert arealet til parkareal, for å oppnå en god vegetasjonsskjerm mot bebyggelsen.

Biologisk sone F

I dette området skal det biologiske mangfoldet prioriteres med naturlig kantvegetasjon. Området overlapper med overvannstiltakssonen, da det er viktig at overvannshåndteringen gjøres med hensyn til naturmangfoldet. Det skal også tilrettelegges sittegrupper i området, hvor staudebeplantninger knyttes til oppholdsarealene.

Biologisk sone G

I denne sonen skal biologisk mangfold prioriteres. Her bør det vektlegges buffervegetasjon mot bebyggelsen i form av trær og buskvegetasjon. De store veletablerte furutrærne i området skal bevares.

Utviklingssone H

Arealet er i privat eie. Det bør sees på muligheten for å integrere Storåna mer i parkdraget ved opparbeidelse av parkdrag med tursti på vestsiden av elvebredden. Eksisterende skogsvegetasjon bør bevares og etableres som biologisk sone.

Utviklingssone I

Arealet er offentlig eid og sikret som grøntstruktur i kommuneplanen, men det er manglende samsvar med regulerte formål. Det bør sees på muligheten for å regulere disse til friområder i forbindelse med utvikling av Åsedalen. Utforming av utviklingssonene bør samordnes med transformasjonsområde Åsedalen, som er beskrevet i kapittel 3.12.

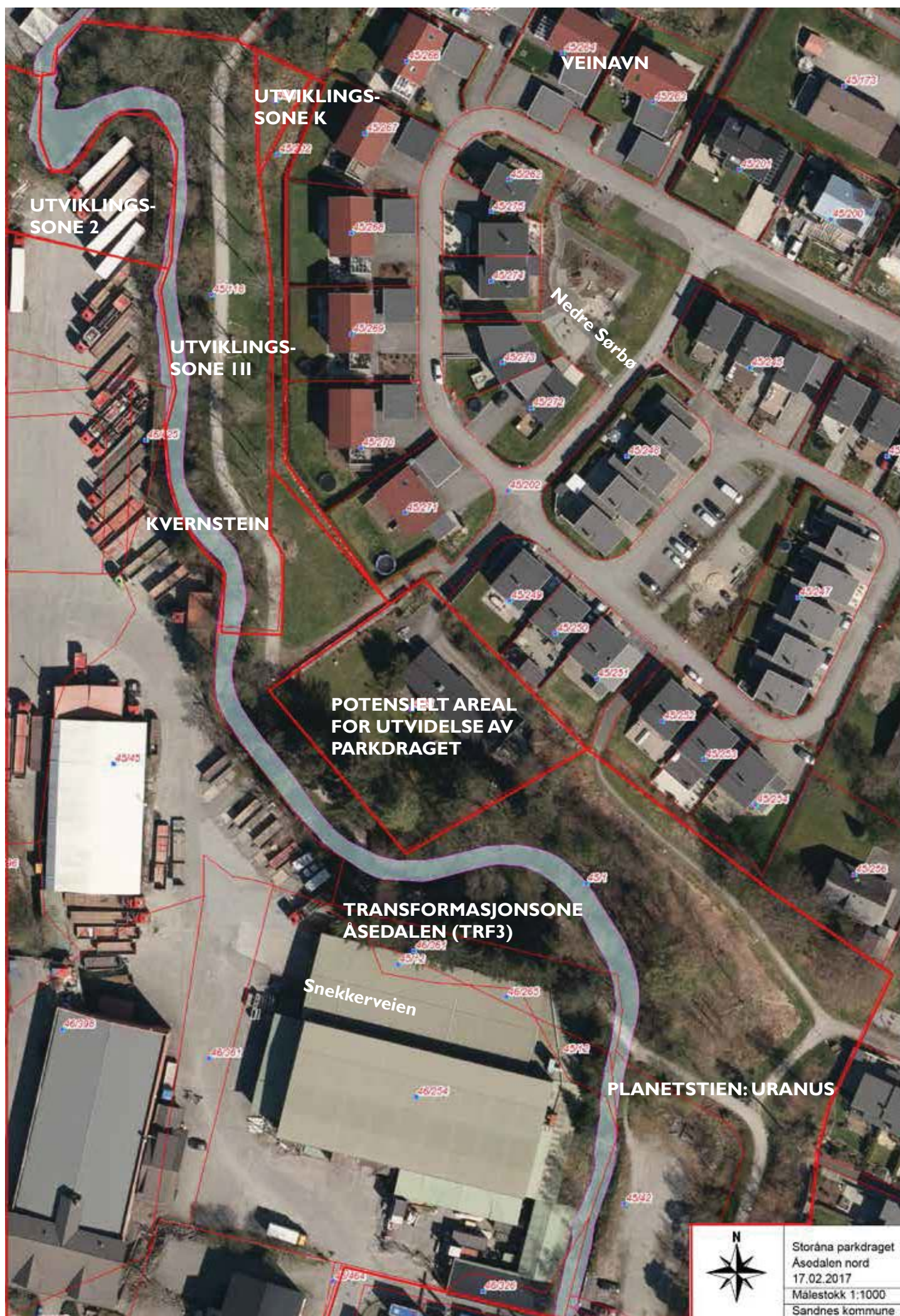

Forslag til utforming av Regnbed, Multiconsult AS

*Eksempel på storflom hvor turveien oversvømmes.
Ved etablering av flomsikringstiltak på Sarbo kan trolig
flomeffektene reduseres noe.
Foto: Hans Børge Ånestad*

ÅSEDALEN 3.12

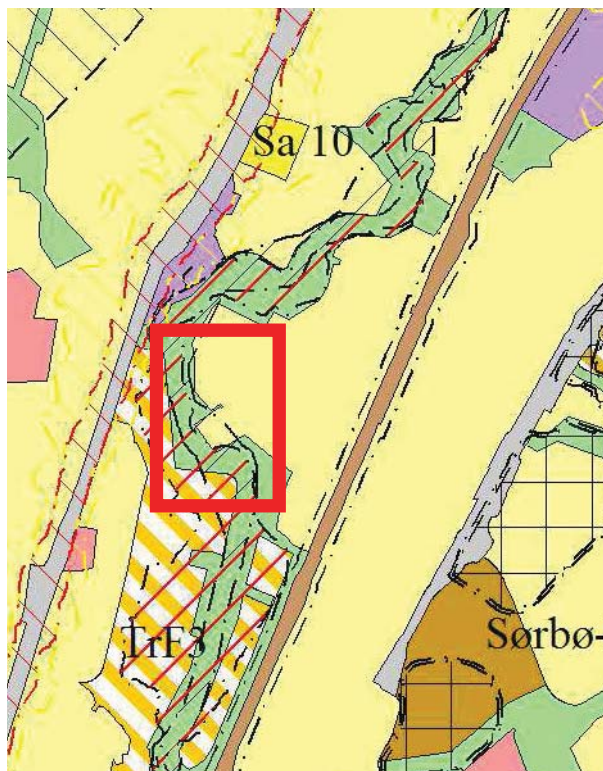
Området har i dag primært funksjon som turområde og transportvei for myke trafikanter mellom Ganddal og sentrum samt for transitt mellom aktivitetsområder i parken. Her finnes også Uranus i planetsstien. Området preges av industriområder tett opp mot Storåna. Området er et transformasjonsområde.

Hovedmålet for området er å sikre offentlig eierskap av arealene regulert til park i kommuneplan for Sandnes, og bistå til at det utarbeides en helhetlig parkplan som sikrer Åsedalen utvikles på en slik at det tilgrensende boligfeltet vil gi parkdraget nye kvaliteter. Det skal etableres 40 meter bredde på parkdraget som et gjennomgående grep som er hjemlet i kommuneplanen og miljøplan for Sandnes.

Det bør vektlegges å videreutvikle delområdet slik at Storåna blir en integrert del av parkdraget med naturlig elveløp hvor det reetableres kantvegetasjon. Det bør etableres turvei på begge sider av elva. Dette vil øke både natur- og opplevelsesverdiene i parkdraget.

Utviklingssone J

Er areal eid av kommunen. Dette arealet må utvikles i sammenheng med utviklingen av Åsedalen transformasjonsområde. Det er viktig å sikre allmenn tilgjengelighet ved offentlig eierskap på av deler av Gnr./Bnr 45/1, 45/202, og 46/115 på sikt.

Utsnitt av kommuneplan for Sandnes med markering av delområdet. Målestokk 1:10000.

Sørbo-Mølle lå i dette området og området er markert med en kvernstein fra en gammel mølle. Det bør utvikles informasjonskilt tilknyttet kvernsteinen som formidler historien om gårdskvernene som har vært etablert langs Storåna.

Utviklingssone K

Er avsatt til parkformål i kommuneplanen men er i privat eie. Det er viktig å sikre offentlig eierskap av eiendommene GID 45/1, 45/202, 46/115, for å kunne innlemme disse i planen for utvikling av Åsedalen.

Område ved bro sør for plantetstien Uranus med behov for utbedring vedrørende fall på sti og utvasking.

TRANSFORMASJONSONE
ÅSEDALEN (TRF3)

BJØRKEALLÉ

Storåna parkdraget
Åsedalen midtre del
17.02.2017
Målestokk 1:1000
Sandnes kommune

Potensielt areal for utvidelse av parkdraget

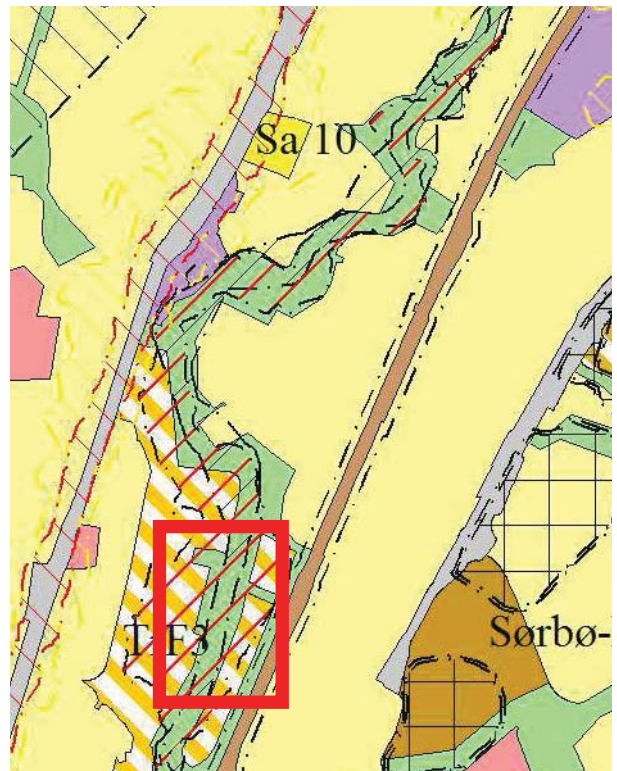
Dette arealet er regulert til boligformål i reguleringsplan for Sørbøtunet 96102. Arealets plassering gjør det naturlig å vurdere om arealet kan innlemmes i parkdraget for å gi en naturlig avgrensning av parkdraget mot bebyggelsen på Sørbøtunet.

Transformasjonsområde Åsedalen (TRF3)

I transformasjonen bør det vektlegges at parkdraget utvides slik at det følger Storåna langs hele vassdragsstrekket. Det er et svært viktig grep at elven blir tilrettelagt som en integrert del av parken, med naturlige kantssoner så langt det lar seg gjøre.

Transformasjonsområdet strekker seg over hele Åsedalen og er delt mellom areal som skal utvikles som boligområde mot vest, og areal avsatt til parkformål i kommuneplanen. Arealet som er avsatt til parkformål er hovedsaklig i privat eie. Det er viktig å sikre allmenn tilgjengelighet ved offentlig eierskap av eiendommene regulert til park på sikt. Dette da alle arealene som er regulert til grøntformål her er i privat eie.

Ved videreutvikling av boligområde må det prioriteres å fastsette en avtale om opparbeidelse og innløsning av regulert parkeareal på 6,2 daa i forbindelse med utbygning av Åsedalen

Utsnitt av kommuneplan for Sandnes med markering av delområdet. Målestokk 1:10000.

I denne delen av parkdraget ligger Storåna inne på industriområdet mellom den åpne plassen og bygningmassen, uten nevneverdig kantvegetasjon.

Bjørkeallé

Mot jernbanen er det plantet en ensidig allé av bjørk. Det er svært få beplantninger av denne typen i regionen og alléen bør av denne grunn bevares. Trærne har også en viktig bufferfunksjon mot jernbanen.

TRANSFORMASJONSONE
ÅSEDALEN (TRF3)

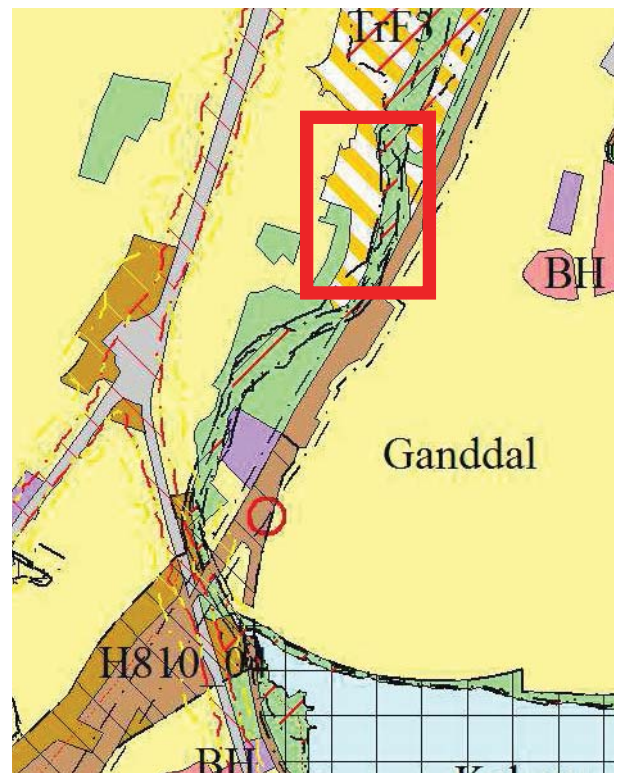
Storåna parkdraget
Åsedalen
19.08.2016
Målestokk 1:1000
Sandnes kommune

ÅSEDALEN SØR

Denne delen av Åsedalen har også primært funksjon som turområde og transportvei for myke trafikanter mellom Ganddal og sentrum og transitt mellom aktivitetsområder i parken.

Det er en nylig tilplantet skråning som myker opp parkdraget noe og det er utplassert et benkebord som gir hvilefunksjon for gående.

Området har stort potensiale for transformasjon som vil gi parkdraget store kvaliteter. Utforming skal skje i tråd med føringer og retningslinjer på de to foregående sidene.

Utsnitt av kommuneplan for Sandnes med markering av delområdet. Målestokk 1:10000.

ÅSEDALEN / HAUALANDSMARKÅ 3.13

I den søndre delen av Åsedalen ligger Haualandsmarkå. Området som ligger vest for parken er utviklet som boligbebyggelse, med ballbane liggende inntil parkdraget. Haualandsmarkå ligger topografisk høyere enn parkdraget, og det bør jobbes mot å bedre forbindelsen mellom disse områdene fysisk og visuelt. Jernbanen er en barriere mot bebyggelsen i øst. Selve parkdraget er i dag smalt gjennom området og har hovedfunksjon som en transportåre. Det bør utvikles en helhetlig detaljplan for området Åsedalen til Ganddal.

Aktivitetssone

I dette området er det opparbeidet ballplass og friområde orientert ut mot parkdraget. Arealet ble anlagt som del av opparbeidelsen av planområdet 97124 og 79129. Det vil ved transformasjon av Åsedalen være svært viktig å løse forbindelsen mellom parken og de eksisterende grøntarealene på en god måte.

Biologisk sone H

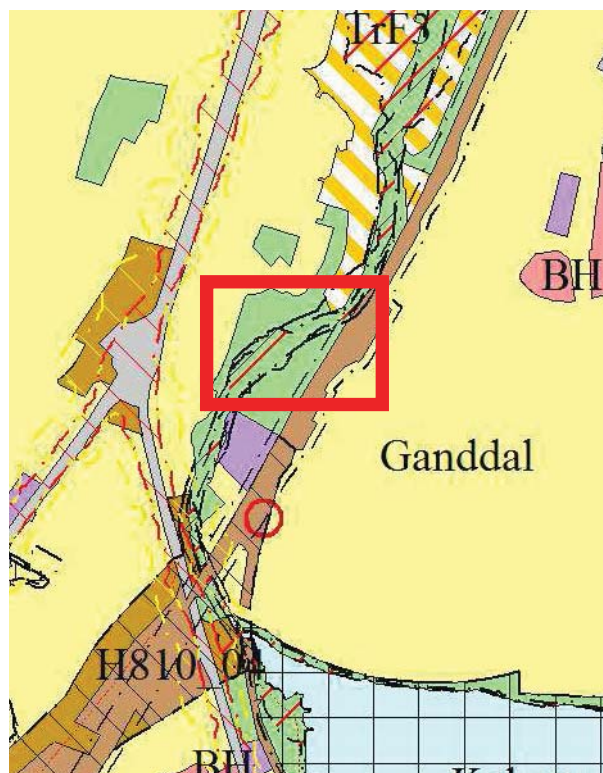
Vegetasjonen i sonen skjermer mellom bebyggelsen og transformasjonsområdet, samt stabiliserer massene i den bratte skråningen. Naturlig vegetasjon opprettholdes.

Utviklingssone L

Denne sonen er avsatt til grøntstruktur i kommuneplan for Sandnes. Utviklingen bør skje i samordning med TRF3.

Sør i sonen er arealet opparbeidet parkmessig og området utgjør et viktig ledd for å sikre den sammenhengende turveiforbindelsen mellom Sentrum og Ganddal. I dette arealet bør offentlig eierskap prioriteres for å sikre at turvei funksjonen opprettholdes.

Det skal også prioriteres å etablere naturlig kantvegetasjon og elvesider mot Storåna. I området kan det være innslag av vintergrønne

Utsnitt av kommuneplan for Sandnes med markering av delområdet. Målestokk 1:10000.

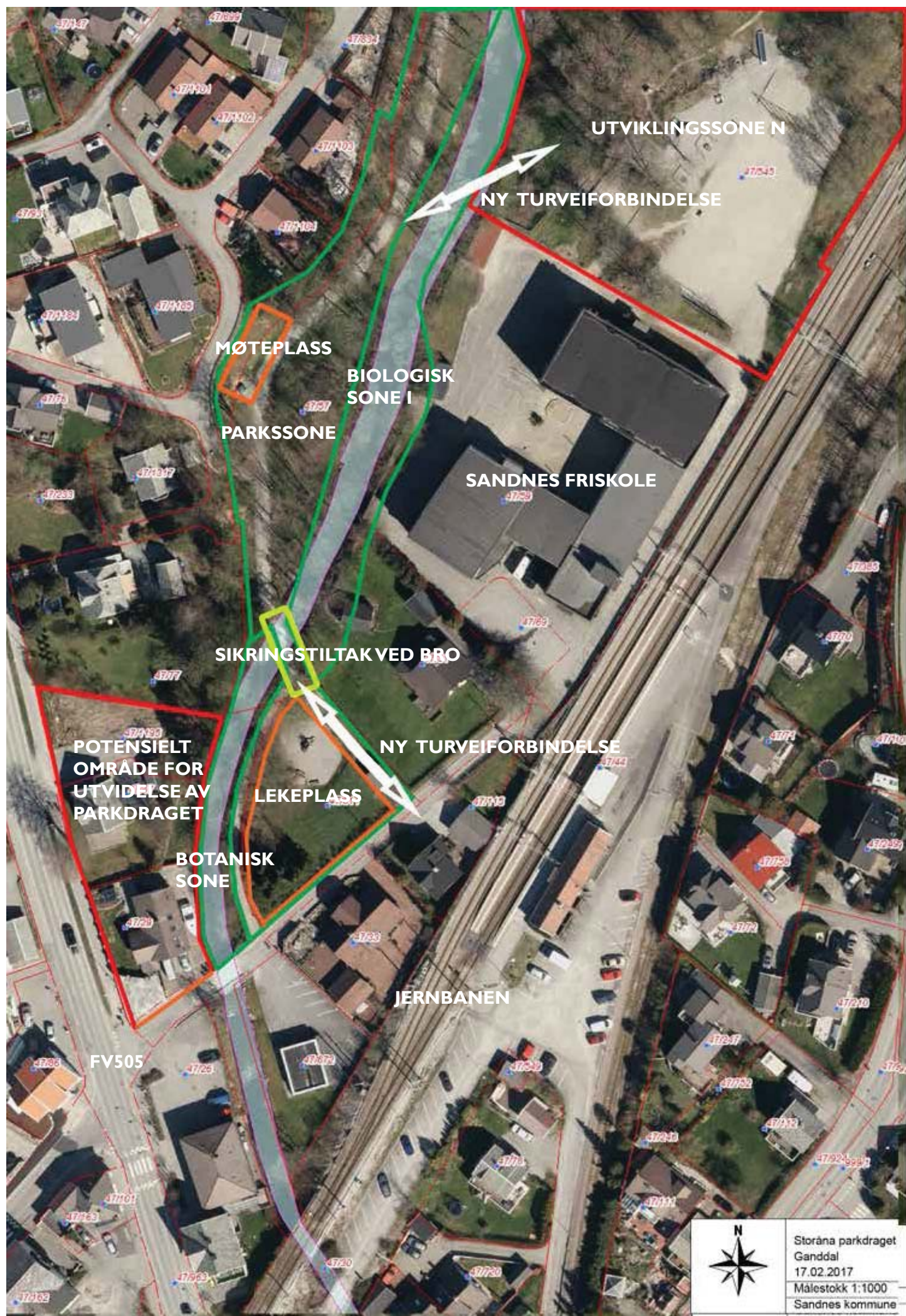
arter. Der det er naturlig å tilrettelegge for opphold bør det lages lysninger i vegetasjonen ned mot åna slik at det oppnås god forbindelse til vannet og slik at området fremstår lyst og imøtekommende.

Utviklingssone M

Arealet er avsatt til grøntstruktur i kommuneplanen. I reguleringsplan 79129 er området vist som utviklingssone regulert til lekepark på 10,7 daa. Arealet bør erverves og utvikles til parkssone, aktivitetssone med lekeplass kombinert med botanisk sone langs Storåna og som buffer mot jernbanen med god tilknytning til parkdraget. Det er viktig at dette området utvikles til å være en integrert sammenhengende del av parkdraget, med gode tverrforbindelser og gangforbindelser. Det bør sees på mulighet for å utvikle turvei på østsiden Skogområdet bør utformes som naturlekeplass evt. aktivitetsløype.

Parkssone

Parksonen er i dag opparbeidet parkmessig. Arealet er smalt og har hovedfunksjon som transportåre i dag. I områdene som ligger i kantsonen til Storåna bør det legges opp til naturlig kantvegetasjon.

GANDDAL 3.14

Utviklingssone N

Er beskrevet på side 55. Lekeparksen bør legges i den søndre delen med god tilknytning til skolen.

Lekeplass

Lekeplassen har slitt lekeutstyr, med begrenset levetid igjen og må opprustes. Det er behov for å lage driftsadkomst fra gaten over lekeplassen. Denne anlegges som 3 meter bred oppgruset turvei som også vil bedre gangforbindelse mellom parkdraget og Ganddal sentrum .

Biologisk sone I

I ssonen skal naturlig kantvegetasjon og biologisk mangfold være førende for utviklingen av området. Sonen bør utvides ved videreutvikling av utviklingssonen nord for friskolen.

Møteplass

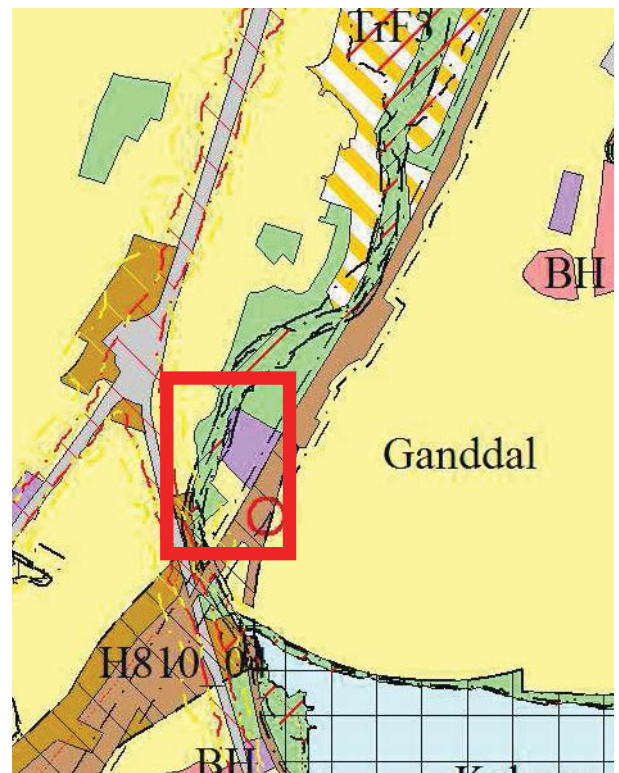
Lysningen markert som møteplass bør videreutvikles som en trivelig oppholdssone og møteplass. Her er det tilrettelagt avfallshåndtering i molok. Området opparbeides med to benkebord og vegetasjon med pryddverdi.

Sikringstiltak ved bro

Ved broen er det høy slitasje på rekkverket grunnet alder og bruk på rekkverket. Det må utredes nødvendige tiltak for sikring av bro og gjennomføre disse. Evt. erstatte eksisterende gangbro ved behov.

Potensielt område for utvidelse

På Ganddal er plasseringen av parkdraget noe anonymt i sentrumsbildet. Som et langsiktig grep vil det være svært gunstig om parkdraget kan utvikles som en integrert del av sentrumsområdet på Ganddal med visuell forbindelse og gangforbindelse fra

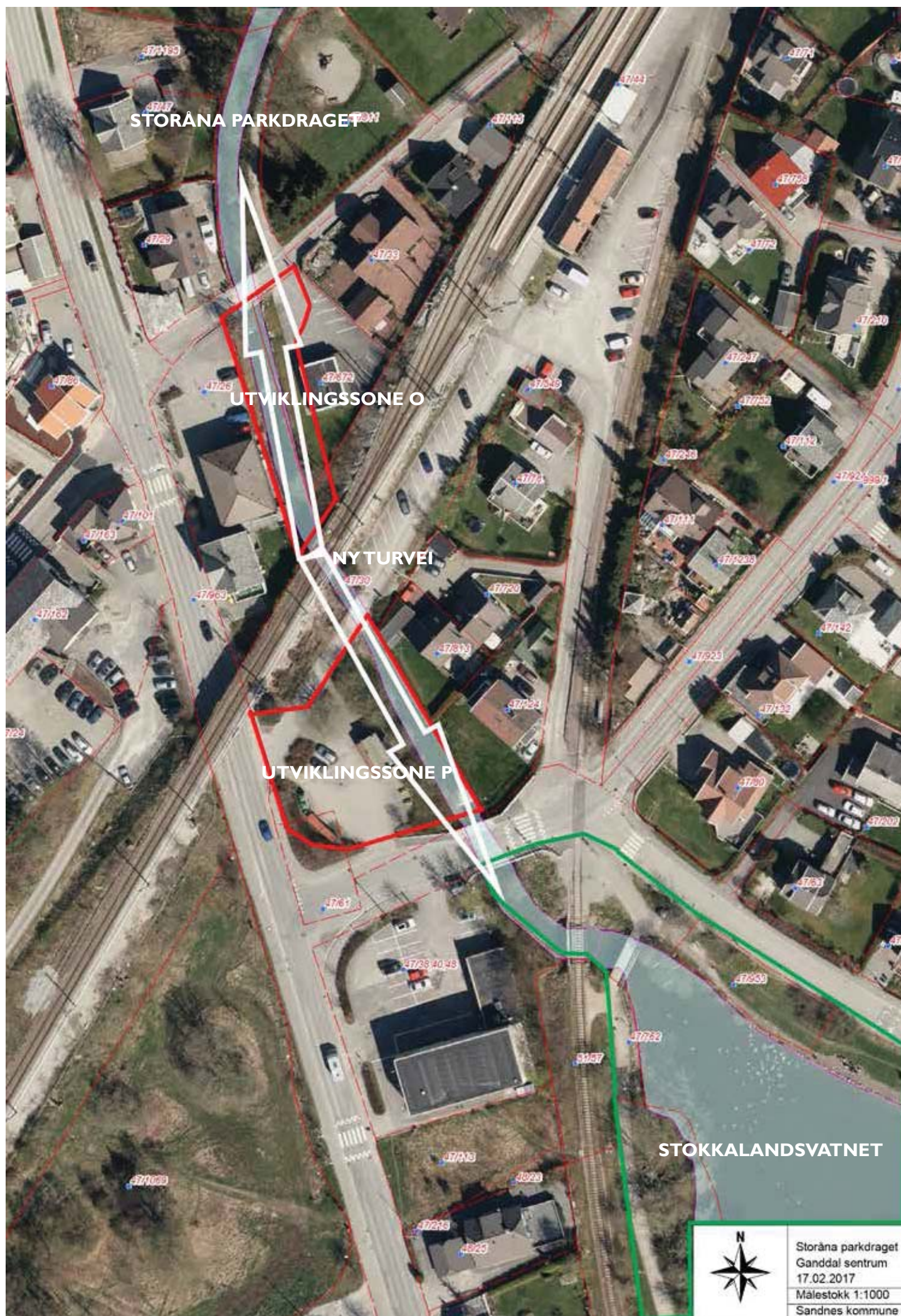

Utsnitt av kommuneplan for Sandnes med markering av delområdet. Målestokk 1:10000.

hovedgaten. Området som foreslås integrert i parken er markert i kartet som "potensielt område for utvidelse".

Det må lages gode, intuitive gangforbindelser mellom Ganddal sentrum og parkdraget.

GANDDAL SENTRUM 3.14

Ganddal sentrum ligger utenfor parkens avgrensning, men foreslås innlemmet i parkdraget, med hovedmål om å skape en god intuitiv turveiforbindelse til Stokkalandsvatnet. Det er behov for flere parkeringsmuligheter tilknyttet parkdraget og det bør utredes løsninger for parkeringstilbud på Ganddal. Det pågår planprosess om utarbeidelse av ny sentrumsplan.

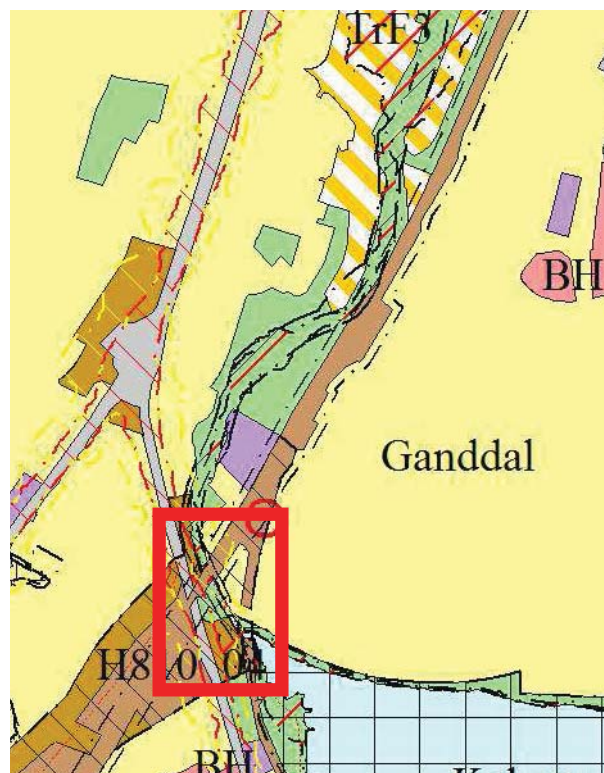
Ny turvei

Opparbeide sammenhengende, logisk gangveinett mellom Stokkalandsvatnet og Storånaparkdraget er et viktig grep for å forbinde og sikre turdragene i bydelen og tilrettelegge for tilreisende. Informasjon om turtilbud bør vurderes integrert på jernbanestasjonen.

Ålgårdsbanen er ikke i bruk og det bør utredes mulighet for å utvikle denne traseen som sykkelvei. Det bør sees på mulighet for å tilrettelegge sykkelvei øst for jernbanen ved utviklingen av dobbelsporet.

Utviklingssone O

Arealet avsatt til park i kommuneplanen og bør videreutvikles som en grønn forbindelse for myke trafikanter til Stokkalandsvatnet.

Utsnitt av kommuneplan for Sandnes med markering av delområdet. Målestokk 1:10000.

Utviklingssone P

I kommuneplan og reguleringsplan 77140 er området regulert til park og eies av jernbaneverket. I dag nyttes arealet til parkering. Det må prioriteres å tilrettelegge en gjennomgående grønn turforbindelse til Stokkalandsvatnet. Parkarealet bør utvikles som en "pocket park" - en grønn lunge i sentrum som gir bokvalitet og bykvaliteter til Ganddal sentrum.

Illustrasjon som viser potensiell utforming av gjennomgående gangforbindelse mellom Storånaparkdraget og Stokkalandsvatnet.

KAPITTEL 4

FORVALTNING, SKJØTSEL OG VEDLIKEHOLD

4.1 Forvaltningsintensjoner og ansvarsfordeling

Sandnes kommune park idrett og vei har som målsetning at Parker, friområder og lekeplasser er viktige for bomiljøet, folkehelsen, trivselen og naturmangfoldet. Forvaltningen skal sikre områder hvor det er/skal legges til rette for sosialt samvær, lek, naturopplevelse, aktiv livsstil og at grøntarealene ikke reduseres.

I parkdraget skal forvaltning drift og vedlikehold prioritere hovedfunksjonene i parkdraget som turområde, leke- og aktivitetssområde samt rekreasjonssområde. I tråd med naturmangfoldsloven legges det opp til at bruken av parkdraget skal skje på en bærekraftig måte. Dette skal tas hensyn til i den daglige forvaltning, skjøtsel og vedlikehold av parkdraget. Forvaltningen deles mellom Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Fylkesmannen i Rogaland ved miljøvernsavdelingen (FMR) og Sandnes kommune (SK).

Storåna forvaltes som et vernet vassdrag klasse 1. Alle tiltak i kantsonen vil dermed kreve dispensasjonssøknad fra Vannressursloven.

Som habitat for dyreliv er det viktig å sikre sammenhengende grønne korridorer.

Som del av forvaltningen skal også tiltak i parkdraget ha en formell avklaring med ansvarlig forvalterenhet.

4.2 Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) sin forvaltningsmyndighet

Det er NVE som er ansvarlig forvaltermyndighet vedrørende vassdragsaker som berører flom og eller erosjon jf. vannressurslova. Tiltak i og langs vassdrag er søknadspliktige etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag, hjemlet i lakse- og innlandsfiskeloven. Det må avklares om tiltakene krever konsesjon. NVE har sanksjonsmyndighet vedrørende kantvegetasjon. Kontaktperson hos NVE er Kjell Carm.

4.3 Fylkesmannen i Rogaland ved miljøvernsavdelingen (FMR) sin forvaltningsmyndighet

FMR er myndighet vedrørende vannressursloven §11 som omhandler kantvegetasjon. SK definerer etter samme lov kantsonen for Storåna til 3 meter brede soner langs bredden av Storåna, som i parkdraget anses som så bred at dens økologiske funksjon oppfylles. Tiltak i og langs vassdrag som ikke krever konsesjon etter vannressursloven er søknadspliktige etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag, hjemlet i lakse- og innlandsfiskeloven. Fylkesmannen er myndighet for strekninger som fører anadrome laksefisk, og søknader om tiltak som berører Storånavassdraget skal behandles av Fylkesmannens miljøvernnavdeling.

Viktig vegetasjon for naturmangfoldet skal bevares i kantsonen til vassdraget. Tiltak i kantvegetasjonsbeltet til Storåna skal som hovedregel godkjennes av Fylkesmannens miljøvernnavdeling. Fylkesmannen kan i

særlige tilfeller fritta fra kravet om et begrenset naturlig vegetasjonsbelte langs vassdrag, jf. vannressursloven § 11.

Kommunens forvalterenhet gis dispensasjon fra formell saksbehandlingsprosess i følgende tilfeller:

1. I situasjoner hvor det er direkte fare for liv og helse (f.eks. risiko for trevelt over turvei).
2. I tilfeller hvor fremkommeligheten på turveiene hindres.
3. Jevnlig slått av kantsone der denne allerede består av gress, for å opprettholde parklandskap med god visuell forbindelse til Storåna.
4. Ved tilbakeføring av naturlig kantvegetasjon.
5. Ved fjerning av svartelistede arter med høy spredningsfare.
6. For å hindre oppstuing og erosjon (f.eks. ved rotvelt). Nedraste trær, kvist og avfall som kan føre til oppdemning kan fjernes.
7. I tilfeller som omfattes av punkt 1 og 2 har kommunen orienteringsplikt ovenfor Fylkesmannen. Kommunen plikter å orientere Fylkesmannen i etterkant på e-post fmropost@fylkesmannen.no.

4.4 Sandnes kommune (SK) sin forvaltningsmyndighet.

Forvaltningsmyndighet vedrørende overordna miljøsaker ligger hos Samfunnsplan ved miljøvernssjef.

For forvaltning av vassdraget, samt vann og avløpsinfrastruktur ligger hos Vann, Avløp og renovasjon. Disse temaene vil omfattes av Helhetlig plan for miljøtiltak i Storåna vassdraget.

Forvaltning, skjøtsel og veldikehold av parkdraget er Park, idrett og vei sitt forvaltningsansvar. Forvalterenheten har mandat til å planlegge strategisk videreutvikling av parkdraget innenfor de vedtatte juridiske rammene som ligger i kommuneplan for Sandnes og godkjente reguleringsplaner for parkdraget. Forvalterenheten utfører konkrete

videreutviklingsprosjekt i parkdraget og legger føringer for det daglige skjøtsel og vedlikeholdsbehovet av alle grøntanlegg i parkdraget.

Forvalterenheten har ansvar som grunneier av de offentlig eide arealene i parkdraget. Tiltak som utføres på kommunalt eid grunn skal godkjennes av SK. Det kreves gravetillatelse ved alle inngrep i bakken.

4.5 Skjøtsel og vedlikehold

Storåna parkdraget har funksjon som park, aktivitets og rekreasjonsområde for områder med tett bebyggelser langs store deler av parkdragets utstrekning. Det er i denne forbindelse viktig at alle inngrep i kantsonene veies opp mellom de ulike interessene mellom brukergrupper og naturmangfoldet. Generelt bør kantsonene skjøttes med varsomhet. (Fylkesmannen i Oppland, Fylkesmannen i Hedmark, NVE 2010).

I områdene som er registrert som viktige parklandskap skal hensyn til parkmessig opparbeidelse vektlegges for at naturtypen kan opprettholdes. Samtidig skal historiske og økologiske verdier ivaretas. Dette gjelder ved tiltak i kantsonen. Der kantsonen består av gress, kan denne slås jevnlig for å opprettholde parklandskapet med god visuell forbindelse til Storåna.

Parkdraget skal ha høy skjøtselsstandard, oppleves velstelt. Bruk av plantevernmidler skal unngås, med mindre det er konkrete behov for brakking (f.eks. ved bekjempelse av fremmede innvaderende arter).

4.6 Lekeplasser

Hovedlekeplassen i Sandvedparken er et prioritert anlegg, som forvaltes etter høyeste veldikeholdsklasse. De tre standardlekeplassene i parkdraget trenger opprustning i nær fremtid.

Det utføres årlig sikkerhetskontroll av

autorisert lekeplassinspektør på alle lekeplassene samt månedlig visuell kontroll av hovedlekeplassen.

4.7 Ballbaner

Det er fire ballbaner i parkdraget samt to volleyballbaner. Volleyballbanene ved Brueland og grusbanene ved den japanske hagen og sørbøtunet er prioritert.

4.8 Turveier

Parkdraget skal ha godt tilrettelagt turveisystem til en hver tid.

I vintersesongen skal fremkommelighet langs hovedtraseen for myke trafikanter mellom sentrum og Ganddal prioriteres ved måking. Øvrige turveier måkes ikke, da det tilrettelegges for skigåing ved snøfall. Det saltes ikke av hensyn til naturverdiene i parken.

4.9 Sedimentasjonsbasseng og rensedammer

Anvarsfordeling for vedlikehold av Sedimentasjonsbasseng og rensedammer:

- Sedimentasjonsbassenget i Storåna som ligger i Bruelandsparken forvaltes av Sandnes kommune vann og avløp.
- Rensepark i den japanske hagen og rensedammen ved Skeilunden (anlagt i 2010) forvaltes av Sandnes kommune park idrett og vei.
- For Rensedammer ved Kvelluren (Anlagt i 2016/2017) Statens veivesen er ansvarlig for drift og vedlikehold.

Sedimentasjonsanlegg tømmes ved behov. Disse skal sjekkes og tømmes før høsten (t.o.m. august) av hensyn til gytetider. Rutiner vedrørende tømming av sedimentasjonsdammer koordineres med Helhetlig plan for miljøtiltak i Storåna vassdraget for Storåna vassdraget, og skal følge vedlikeholdsplaner fastsatt i driftsavtaler.

4.10 Stenging av parkdrag ved flom

Ved flom kan enkelte strekkninger av parkdraget sperres av grunnet overflomming av turveien. Avsperringer markeres med skilting og opplyses om via kommunens nettside. Bruk av sperrebånd bør vurderes.

4.11 Skjøtsel av trær

Storm og sterk vind kan føre til brekkasjeskader på trærne. Umiddelbare tiltak må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Der fremkommeligheten langs turveinettet forringes skal det utføres umiddelbare tiltak.

Ved nødvendig uttak av kantvegetasjon i deler av parkdraget hvor kantvegetasjonsbeltet på nåværende tidspunkt allerede er begrenset, skal uttaket erstattes av nye trær - tre for tre.

En høy andel av de biologiske verdiene i parken er knyttet til gamle løvtrær. For at disse verdiene skal bevares, bør flest mulig av de gamle trærne skjøttes med tanke på å gi dem et lengst mulig liv. Dersom sikkerhet for publikum (greinbrekk/rotvelt) gjør tiltak nødvendig, bør beskjæring og eventuelt gjensetting som høystubbe prioriteres framfor felling. Ved felling bør store stammer og greiner få ligge igjen, alternativt flyttes.

Gravearbeider i hele parkdraget må gjennomføres slik at trærnes røtter, stammer og kroner ikke skades og må gravemeldes til kommunen. Dersom naboer ønsker trær felt, kan dette søkes om i treffelingssøknadsskjema som er tilgjengelig på kommunens nettsider.

Det bør legges en strategi for foryngelse av parktrærne hvor det aktivt plantes ut grupper av nye parktrær som kan vokse seg store. Det bør også legges en strategi for videreutvikling av kantvegetasjon med bevaring av naturlig forekommende tresorter.

8. Kjempepoppel 9. Grønlandsrododendron 10. Klokkeløve

1. Caltha palustris 2. Eriophorum angustifolium 3. Iris spp. 4. Carex rostrata 5. Myosotis scorpioides 6. Typha latifolia 7. Lychnis flos-cuculi 8. Phragmites communis 9. Maxiplugg 10. Engbeplantning

1. Pil 2. Finnmarksrododendron 3. Aster 4. Vesttjuka 5. Hidrangea 6. Svartgran

KAPITTEL 5

PLANTEBRUK - FØRINGER FOR PLANTEVALG OG PLANTESKJØTSEL

5.1 FORSKRIFT OM FREMMEDE ORGANISMER

Fra første januar 2016 trådte forskrift om fremmede organismer i kraft. Forskriften fastsetter føringer for innførsel, utsetting og omsetning av fremmede organismer. Enkelte plantearter krever søknad om tillatelse til innførsel eller utsetting til Miljødirektoratet, andre er forbudt å innføre og omsette. Organismene som omfattes er listet opp i forskriftens vedlegg I-V.

Det påkreves en grøntfaglig vurdering av risiko for spredningsfare ved utplanting av arter og ved massehåndtering. Risikovurdering ved planlegging av nye utplantinger skal gjøres skriftlig, untatt for norske treslag og vurdering for risikoarter må sendes forvalterenheten for vurdering.

Følgende føringer skal ivaretas

- Alle plantevalg for parkdraget skal være i tråd med forskriften.
- Det skal foreligge grøntfaglig vurdering av spredningsfare og plantens påvirkning før utplanting av nye arter i parkdraget.
- Det skal unngås bruk av planter som har kjent spredningsfare (se neste side) og andre svartelista arter.
- Det skal tas hensyn til handlingsplan mot fremmede invaderende arter i Rogaland.

5.2 PLANTEBRUK VED LEKEPLASSER OG AKTIVITETSOMRÅDER

I arealer tilrettelagt for barn og unges opphold og lek er det viktig at det ikke nyttes giftige planter.

Det vises til *giftinformasjonens oversikt over giftige planter*, men det påpekes at listen ikke er utfyllende.

5.3 UNIVERSELL UTFORMING

Det er viktig at det tas hensyn til universell utforming vedrørende plantevalg. Dette gjelder særlig sterkt allergifremkallende arter med høy pollenproduksjon, samt sterktduftende arter.

Det kan velges sterile kultivarer av planter hvor pollen er utfordrende som bjørk. Duftende arter som syrin og skjærsmint bør ikke planlegges i tilknytning til soner tilrettelagt for lek og aktivitet.

5.4 ARTSDIVERSITET

Det oppfordres til bruk av mange ulike arter i parken. Å planlegge for høy variasjon i plantematerialet er et viktig sykdomsforebyggende tiltak, som sikrer at ikke store mengder planter går ut ved sykdomsangrep. Plantene kan med fordel ha forankring i planteskolens utvalg. Vedlagt finnes historisk opplisting av arter fra Sandved planteskole som var i salg på 20-tallet.

5.5 FØREVAR PRINSIPPET - TILTAK MOT FREMMEDE ARTER

Naturmangfoldloven § 28 legger opp til et krav om aktsomhet, hvor spredning og utsetning av arter som ikke forekommer naturlig skal unngås. Svartelista arter kan føre til skade på det biologiske mangfoldet i parkdraget. Da det er påvist flere svartelistede arter i parkdraget eller i nærhet til parkdraget, utdypes det her opp arter hvor det må vises særlig aktsomhet grunnet kjent spredningsfare som legepestrot (HI). I tillegg må det tas hensyn til forekomster av skjermleddved (HI), tusenstråle (PH), svartstikkelsbær (LO), platanlønn (SE), rødhyll (SE), og tunbalderbrå (LO).

I planleggingsfasen av nye tiltak i parkdraget kontrolleres det at det ikke nyttes svartelista arter med spredningsfare og arter som er listet opp i vedleggene til forskrift om fremmede arter og handlingsplan mot fremmede arter i Rogaland.

Det viktigste grepet mot bekjempelse av fremmede spredende arter er at informasjonen om disse artene videreformidles til alle som arbeider med grøntanlegget i parkdraget og at det varsles om forekonstene, slik at avbøtende tiltak kan iverksettes. Følgende arter er kjent at ugjør en trussel for naturmangfoldet i parkdraget.

Kjempebjørnekjeks

Kjempebjørnekjeks (*Heracleum mantegazzianum*) er en to-årig urt i skjermplantefamilien og skygger raskt ut annen vegetasjon. Den kan bli inntil fire meter høy, spres raskt og er svært hardfør. Den brer seg ofte langs veikanter, bekkekanter og enger og er veietablert på Østlandet og i spredning sørover langs kysten. Saften fra planten er giftig, og gir ved eksponering i sollys hudreaksjoner på utsatte områder. (Fylkesmannen i Rogaland, 2011).

Det er påvist bestander av kjempebjørnekjeks ved Laksen, Brueland barnehage og på Sirkustomta. Tiltak for bekjempelse ble iverksatt i alle tilfellene. Områdene kontrolleres årlig. Ved nedklipping skal alle arbeidere ha på seg beskyttelsesutstyr, samt vaske kutteredskaper av metall etter bruk, da saften er oksiderende.

Kjempespringfrø

Langs Storånå er det påvist forekomst av den svartelistede arten kjempespringfrø. (*Impatiens glandulifera*) er en ettårig urt som normalt blir 70-150 cm høy og blomstrer fra midsommer til sensommeren. Planten utvikler frøkapsler, som eksploderer ved minste berøring, da kan frøene skytes opp til seks meter fra planten. Kan danne tette bestander med lite undervegetasjon langs vassdrag som kan føre til økt erosjon i vannkanten (Fylkesmannen i Rogaland, 2011).

Frem til 2016 har det kun vært forekomster lenger oppstrøms i vassdraget i kantssonen. Fylkesmannen har gjennomført tiltak for å fjerne arten, men arten er ikke bekjempet. Sommeren 2016 ble det påvist og fjernet to planter av denne arten under Kvelluren bru. Det er viktig at det holdes særlig utkikk etter denne planten i parkdraget og ved påvisning av arten utføres umiddelbar fjerning av planten.

Phytophthora påvist på Rhododendron

Dette er en algesopp som i USA har forårsaket epidemiske angrep på eikeskog. Den kalles også sudden oak death – ”plutselig eikedød” og angriper også andre slekter enn rhododendron. I Europa har soppen blitt påvist i flere land, bla. Belgia, Frankrike, Spania, Storbritannia, Nederland og Tyskland. I Norge ble det første angrepet registrert i 2002, på innførte rhododendron-planter i hagesenter. Soppen kan gjøre stor skade og må bekjempes radikalt der den oppdages. (Wikipedia).

Soppsykdommen *Phytophthora* er påvist på

et større antall rhododendron ved amfiet i 2011/2012 og Sandvedparken parkeringsplass vinteren 2016/2017. Mattilsynet påla i begge tilfeller fjerning av all Rhododendron som var smittet, og plantene ble saget helt ned. Det må i området fra kvellurveien til scenen holdes særlig utkikk etter sopputbrudd.

NIBIO, Norsk institutt for bioøkonomi har tatt initiativ til forskning på forekomsten av soppsykdommen i Sandvedparken vinteren 2017. Det arbeides for tiden med søknadsprosess vedrørende finansiering av forskningsprosjektet.

Parkslirekne

Parkslirekne (*Fallopia japonica*), hybridslirekne (*F. bohemica*) og Kjempeslirekne (*F. sachaliensis*) er svartelista arter som er utbredt i Sandnes langs veianlegg, jernbane, vassdrag og i enkelte grøntanlegg. Plantene blir 1,5-2 meter høye og formerer seg vegetativt med kraftige jordstengler. Spres lett via hageavfall (Fylkesmannen i Rogaland, 2011).

Det er påvist parkslirekne i parkdraget. Av denne grunn bør alle som arbeider med grøntanleggene være oppmerksom på arten, da klipping av arten hvor mindre plantedeler havner på bakken kan føre til høy risiko for

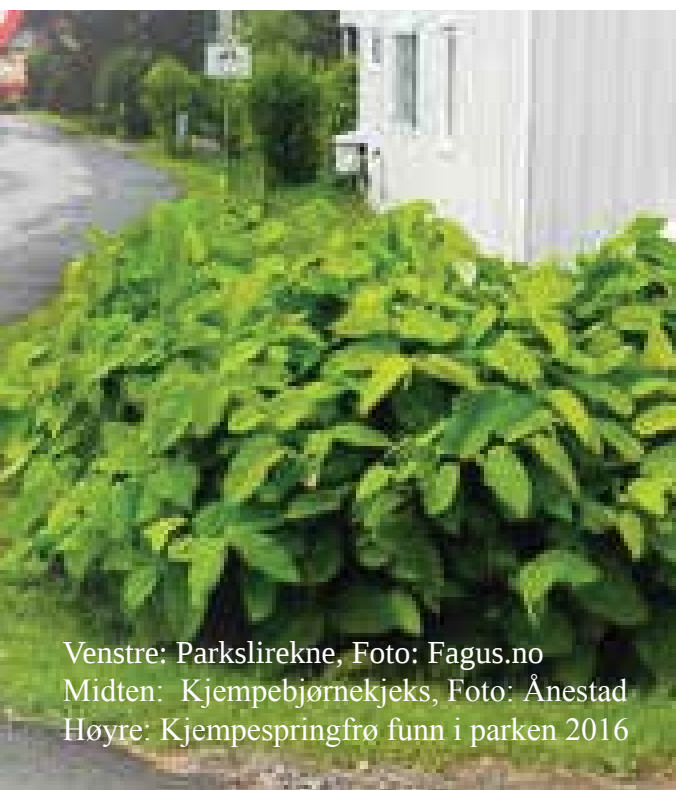
spredning av arten.

Sitkagran og edelgran

Det finnes stor andel fremmede bartrær av ulike arter blant annet edelgran og sitkagran (*Picea sitchensis*) plantet ut i parkdraget. Under planteskoletiden var det aktiv utplanting av sitkagran i regi av staten. Disse trærne bør på sikt fases ut, men har stor verdi for parklandskapet grunnet størrelser, plassering og kulturhistorisk formidling. Det bør utarbeides en langsiktig strategi for disse trærne.

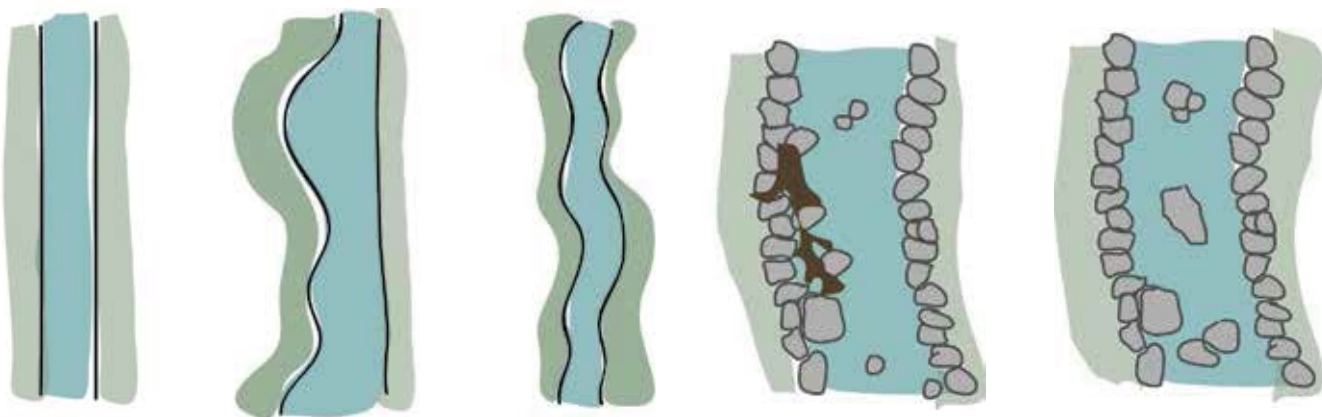
Fremmede arter ved Stokkalandsvatnet

I tillegg til kjempespringfrø oppstrøms av parkdraget, er det også påvist kanadagullris (*Solidago canadensis*) rynkerose (*Rosa rugosa*) og Sitkagran (*Picea sitchensis*) ved Stokkalandsvatnet. Grunnet hydrologien er det sannsynlighet for fare av spredning av artene nedstrøms i parkdraget. En bør av denne grunn være på utkikk etter forekomster av disse fremmede artene i parkdraget.

Venstre: Parkslirekne, Foto: Fagus.no
Midten: Kjempebjørnekjeks, Foto: Ånestad
Høyre: Kjempespringfrø funn i parken 2016

Bilde 3.5 Utformingsprinsipper av elven: naturlig, kanalisert og kombinasjon. Det anbefales å utforme naturlige kanter, med vegetasjon i kant-sonen. På denne måten tar man hensyn til biologi og elvens miljø.
Multiconsult AS

KAPITTEL 6

RETNINGSLINJER FOR PARKDRAGET

Brukerinteresser, tekniske inngrep, nyanlegg og programmering av nye områder

6.1 RETNINGSLINJER VEDRØRENDE BRUKERINTERESSER

Besøksforvaltning

Parkdraget er offentlig tilgjengelig gjennom hele døgnet. Området ligger i bebygde omgivelser og kan ikke regnes som utmark etter frilufsloven. Det vil si at camping ikke tillates i parkdraget jf. frilufsloven. Ferdsel og bruk av parkdraget skjer på eget ansvar.

Besøkende må vise hensyn til naturverdiene i parkdraget ved ferdsel og bruk av området. Informasjon om parkdraget og turkart er tilgjengelig på oppsatte informasjonsplanser og via kommunens nettsider.

Arrangementer

Ved ønske om arrangement i parkdraget f.eks. utleie av scene til skolearrangement og konserter. Utleie av scenen kan avtales med Sandnes kommune kultur, i god tid før arrangementet finner sted. Det henvises til arrangementshåndboka som er tilgjengelig på kommunens nettsider.

Kafé- og toalettbygg

Det finnes et kafé- og toalettbygg tilknyttet Sandvedparken lekeplass. Kaféen er i drift. HC toalettet er alltid åpent. Sandnes Eiendomselskap KF eier forvalter bygningene i parkdraget.

Trefelling

Ved ønske om trefelling i parkdraget må trefellingssøknad sendes til parkforvalter.

Søknadskjema finnes på Sandnes kommune sine nettsider.

Urbant jordbruk - parsellhage

Det er tilbud om utleie av parseller i plantekasser i Sandvedparken ved ledig kapasitet. Det er for tiden ledige parseller. Ved ønske om parsell kan parkforvalter kontaktes vedrørende bruksavtale.

Jakt og fiske

Jakt tillates ikke i parkdraget. Det tillates fiske fra stang i elveløpet. Generelle regler for innlandsfiske skal følges. Fiskere skal ha innbetalt avgift for fiske i lakse, sjørret og røyeførende vassdrag. Fiskeutstyr som er nytt i andre vassdrag skal steriliseres før bruk i Storåna.

Parkering

Det er offentlige parkeringsmuligheter tilknyttet parkdraget ved Kvellurveien og Sandnes togstasjon, pumpehuset ved Elveosen.

Fiske langs Storåna
Foto: Hans Børge Ånestad

6.2 RETNINGSLINJER VED NYANLEGG OG TEKNISKE INNGREP

6.2.1 Saksbehandlingsrutiner ved nyanlegg

Når det planlegges tiltak i parkdraget skal følgende saksbehandlingsrutiner følges før inngrep kan finne sted:

For nyanlegg skal alle tiltak gjøres i tråd med plan- og bygningsloven. Nye tiltak som ikke omfattes av gjeldende regulering må detaljreguleres og det må søkes om byggetillatelse.

For tiltak som omfattes av gjeldende reguleringsplaner skal alle tiltak vedrørende parkdragets opparbeidelse sendes Sandnes kommune teknisk for godkjenning. Gravetillatelse må innhentes.

Det tillates ikke oppføring av bygninger uten reguleringsendring. For nye tiltak i tråd med reguleringsformålet skal det utarbeides tekniske planer i målestokk 1:200 som skal godkjennes av Sandnes kommune park, idrett og vei.

6.2.2 Tekniske inngrep/anlegg i Storåna parkdraget:

Alle inngrep i parkdraget skal godkjennes av Sandnes kommune park og vei, etter følgende retningslinjer:

- Gjennomgående gangforbindelse for gående og syklende skal til en hver til opprettholdes.
- Ved inngrep skal berørte områder tilbakeføres i samme stand som opprinnelig eller opparbeides i tråd med norm for utomhus i Sør- Rogaland.
- Graving, kjøring og lagring tillates ikke i trærnes rotsoner. Dersom kjøring i rotsone ikke kan unngås skal det legges ut kjørematter.
- Det skal nyttes miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, ved utforsvarlig

miljøforringelse belastes tiltakshaver.

- Ved nye tiltak i Storåna skal naboer varsles etter plan og bygningsloven.
- Maskiner som kan føre med seg fremmede arter skal renses før de kan brukes i parkdraget.
- Alle tiltak skal vurderes etter naturmangfoldsloven § 8-12.

Ved inngrep i kantsonen til Storåna:

- Fylkesmannen er forvaltningsmyndighet for elvestrekninger som fører anadrome laksefisk, etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Det skal foreligge godkjent tillatelse fra Fylkesmannens miljøvernavdeling før inngrep i elveløpet kan finne sted.
- Inngrep i kantvegetasjon skal godkjennes av fylkesmannens miljøvernavdeling.
- Maskiner og utstyr som nylig er brukt i andre vassdrag må desinfiseres før bruk.
- Risikofylte aktiviteter og mellomagring av masser som øker fare for spredning av fremmede arter eller forurensning til vann, skal skje i god avstand fra elven.
- Beredskap i form av utstyr og prosedyrer for å unngå tilslamming og forurensning av elven fra anleggsarbeidet skal være på plass før oppstart av arbeidet.
- Tiltak for sikring mot avrenning fra masser til vassdraget skal gjennomføres ved behov.
- Maskiner som kan føre med seg fremmede arter skal saneres før de kan brukes i parkdraget.
- Alle tiltak skal vurderes etter naturmangfoldsloven § 8-12.

Hindret fremkommelighet på turveien etter storm. Foto: Hans Børge Ånestad

6.3 PROGRAMMERING AV NYE OMRÅDER I PARKDRAGET

- Programmeringen av område bør legge føringer om å tilføye aktiviteter som gir parkdraget nye opplevelsesverdier og aktivitetstilbud. Programmering skal ta hensyn til soneinndelingene som er fastsatt i denne planen, både overordnet og for delområdene.
- Utformingen skal ha god helhet med det øvrige formspråket i parken.
- Privatisering av grøntarealene skal ikke forekomme.
- Hensyn til naturmangfoldet og vannmiljøet skal være førende for utvikling av kantsonene til Storåna.
- Det oppfordres til bruk av åpne overvannsløsninger som en integrert del av grøntanlegget i form av regnbed og sedimentasjonsdammer.
- Plantevalget skal ha høy artsrikdom og være i tråd med forskrift om fremmede organismer, denne forvaltningsplan og handlingsplan mot fremmede arter i Rogaland.
- Det skal tilrettelegges gode møteplasser og hvilebenker som er universelt utformet, i tråd med møbleringsplanen for Storåna parkdraget.
- Det skal tilrettelegges gode driftsadkomster i tre meters bredde.
- Alle materialer skal ha høy kvalitet og være robuste. Utforming skal gjøres med tanke på offentlig vedlikehold.
- Vann bør vurderes integrert som et element på tilrettelagte leke- eller aktivitetsarealer.
- Alle arbeider skal være i tråd med norm for utomhusanlegg i Sør-Rogaland, forvaltningsplan for Storåna parkdraget og Helhetlig plan for miljøltiltak i Storåna vassdraget.

Program idèer

Program ideer for videreutvikling av parkdraget utarbeidet av Multiconsult AS.

AKTIV rekreasjon

Sykling	Akebakke
Promenade	Jogging
Skateboard	Yoga
Frisbee	Fiske
Drage	Bocca
Badminton	Kubb

PASSIV rekreasjon

Promenade	Fugleobservasjon	Skrijving
Haiking	Piknik	Oppleve naturen
Observering	Sole	
Sjakk	Maling	

ARRANGEMENTER

Eventyrstien	Parkløp	Earth day
Konserter	Konserter	Trygg hverdag
Orientering	Familiefestival	Skoleturer / undervisning
Teltmøter	Korpsfestival	Bryllup, barnebursdag og firmafest

PLASSER

Skeianetunet	Amfi / Scenen	Skate-park	Fontenen
Planetstien	Volleyballbane	Sansehage	Skulpturer/Kunst
Lekeplass	Trimpark	Opplevelse stier	Regnhage
Sandved rensesepark	Fotballbane	Utsiktsplass	Elvekant

KAPITTEL 7

MØBLERINGSPLAN

7.1 GENERELT OM MØBLERING I PARKEN

Møbleringsplan er nødvendig for å få en helhetlig utvikling i utforming av parkens møblering i fremtiden. Følgende møbleringsprinsipper skal følges i fremtidig utvikling av Storåna parkdraget

All møblering i parkdraget skal så langt det lar seg gjøre tilrettelegges med universell utforming. Universell utforming defineres som «utforming av produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten tilpasning og spesiell utforming». Uteområder og grønnstruktur skal være tilgjengelig for flest mulig. (MD 2014).

Ral 5021 Water blue

er utvalgt som farge for parkdraget og skal nyttes på møblering.

Til venstre: Kunstverket "Gutt som spiller fløyte"

Til høyre: Forslag til utforming av Sansehage, Multiconsult AS

7.2 INFORMASJONSFORMIDLING

I Storåna parkdraget er informasjonsformidling høyt prioritert med hovedfokus på turtilbudet og naturmangfoldet. Informasjon er hovedsakelig blitt formidlet via internettsider og turkart for parkdraget. En del av informasjonen som formidles er av eldre dato, og det er behov for å fornye tilbudet.

Informasjonen bør oppdateres med hovedfokus på opplevelsesmulighetene og aktivitetstilbudet. Følgende temaer bør omfattes av informasjonsformidlingen: Turveiene, stedegene kvaliteter, kulturminner, naturmangfold, mating av fulger - konsekvenser, den japanske hagen, sedimenteringsanlegg og rensedammer.

Formidling på internett

Informasjon om turområdet med kart og aktivtetsbeskrivelser i parkdraget er formidlet på ut.no, tilgjengelighet.no og Sandnes kommune sine nettsider. Det bør arbeides med å få på plass et online bookingsystem for enkelte av grillplassene i parkdraget.

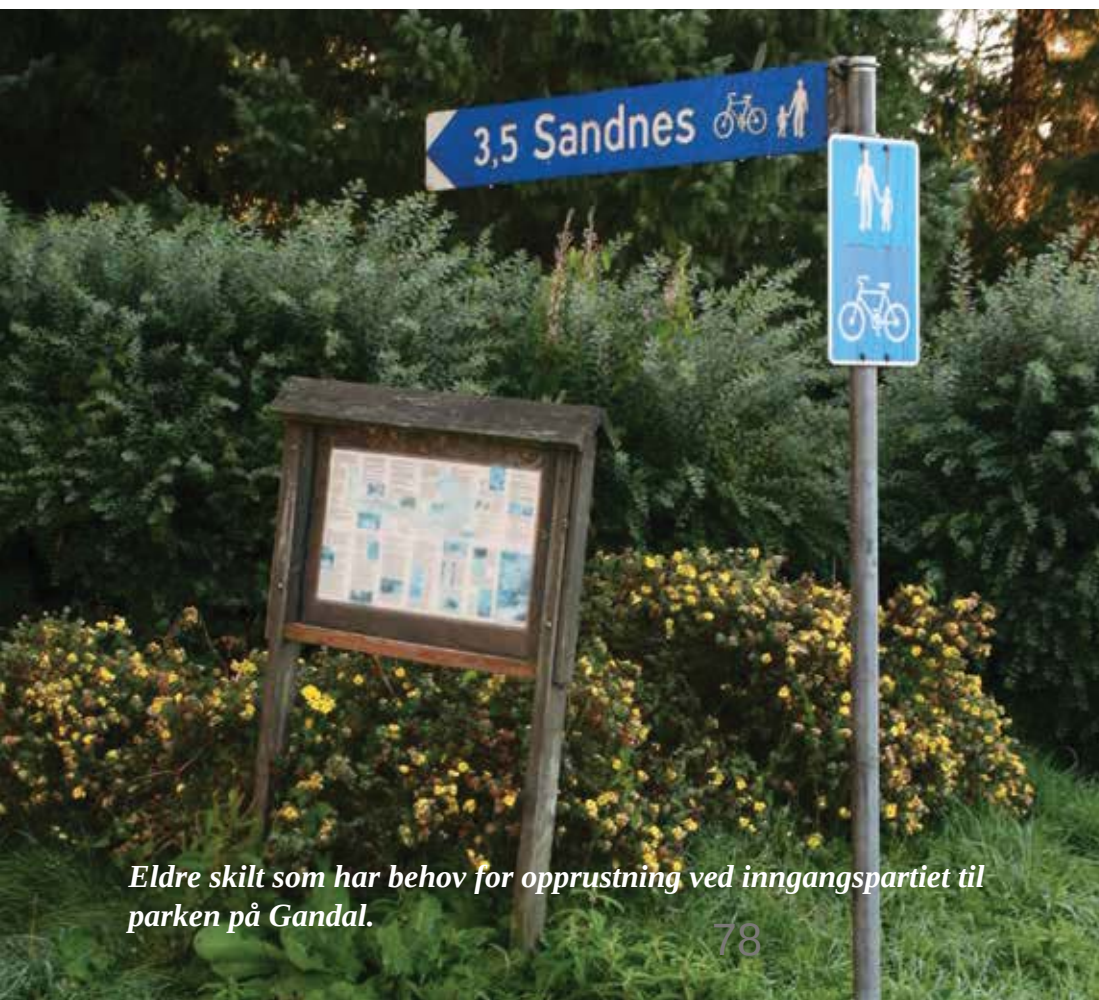
Flerspråklig formidling

Samfunnet vårt er flerkulturelt og det er viktig folkehelseiltak å formidle turtilbudet på flere språk, for å aktivisere innbyggere med annet morsmål enn norsk og turister i Sandnes. Informasjon om turdraget er i dag kun tilgjengelig på norsk, det bør prioriteres å oversette informasjon til engelsk og formidle informasjonen via kommunens nettside. På sikt bør informasjonen tilrettelegges på flere språk. QR- koder kan påføres skilt for å gi link til oversatte sider.

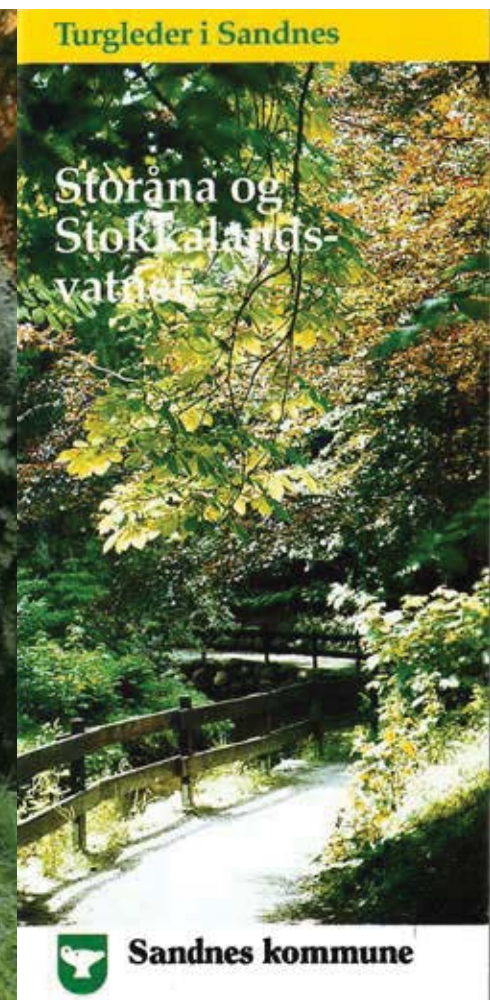
Turkart

I 2013 ble det utarbeidet turkart for nærturer i Sandnes som beskriver tilgjengeligheten og turtilbudet i området. Denne informasjonen formidles på overnevnte internettsider og på skilt i parken.

En mer detaljert turfolder for Storåna parkdrage ble utarbeidet i 1993. "Turgleder i Sandnes, Storåna og Stokkalandsvatnet" er tilgjengelig på kommunens nettsider. Noe av informasjonen i denne broskyren er utdatert og det er behov for å oppdatere informasjonsflyeren og trykke den opp på ny.

Eldre skilt som har behov for opprustning ved inngangspartiet til parken på Gandal.

7.3 SKILTER

I parkdraget finnes et utvalg av ulike skilter og informasjonstavler. Tilstanden på eksisterende plansjer er varierende, flere av skiltene preges av alder. Enkelte av skiltene står litt skjevt. Det er behov for nye skilter. Skiltene bør også registreres i kommunens kartdatabase.

Det er viktig at skiltene får et helhetlig uttrykk og logisk lesbarhet. Skiltene bør ha et mindre oversiktskart som viser hvor man er i parkdraget som et gjennomgående trekk og utformes i tråd med den grafiske profilen for Sandnes kommune. Det er av denne grunn utarbeidet følgende skiltmal for parkdraget, som også bør videreføres til Stokkalandsvatnet.

Følgende skilter bør utarbeides:

- Nye velkomstskilt med turkart ved inngangene i sør og nord, samt ved Sandvedparken parkeringsplass. .
- Infomasjonsskilt om parkdragets historie
- Infomasjonsskilt om gravhaugene
- Infomasjonsskilt om Skeianetunet
- Infomasjonsskilter om naturmangfoldet i Storåna
- Infomasjonsskilt om dam i Skeilunden
- Infomasjonsskilt om bruk av scenen og atriumet
- Informasjonskasett for arrangement, fortrinnsvis digital, ved innganger og kiosk
- Infomasjonsskilt om mating av fulger

Malens format: Liggende A1

Ramme: Metallramme pulverlakkert.

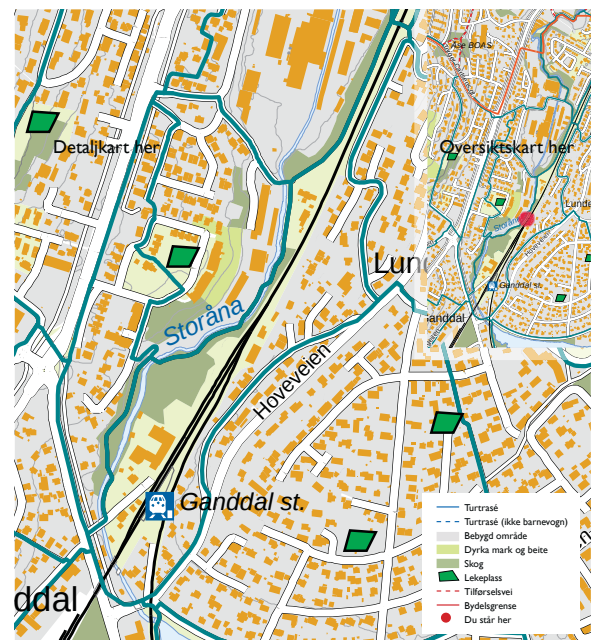
Skiltmal for Storåna parkdraget

Velkommen til Storåna parkdraget. Her får du masse nyttig informasjon Overordnet info. Eksempeltekst for noe viktig

Også forteller vi noe om dette delområdet du står i nå.

Er det et prosjekt eller noe spennende?
 xxx
 Ikke for langt. Bruk qr kode om det er noe du
 vil "linke" til

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

[illegible]

Sandnes sentrum

Gaddal

XXXX m

For bydelskart for Ganddal bruk QR kode,
eller se våre nettsider:

Kartet er utgitt i 2016 av Sandnes kommune ved park og vei i samarbeid med Trones og sentrum bydelsutvalg, Sandnes historie- og ættesogelag, oppmålingsseksjonen, og Stavanger Turistforening. www.sandnes.kommune.no/friluftsliv

Feil angående vann, avløp, renovasjon, vei, park, idrett, miljø og forurensning kan meldes inn på <https://www.sandnes.kommune.no/>

7.4 LYSPLAN

Belysning i parken sikrer at parkdraget kan nyttes til rekreasjon gjennom hele året. Belysningen øker sikkerhet og trivsel i parken og inviterer til bruk, også når det er mørkt, samt gjennom vinterhalvåret.

All belysning av parkdraget skal følge lysplan for Sandnes sentrum.

Belysning langs gangveien

Det er i dag nyttet flere typer belysning i Storåna parkdraget. Et markant skille går ved Kvelluren bru. Nord for denne er det hovedsakelig parkbelysning, med fire meter høye svarte københavnermaster. Ved amfiet er det egen type armaturer. Sør for broen er det nyttet vanlig veiarmatur av modellen iridium. Parkbelysningen langs turveinettet skal på sikt byttes ut til Københavner master og videreføres som Københavnermaster med LED armatur. Hovedbelysningen har et varmt hvitt lys. Lyspunkter skal plasseres slik at blending unngås.

Belysning av aktivitetsområder

De fleste aktivitetsområdene er belyst. Det bør sees på uvidelse av belysning av aktivitetsområder som på ballbanen på Skeianetunet og ved lekeplassene. Nye aktivitetsområder må belyses og følge de samme belysningsprinsippene.

Effektbelysning

Det bør utvikles punkter som er synlige fra turveiene med effektbelysning eller lyskunst. Disse stedene skal tilpasses de romlige kvalitetene i parken og være underordnet gangveiens hovedbelysning. Effektbelysning kan holde hvite toner eller ta opp parkens blå og grønne elementer i fargevalget. Armaturer med sjablonger som gir blad eller blondemønster på flatene de lyser opp bør vurderes.

“God belysning gir en oversiktlig park og øker opplevelsen av trygghet. Hovedmålet er å legge til rette for sikker og trygg bruk på kveldstid. En godt opplyst park øker potensialet for «positiv overvåkning». Skal parken appellere til bruk når det er mørkt, er det viktig at belysningen er kontinuerlig langs bevegelseslinjene slik at en unngår «mørke hull».”

Multiconsult AS

Tiltak som bør prioriteres vedrørende belysning er

- Belysning av aktivitetsområder.
- Belysning av nye turveier.
- Belysning av kunstverkene i parken
- Belysning av landemerker i parken og store trær.

7.5 GRILLPLASSER

Grillplass er etablert ved Sandvedparken hovedlekeplass og ved balløkken ved den Japanske hagen. Ved grillplasser er det behov for gode sittemuligheter med bord. Det bør vurderes å tilrettelegges flere sittegrupper.

Grillplassene er mye brukt og tilbudet bør vurderes utvidet. Dersom nye grillplasser skal etableres i parkdraget er det viktig at plasseringen tar hensyn til omkringliggende vegetasjon for å redusere brannfare.

Ved etablering av offentlige grillplasser skal det etableres avfallshåndtering se kapittel 7.12 I tillegg skal avfallsbeholder til håndtering av kasserte engangsgrilller settes opp.

Ved etablering av offentlige grillplasser tillates kun fastmonterte grilller. Det anbefales bruk av Grillprinsen 700S fra Friluftprodukter AS eller tilsvarende.

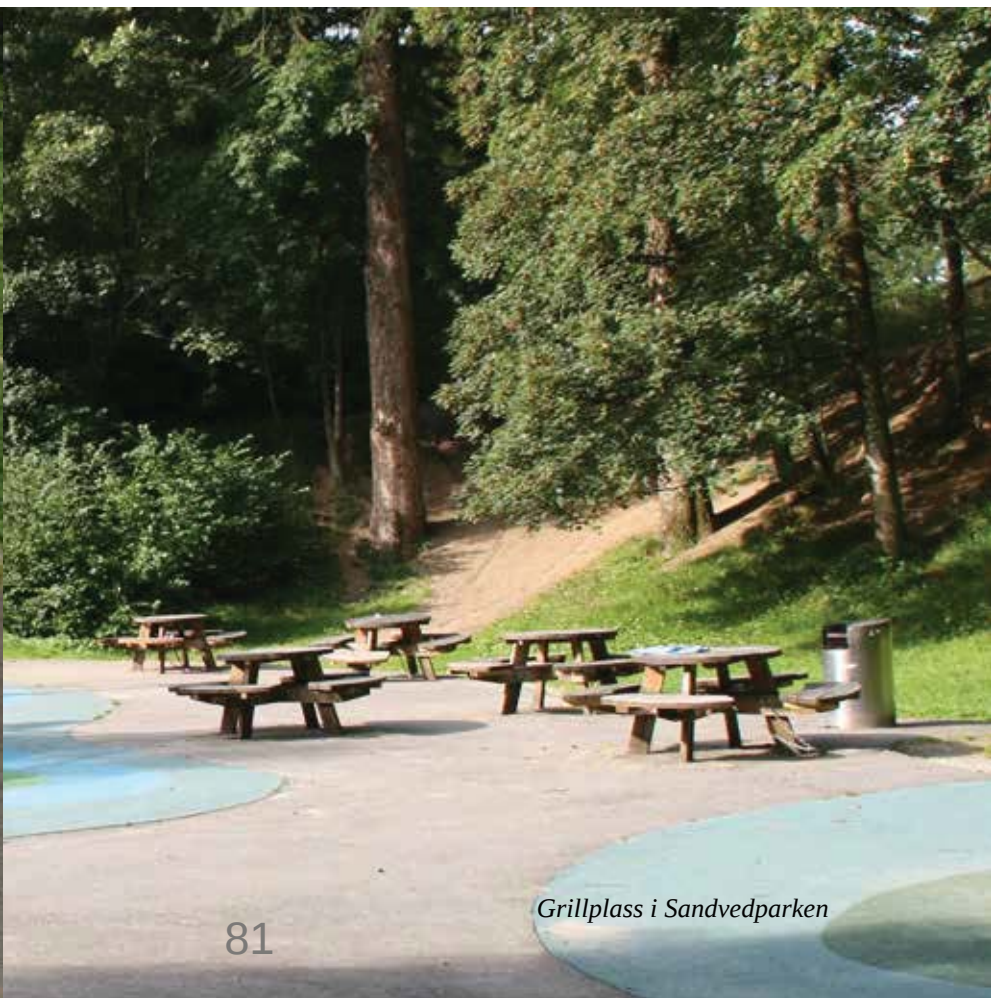
7.6 INNGJERDING

Det er ønske om å holde forbindelsen til elva åpen og naturlig, uten gjennomgående inngjerding. Et tiltak for å sikre mulighet for å komme opp av elva om man skulle falle uti er å tilrettelegge skråninger med maks helning 1:5 på enkelte steder. Vegetasjon kan nyttes som avgrensing og sikring mot elva. Sikringstiltak med gjerde er nødvendig på følgende steder:

1. Ved alle broer skal behov for eventuell lengde og utforming på sikringsgjerde vurderes i hvert enkelttilfelle.
2. Alle områder som tilrettelegges særegent for aktiviteter for barn, som lekeplasser skal gjerdes inn mot elva, dersom aktiviteten grenser ut mot elva, som Sandvedparken hovedlekeplass.

2Fastmontert grill på hovedlekeplassen av typen Grillprinsen.

Grillplass i Sandvedparken

7.7 KUNST I PARKEN

I parkdraget er det utplassert flere kunstverk som er del av kommunens faste skulptursamling. Sandnes kommunes utsmykningsutvalg har ansvaret for kunst i offentlige rom. Eventuelle inngrep i parken som berører kunstverk må avklares med utsmykningsutvalget og med parkforvalter.

Det bør vurderes å anlegges fast dekke, stauder eller annen lav bunndekkende vegetasjon rundt kunstverk av skøtselshensyn for å hindre at det blir stående igjen høyt gras inntil kunstverket. Foreslått tiltak vil også minimere risiko for påkjørselskader fra gressklipper på kunstverkene.

Følgende kunstverk finnes i parken:

”Gutt med Fløyte”

av Ada Madssen (1917-) S Ble gitt som gave i anledning Sandnes 100-års jubileum i 1960. Bronseskulpturen står ut mot Jærveien på Skeianetunet. Se bilde side 81.

”Søyle”

av Bård Breivik. Skulpturen ble oppført i 1995 og eies av Sandnes kunstforening. 2 søyler av naturstein. Lokalisert på Skeianetunet.

”Møte”

av John Th. Josefsen. Skulpturen ble oppført i 1997, og ble gitt som en gave til kommunen fra kunstneren i forbindelse med hans separat utstilling i Sandnes kommune. Blå og rød malt sveiset metall. Lokalisert i midtøya i Storåna.

”Kvadratiske kjeder”

av Hugo Frank Wathne. Oppført i 1990/91-
Innkjøpt av kommunen på kunstnerens separatutstilling i Sandnes kunstforening som utsmykking av Sandvedparken. Jernbanesviller i tre. Lokalisert mellom Storåna og Ganddalsgt. Denne skulpturen er pr. januar 2017 tatt ut av parken for reparasjoner, men vil gjenoppføres i parken ved anledning.

Til venstre: Søyle av Breivik
Øverst til høyre: Kvadratiske kjeder av Wathne
Under til høyre: Møte av Josefsen

7.8 PARKERING

Sykkelparkering

Det er få sykkelstativ etablert i parken. Da det er høy trafikk av syklister gjennom parken er sykkelparkeringstilbud et tiltak som tilrettelegger for økt bruk og som bør etableres ved målpunkt i parken.

Det skal etterstrebes å tilrettelegge minst 7 sykkelparkeringsplasser tilknyttet større aktivitetspunkter i parken, som ved lekeplass og trimpark. Det bør i tillegg vurderes å tilrettelegge sykkelparkering med tak og bysykkelordning i forbindelse med parkeringsplassen ved Kvellurveien.

Sinus fra Vestre er valgt ut som standard modell for parken og skal benyttes ved fremtidig etablering av sykkelstativ tilknyttet parkdraget. Alternativt kan sykkelparkering med tak vurderes i tilknytning til parkeringsplassen.

Modeller som kan nyttes

Sykelstativ for 7 sykler 383.900C

Sykelstativ for 9 sykler 385.900

Bilparkering

Parkeringen ved Sandvedparken lekeplass ble opprustet og asfaltert opp høsten 2016.

Parkeringen i parken er i dag gratis. Det bør vurderes å innføre parkeringsgebyr øremerket skjøtsel og videreutvikling av parken for å øke inntekter til forvaltning av parkdraget. Det er også tilgjengelig parkering ved Sandnes stasjon og pumpehuset ved Elveosen.

Det må sees på alternative løsninger for hvordan parkering kan løses ved større arrangement, som avtale med parkeringshus med shuttlebuss til parken.

Parkeringsplassen etter asfalteringen høsten 2016.

Sinus sykkestativ for 9 sykler her fra Herja park på Ruten

7.9 DEKKER OG STIER

Turveier og stier

Turveiene er etablert med toppdekke av grus FK0/11. Ved videre utvikling av stier og turveier skal samme toppdekke nyttes. Stier skal etableres i tråd med norm for utomhusanlegg i Sør-Rogaland.

Ved enkelte områder i Sandvedparken er det etablert kantstein/ledelinje på grustien med tre smågatestein i bredden. Dette grepet skal ikke videreføres i parkdraget for øvrig.

Dekker på lekeplasser

Hovedlekeplassen i Sandvedparken har høy bruksintensivitet. Dette er gjennomgående for hele parkdraget. Ved opprustning av de resterende lekeplassene i parkdraget nyttes fallunderlag av plasstøpt fallgummi etter norsk standard NS-EN 1176 og 1177 for å imøtekomme universell utforming. For øvrig på lekeplassene nyttes faste dekker som gir slitesterke og robuste anlegg.

7.10 BROER

Broene i Sandvedparken har ulik utforming. Dette er et grep som gir særpreg og kjennertegner de enkelte delområdene i parken. Ved etablering av nye broer skal tre være hovedmaterial. Det skal tilrettelegges sklisikre gangflater. Broene skal holde et høyt estetisk nivå. Integrert belysning i rekkverk bør tilrettelegges.

Elvekanter

I de gamle planene til Fosså og Skjold for utfoming av parkdraget ble det lagt opp til varierende bredde på elveløpet med minimum 5 meter bredde. Kantene skulle sikres med en 50 cm høy forstøtningsmur av naturstein, og sideterrenget skulle ha maks stigning 1:2. I ytterkurvene hvor vannpresset blir stort under flom skulle bredden i skråningen forstokes med stein, evt. ny støttemur. Dette grepet skal utfases der det lar seg gjøre og det skal etterstrebes at kantssonene tilbakeføres til naturlig stand av hensyn til naturmangfoldet og vannmiljøet.

Bro ved Sørbotunet.
Foto: Kine Krogh Olesen

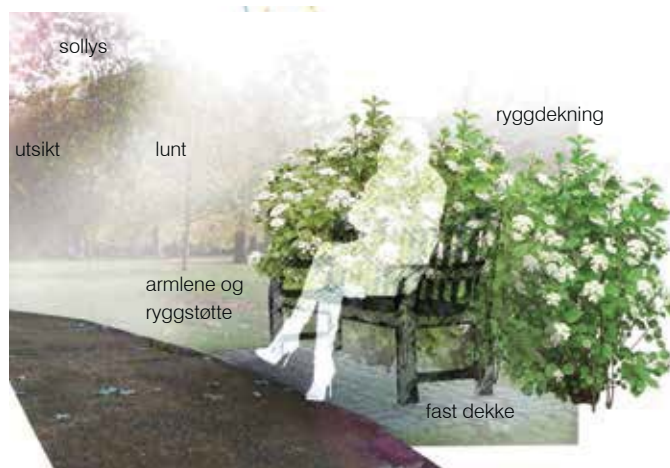

7.1 I BENKER, STOLER OG BORD

I parkdraget er det stor variasjon eksisterende benkemodeller. På sikt byttes disse ut slik at det oppnås et helhetlig uttrykk i parkdraget. Hvilebenker bør plasseres ut hver 400-500 meter av hensyn til universell utforming.

Utemøbelserien April fra Vestre AS eller tilsvarende anbefales som parkstandard og skal benyttes i fremtidig møblering av parkdraget. Alle parkmøbler skal forankres og modeller for nedstøp skal fortrinnsvis nyttes. Alle parkmøbler skal med metallflater pulverlakkres i farge RAL 5021. På lekeplasser i parkdraget kan det tillates pulverlakkering i kontrasterende farger.

Når det monteres sittegrupper bestående av benker og bord, anbefales kombinasjonen av benk med rygg og armlene. Benk uten rygg og armlene og HC bord benyttes for tilpasning til universell utforming. Benker som plasseres inntil hverandre kan ha armlene kun i ytterendene av benkene. Enkeltstående benker og stoler skal være av

*Prinsipp for plassering av benker
Multiconsult AS*

modell med rygg og armlene.

Stoler som står i sittegruppe med bord monteres med rygg og uten armlene. I slike sittegrupper tillates også bruk av mindre kafebord.

Andre kombinasjoner i Aprilserien kan avtales med parkavdelingen.

*Sittegruppe Vestre April
Foto: Kine Krogh Olesen*

7.12 AVFALLSBEHOLDERE

I Sandvedparken er bruk av små avfallsbeholdere utviklet som et driftseffektiviseringstiltak. Avfallshåndtering er sentralisert på mye brukte plasser i anlegget i større nedgravde avfallsbeholdere.

Det benyttes nå moloker som sikrer driftseffektiv avfallshåndtering. Moloker er avfallsbrønner hvor avfallet delvis oppbevares under bakken og tømmes med sekkeløsning.

Det er utplassert 7 moloker i parkdraget. I tillegg er det plassert ut stativer for engangsgriller på Sandvedparken lekeplass. Skulle behovet oppstå, kan det avtales utplassering av flere stativer med parkforvalter.

modell som benyttes er Silo 5000 Avfall med trepanel og spesiallokk, fra Miljø og sikkerhet AS eller tilsvarende.

Vurdering av mulige effektiviseringstiltak

Nedgravde avfallsbeholdere har stor kapasitet og er driftseffektive. Kapasiteten etter dagens bruk er tilstrekkelig så det er ikke behov for effektiviseringstiltak vedrørende valgt løsning.

Det bør vurderes å planlegge løsning med lasermåler som sender rapport omfyllingsgrad i avfallsbeholderen til forvalterenheten.

Dette vil gi bedre rutiner for tømming og det vil ikke lenger være nødvenig å ha visuell kontroll av kapasitet ute i anlegget. Eventuelle nye avfallsbeholdere som skal bestilles for anlegget bør tilrettelegges med denne løsningen.

se avsnitt 7.5 for behov ved grillplasser.

Mollok i Sandvedparken.
Foto: Kine Krogh Olesen

7.13 PLANETSTIEN

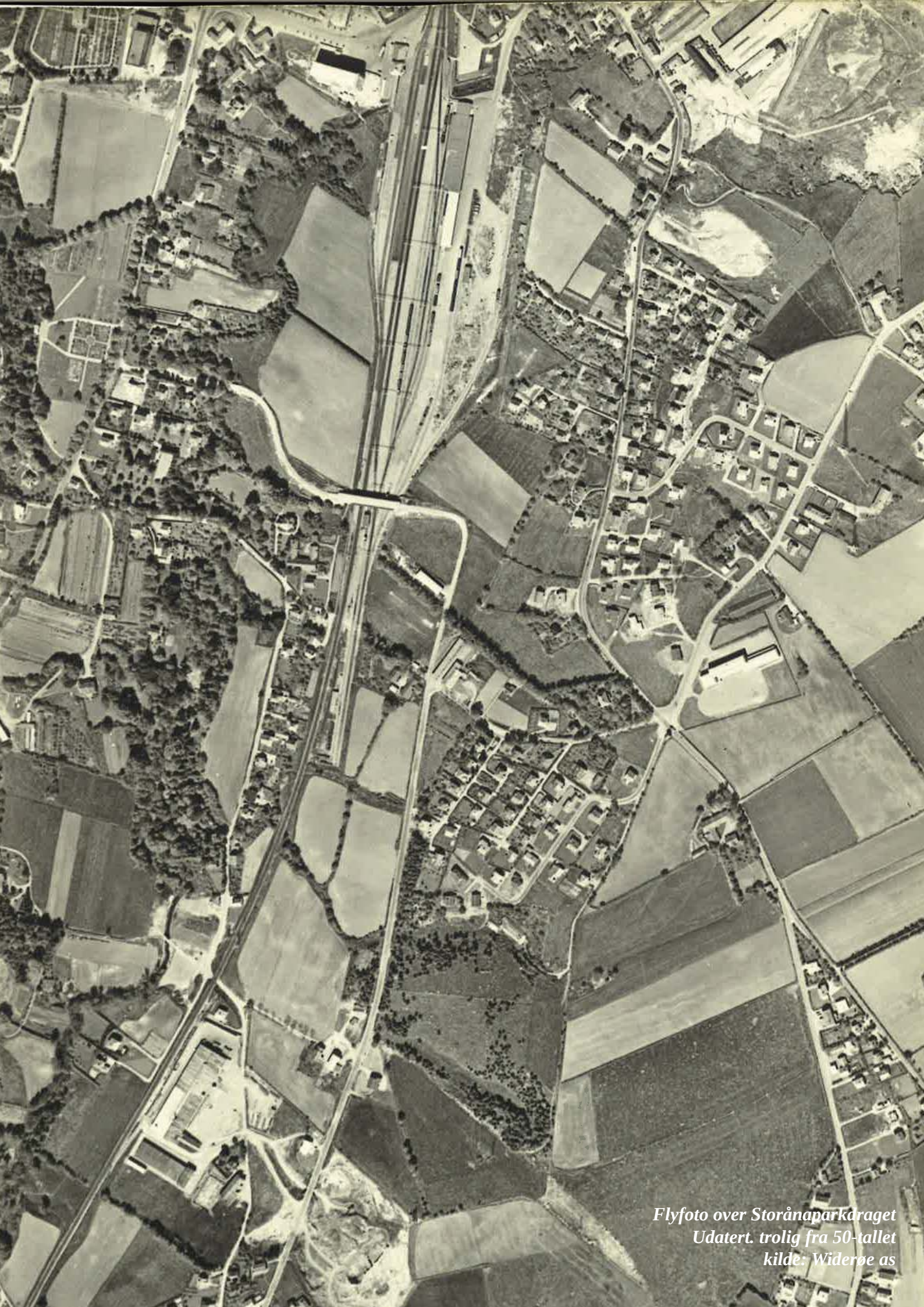
Planetstien er en modell av planetene i vårt solsystem i målestokk 1:1 milliard som ligger langs turveinettet i parkdraget. Planetstien ble åpnet 28. mars 2011. Planetstien ble planlagt av Sandnes Kommune i samarbeid med Vitenfabrikken til byjubileet i 2010. Fysikkprofessor Per Amund Amundsen er faglig ansvarlig for planetstien. Realiseringen av prosjektet lot seg gjennomføre med en gave fra SR-Bank 1.

Idéen til prosjektet kom fra den pensjonerte sivilingeniøren Leif Augestad og ble til i samarbeid med Sandnes kommune. Turen gjennom modellen av solsystemet er snaut 6 kilometer lang, og begynner med Sola i Sandvedparken og slutter ved Pluto nær Ganddal.

Modellen er et aktivitetstilbud som gir økt opplevelsesverdi i parkdraget. Prosjektet er også et grønt undervisningsområde med pedagogiske plansjer om planetene. Planetstien skal opprettholdes og integreres i videreutvikling av parkdraget.

Det er utformet en aktivitetsfolder om planetstien som er tilgjengelig på kommunens og Vitenfabrikkens hjemmesider.

Flyfoto over Storånaparkaraget
Udatert. trolig fra 50-tallet
kilde: Widerøe as

KAPITTEL 8

HISTORISK UTVIKLING OG BRUK AV STORÅNA PARKDRAGET

HISTORISK UTVIKLING

Det finnes spor tilbake til jernalderen av menneskelig aktivitet langs Storåna. Området har blitt utviklet med menneskelig påvirkning siden dengang, med jordbruksarealer, industri som utnyttet elvas fallhøyde, så planteskoler fra midten av 1800-tallet til midten av 1900-tallet, før området ble planlagt som et sammenhengende parkdrag på 50-tallet til åpningen av turforbindelsen fra sentrum til Ganddal i 1988.

Historien og områdets kulturminner ligger til grunn for hvordan arealene tilgrenset Storåna er blitt utviklet til dagens parkdrag. Parkdragets historiske utvikling trekkes her frem da det legger føringer for hvordan parkdraget kan videreutvikles og hvilke hensyn som må tas med tanke på kulturhistorie og kulturmiljø.

Kjært barn med mange navn

Storåna het opprinnelig Gandselven. Navnet skal ha sin opprinnelse fra Gand skipsreide, som er en geografisk avgrensning av et område fra 900-tallet. Et skipsreide påla innbyggerne i området et kollektivt ansvar for å bygge, holde i stand og utruste et leidangskip. Inndelingen ble brukt administrativt til skatteformål frem til 1600-tallet (Wikipedia).

I ”Stavanger amptes udførlige beskrivelse” fra 1745 blir Gandeelven beskrevet med de andre elvene i Sandnes, som del av en rapport fra Bendix Christian de Fine til kongen i København. Det gamle navnet Gandeelven

“Få høylandsbuer er klar over at bygda frå naturen sin hand har eit sentralt og mykje godt ferdig naturparkområde langs Storåna, frå den nye stasjonen på Skeiane og oppover til Ganddal.”

*Herredsgartner Brynjulf Mugås, 1958
(Aftenbladet, 1988)*

er i løpet av 1800-tallet blitt endret til Storåna av ukjent grunn. I kart over Statens planteskole fra 1923 omtales Storåna også som ”Gansbæk”. Skylddelingsforretninger fra midten av 1800-tallet veksler mellom begge navnene, men det gamle navnet ”Gandeelven” fases gradvis helt ut (Særheim).

I Sandnes er navnet Gandsparkene politisk vedtatt som samlenavn for parkene som ble knyttet sammen med den sammenhengende turveien til Stokkalandsvatnet: Skeianetunet, Bruelandsparken, Sandvedparken og Åsedalen, Skeilunden. Dette navnet har ikke slått rot i befolkningen og er lite brukt.

På folkemunne er hele parkdraget i dag kjent som Sandvedparken. Trolig kommer dette av at Sandvedparken er et svært populært område i parkdraget. Sandvedparken omfatter i realiteten kun den delen av parkdraget som er nærmest Sandnes sentrum, frem til den japanske hagen på Kvelluren. I denne planen nyttes de lokale stedsnavnene for delområdene i parken og samlebegrepet Storåna parkdraget for hele området.

STORÅNA PARKDRAGETS HISTORIE

Jernalderen

De første menneskelige spor vi har i parkdraget er kongegraven og dronninggraven på Brueland. Disse stammer trolig fra jernalderen. I den ene graven ble det funnet en fin leirkrukke med hanker. I 2005 ble den ene av gravene vandalisert, denne ble rekonstruert som en 10 meter bred steinsirkel med indre røys av store steiner. Graven som ikke er rekonstruert er mindre synlig i terrenget. Gravplassene er i dag ikke skiltet til, men omtales i turbrosjyre for området.

(Sandnesposten, 2005).

Middelalderen

Under unionstiden med Danmark 1536-1814 var Storåna ren nok til at det ble produsert ferskvannspærler fra elvemuslingbestanden i elven. Perlene ble fisket av en egen perleinspektør og levert til dronningen i København (Wikipedia).

Skeianetunet

Skeianetunet var på 1600-tallet husmannsplass under Øvre Austrått. Skeiane utviklet seg etterhvert til å bli et sentrum for Høyland, hvor det både har vært sparebank og kommuneadministrasjon. Skeianetunet består i dag av tre hus og et eldhus. Den eldste bygningen som er fredet ble oppført i 1736 og er utbygget i flere omganger. Et større påbygg ble oppført i 1760-årene og et påbygg ble tilføyd rundt 1880. Bygningen har blant annet tilhørt lensmann Jonas Schanche Gabrielsen og var heimahus på Gården Skeiane. I dag holder Skeianetunet eldresenter til i heimahuset.

Det ene av de tre husene kalles Prosteboligen og er en herskabelig trevilla som ble oppført i 1911-13. Boligen i karakteristisk sveitser- og jugendstil ble tegnet av Ragnvald Kluge for prosten Bernard Jonassen (1861-1926). I dag nyttes boligen som representasjonsbolig for

Sandnes kommune.

Sandvedhuset ble bygd rundt 1840 på gården Sandved. For å bevare bygningen ble den flyttet til Skeiane på 80-tallet. Søylebislaget utfor døren mot sør er typisk for empirehus i Sandnes. I dette bygget holder Sandnes kunstforening til.

På Skeianetunet står tre ærverdige boketrær. Boketrærne skal stamme fra frø som prost Jonassen tok med seg hjem fra Kongsgård i Stavanger. Det finnes også noen skjeldne trær i hagen som Atlaseder og magnolia.

Industri tilknyttet Storåna

Elva har hatt en viktig rolle for landbruket. Langs Storåna ble det etablert mange vannmøller som ble nyttet til å male korn til mel. Rundt 1900 lå 12 gårdskverner langs Storåna. Ingen av disse er bevart. Frem til 50-tallet var boliger i tett bebyggelse lite utbredt i Sandnes og det var høyt innslag av jordbruksarealer og skogsbrukarealer i strekket fra Åse mot Gandal. Dette vises tydelig i flyfotoet på side 84.

Storåna spilte en svært viktig rolle i utviklingen av den første industrien i Sandnes fra 1850-tallet da fallet i elva var godt egnet for industriformål. I 1877 ble det anlagt en trevarefabrikk som ble en viktig bedrift i byen. Åse dreieri nyttet vannkraft fra Storåna til sin produksjon av småmøbler. Det har også vært havregrynsmøller etablert langs åna. I denne tiden ble elven sett på som en industriell ressurs og nyttet til fiske. Elva var ren nok til at byen hentet sitt drikkevann fra badeplassen Laksen på Skeiane (øst for Sandnes togstasjon). Vannet ble pumpet opp til Gisketjern for å få tilstrekkelig trykk (Wikipedia).

Industrien og kloakk som ble ført direkte ut i elva førte til forurensningsproblemer i elva. Med den økte tilførselen på begynnelsen av 1900 tallet utgjorde kloakken en betydelig

forurensningskilde. På 50-tallet belyses problematikken med vannkvalitet i flere korrespondanser mellom kommunen, parkstyret og i en artikkel fra Stavanger aftenblad. Ålgårdskloakken ble langt om i 1968. Forurensning var trolig hovedgrunnen til at elvemuslingsbestanden ble borte og at fiskebestandene redusert.

Planteskolene 1850-1950

Jordkvaliteten på områdene rundt Storånaa var godt egnet til dyrking. Større deler av parkdraget bærer i dag spor av å ha blitt kultivert som planteskolearealer. På strekket mellom sentrum og Ganddal har det totalt vært fire planteskoler i drift: Statens planteskole, Sandved plateskole, Grudes planteskole og Ganddalens planteskole.

I tillegg var det enkelte villaer med flotte hageanlegg ned mot Storåna. Disse planteskolene og hagene har senere blitt til Sandvedparken og de store trærne som finnes her stammer fra planteskolene.

På 30- tallet hadde Sandnes by parkstyre med formann Fabrikkeier Jacob Øglænd aktiv innvirkning for at planteskolearealer skulle overtas av kommunen og utvikles til parkarealer. (Skogsdirektøren 1933).

Sandved planteskole og Sandveds havebruksskole

Sandveds planteskole omfatter større arealer av Sandvedparken var tidligere et plantesamlingsareal (på Brueland). Arealet som i dag er plantasjen var også del av denne planteskolen. En planteliste fra 1937 oppgir at planteskolen hadde over 150 sorter syriner tilgjengelig og hadde høy andel av roser, japanske prydkirsebær, prydepler og plommer. Planteskolen ble anlagt rundt 1900 av Jonas Schanche Sandved (1852-1952). Rundt 1900 var både Sandveds planteskole og Sandveds havebruksskole (1894-1927) i drift.

Hagebruksskolen til Sandved ble lagt ned i 1926, da den statlige støtten til foretaket falt bort. Planteskolens drift ble videreført av

hans sønn Samuel Block Sandved til slutten av 1950-årene. Huset som var tilknyttet planteskolen finnes fremdeles.

Gilje Sørnes kjøpte arealet etter Sandved og planteskolen var her frem til 1960-tallet, men minket stadig i størrelse. Under krigen produserte Gilje Sørnes liljeløk på arealet. Området der den japanske hagen ligger i dag ble brukt til demonstrasjonsfelt i Sandveds tid, men Gilje Sørnes omgjorde dette arealet til produksjonsareal for gartneriet, med produksjon av thuja og syress. Området lå brakk i noen år før det ble ekspropriert til kommunen (Sandnesposten 2002). Det resterende arealet fra planteskolen på 20 daa ble i august 1981 ervervet fra Samuel Sandved, med formål om utvidelse av parkdraget.

Grudes planteskole

Grudes planteskole ble anlagt av Ingebret N. Grude etter at han overtok en del av gården på Brueland. Driften hadde fokus på fruktrær busker og roser. Han drev planteskolen, sammen med sin sønn Nicolai Grude. Etter krigen ble et større areal av gården gjort om til boligtomter, som resulterte i at planteskolen måtte legge ned driften på slutten av 50-tallet. Grudes planteskole ble flyttet til Gruda i Klepp og var i drift til en gang i 60-årene.

Kommunen ervervet Pumpehagen på Brueland (GID 41/62 3,959 daa) fra Nicolai. Grude i 1968. Grudes tomt på Kvelluren (GID 41/1, 13,4 daa) ble ervervet av kommunen i 1969. (Rogaland Fylkesleksikon, 1950)

Ganddal planteskole

Planteskolen ble grunnlagt av Peder Sandved (1870-19389) i 1920. Han hadde tidligere hatt planteskole i Seattle, Alaska. Importen fra Kina og Asia tok han med seg inn i driften på Ganddal ved å tilby eksotiske arter som Apeskrekk og Sedertre. Deler av området ble opparbeidet parkmessig med store innslag av lehekker og edelgran. Det var en viktig markedsføringsverdi i å vise frem hvordan

artene som ble forhandlet kunne nyttes i slike utstillingshager. Han førte blant annet 150 sorter syrin, roser, japanske prydkirsebærtrær, prydepler og plommer. Driften fokuserte på grønne planter til hage og park.

Ved hans død i 1938 kjøpte Kornelius Gilje-Sørnes eiendommen og drev med løkproduksjon, spesialisert på liljer. Etter 1956 ble planteskolen drevet som vanlig gartneri. (Nasjonaltrykkeriet, 1935)

Statens planteskole

Lensmann M.A. Grude og Nicolai Grude etablerte Statens skogsplanteskole i 1867. Driften fokuserte på dyrking av småplanter av buskfuru, furu og gran i stor skala til skogplantingsprosjektet som ble gjennomført på Jæren. Statens planteskole var dengang den største i landet. Den intensive driften utarmet jorden og forringet jordkvaliteten. Sønnefjelske skoginspesjon vurderte i 1926 at:

”De tilgjengelige arealer er blitt uskikket til planteavl. Det sees ingen utvei med rimelige omkostninger å få opp produksjonskraften igjen. Enten må staten si fra seg sin forpliktelse til planteavl og eiendommen selges, ellers så med skaffes ny jord hvor det kan avles mer og bedre planter” (Sandnes historie og Ettesogelag, 2010.)

Planteskolen ble av denne grunn avviklet i 1932 med overdragelse av feste til Sandnes by.

I 1933 inngikk Staten festekontrakt hvor gnr. 42 bnr. 2 (sandvedparcellen) og gnr. 42 bnr 3 ble bortfestet til Sandnes by, med forutsetning om at arealet i sin helhet skulle benyttes til park og være tilgjengelig for publikum. Det ble også stilt krav om at skogsforvalteren fortsatt skulle ha hus her så lenge han var ansatt av forvaltningen. Det ble med bakgrunn i denne eiendomsforretningen vedtatt at Sandvedparken er fredet som park. Fredningsvedtaket er dokumentert i brev til ordføreren fra parkstyret datert 17.10.1944.

Skogsforvalter Willochs leide boligene ved Sandnes planteskole i parken etter avtale

inngått i 1933 og hadde funksjon som oppsynsmann for Sandvedparken og stod for veldikeholdet og ”Forskjønnelse” av Sandvedparken.

Resten av planteskolearealet ble ervervet av Høyland kommune i 1959, da 15 daa fra Staten. Arealet ble dengang beskrevet som forfallent. Ved kjøpet forpliktet kommunen seg til følgende:

”1. Høyland kommune skal regulere eiendommen til parkområde og kommunen skal videre ta sikte på å få regulert grøntareal det område rundt parken (mellom Kvellurvegen og riksveg 10) som bygningsjefen har foreslått på general planen for Austrått.

2. Kommunen forblikker seg til å behandle dette området parkmessig. Det forutsettes at kommunen nytter seg av hagearkitekt angående utformingen av parken. Det var herunder ønskelig at der ble anlagt plantesamlinger i parken (aboretum).

Veien til et sammenhengende parkdrag

Langs elven har det ikke alltid vært tilkomst for alle og parkmessig opparbeidelse.

I generalplanen for Sandnes fra 50-tallet ble føringene fra Staten ved eiendomsoverdragelsen lagt til grunn og følgende ble vedtatt:

”Ein av lokalparkane bør byggjes ut slik at den i noen grad tjener hensikten til en sentral storpark, spesielt med tanke på bruk av eldre og foreldre med små barn i alderen 0-4 år.

Den eneste mulighet som synes å være tilstede for dette er en videre utvikling av Sandvedparken og Stokkelandsvatnet med strender. Hver for seg har disse karakter som lokalpark, men knyttet sammen med et turdrag langs Storåna, får de straks karakter av en storpark.”

En rask oppfølging av vedtakene for å tilrettelegge parken var at det i 1950 ble

gitt ekstraordinær bevilgning til innkjøp av 50 stk parkbenker av Göteborgsmodellen til Sandvedparken og Gisketjern, da alle de eksisterende parkbenkene måtte fornyes og suppleres.

Arkitektkonkurranse for Sandvedparken

I føringene Staten gav ved eiendomsoverdragelsen var det fastsatt at en arkitektkonkurranse skulle lyses ut. Denne ble gjennomført i 1961, med utlysning av "Arkitektkonkurranse om utforming av parkområdet langs Storåna i Høyland kommune".

Seks konkurranseforslag ble sendt inn. Juryen la høy vekt på en terrengbehandling som gir store bruksflater med muligheter for allsidig bruk. Det var et ønske om at parkdraget skulle innholde en plantesamling i form av aboretum. Vinnerutkastet ble planforslag fra Hagearkitekt M.N.H.L Knut Fosså og Sveinung Skjold. Formspråket er inspirert av engelsk landskapsstil og modernistisk utforming av amfi og scene. Det ble i 1968 ingått avtale med Fosså og Skjold om at parken skulle opprustes i tråd med vinnerutkastet.

Omleggingen av Ålgårdskloakken ble samordnet med opparbeidelsen. Det ble i samme periode gjennomført sikringsarbeider av elvebreddene. I 1970 ble arbeidet med å etablere sandfangsbasseng syd for jernbanekulverten påbegynt.

I 1972 ble en etappevis utbygning av Sandvedparken vedtatt av formannskapet i sak 2/71. Arkitekt Arne Sviland ble engasjert for å lage planer for toalettbygget i tråd med landskapsarkitektens planer.

I 1981 ble parkarealet ytterligere utvidet ved at arealet fra Aase dreieri ved Kvernlandsveien, gnr 46 og gnr 47 ble regulert som del av parkområdet i reguleringsplan 79129.

Som del av Sandvedparken etappen ble det i 1984 laget planer for scenebygg med amfi

og toalettanlegg, som ble vedtatt av bystyret i sak 156/84. Planene forutsatte et skålformet amfi og ble detaljprosjektert av Fosså landskapsarkitekter. Anlegget ble anmodet ferdigstilt til byjubileet i 1985 Rådmannen i Sandnes (1984).

Offisiell åpning av turdraget langs Storåna

Offisiell åpning av det ca. 11 km lange turdraget som binder sammen lokalparkene langs Storåna ble holdt 28. august 1988 på Skeianetunet. Invitasjonen lød:

"Det er lagt opp til at vi går turstien samlet fra Skeiantuenet til Stokkelandsvatnet, og for de aller sprekeste kan rundturen forlenges rundt selve Stokkelandsvatnet".

Utvikling på 90- og 2000-tallet

I 1991 ble turveien rundt Stokkelandsvannet ferdigstilt. Arbeidet var ledet av bygartner Martin Skadsheim. Samtidig ble gangveiforbindelsen mellom Skeianetunet og Sandvedparken forbedret, og det ble etablert ny bro og utvidelse til dobbelsidig gangsti på Brueland. I anledning ferdigstillingen av turveien ble det i 1992 ble det utgitt turkartbroskyre *"Turgleder i Sandnes - Storåna og Stokkelandsvatnet"*.

Arbeidet med utvikling av parkdraget fikk nasjonal oppmerksomhet da anlegget ble kåret til årets grønne park 1996 av Norsk anleggsgartnermesterlag v/park og anleggskomiteen. Følgende begrunnelse lå til grunn for tildelingen;

"Sandvedparken er en frodig og innholdsrik park som innbyr til turglede i Storånavassdraget.

Det er høyt faglig nivå på skjøtsel og parken gir et frodig og velstelt helhetsinntrykk.

Parkavdelingen i Sandnes utviser vilje og evne til å holde god standard på parken."

Lekeplass på gnr. 41 bnr 12 ble anlagt rundt 1995 og i 1998 ble de to sandvolleyballbanene på Brueland anlagt.

Tusenårsparken

I 1998 ble planforslag for Sandvedparken sør - et nytt parkområde sør for Kvelluren etablert. Forslaget ble utarbeidet av landskapsarkitekt Målfrid Takle Folkvord. Det ble vektlagt å ta vare på verdifull vegetasjon, forbedre overvannskvalitet, etablere møtested, areal for aktivitet og rekreasjon og bevare eksisterende kulturminner. To bekker som var lagt i rør ble gjenåpnet og det ble anlagt rensedam - Sandved rensedam som er en viktig miljøfaktor for å bedre det biologiske mangfoldet. Det ble etablert grillplass, turveinett og to nye broer som binder området sammen med resten av Storåna parkdraget på en naturlig måte. Den japanske hagen ble etablert med intensjon om gjenskape et opprinnelig element i parken fra planteskoletiden.

På den offisielle åpningen av Sandvedparken sør i 1999 plantet ordfører Jostein Rorvik det første treet i parken - et hjertetre. Lysthuset som finnes i den japanske hagen i dag er en rekonstruksjon av lysthuset i Sandveds planteskole. Det originale lysthuset ble byttet ut 2004, grunnet råteskader. Kopien ble bygget av Dag Tveit. Søylene er slankere enn hos originalbygget, men ellers er konstruksjonen lik.

På 2000-tallet har det vært flere boligutviklingsprosjekter som Sandved terrasse, Sørbøtunet og Brueland gård med naboskap til Sandvedparken. Boligutviklingen fører til at bruken av parkdraget stadig øker

og det er med økt bruk tilrettelagt flere nye aktivitetsflater.

Trimparken ble etablert 2010. Denne er anlagt med ulike treningsutstyr og informasjonskilt om treningsøvelser og ble etablert i samarbeid med Lions Sandnes, som bidro med trimutstyr.

Planetstien ble etablert i 2011 og er en modell av solsystemet vårt i målestokk 1:1 milliard. Leif Augestad var initiativtaker og prosjektet ble gjennomført som samarbeid mellom Vitenfabrikken og Sandnes kommune i anledning byjubileumet i 2010. Se kapittel 7.13

I 2010 ble det anlagt dypavfallskontainere for å effektivisere driften og øke kapasiteten i avfallshåndteringen i parkdraget. Kvelluren bru på E39 blir i 2015-2016 utvidet til fire felt. I tilknytning til denne prosessen blir Stoåna sitt løp under broen endret noe og det blir etablert to rensedam, et som ligger rett ved gangveien og et inntil motorveien. Statens vegvesen har stått for opparbeidelsen og har i denne forbindelse laget en revegeteringsplan og hevet gangstien noe.

Viktige kulturminner bevart i parkdraget

I dag er det flere kulturminner i parkdraget som forteller om tidligere tiders virksomhet. Kulturminnene tilfører en ekstras dimensjon til opplevelsen av parkdraget.

Kulturminnene i parkdraget er tilrettelest for bruk og inngår, synliggjøres og tas i bruk som del av tilbudet i parkdraget, se kapittel 1.3.1.

LITTERATURLISTE

- Artsdatabanken (2015) Norsk rødliste for arter 2015.
- Artsdatabanken (2012) Fremmede arter i Norge - med norsk svarteliste 2012.
- Berghaust, T. E. (2012). Forvaltning av grøntanlegg. presentasjon under Landskonferansen 2012, Fagforbundet-Faggruppe park, idrett og bad.
- Fylkesmannen i Rogaland (2015) Forbud mot bruk av plantevernmidler nær vatn. <https://www.fylkesmannen.no/nn/Rogaland/Landbruk-og-mat/Miljotiltak/Forbod-mot-bruk-av-plantevernmiddel-nart-vatn/>
- Fylkesmannen i Hedmark, Fylkesmannen i Oppland, NVE (2010) Skjøtsel av kantvegetasjon lands vassdrag. <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/lmd/fylkesnytt/vedlegg/kantsoneveileder.pdf>
- Ecofact (2013) Notat, grøntområder i Åsedalen
- Nasjonaltrykkeriet (1935). Gartnernæringen i Norge.
- Miljødirektoratet (2015) Truede arter og naturtyper.
- Miljødirektoratet (2014). Planlegging av grøntstruktur i byer og tettsteder. Veileder M100-2014.
- Miljødirektoratet (2013) Mal for forvaltningsplaner for landskapsvernområder og nasjonalparker.
- Miljødirektoratet (2006) Handingsplan for elvemusling.
- Muticonsult AS. (2015). Tiltaksplan for Storåna.
- Oslo kommune, Bymiljøetaten (2012). Trær-Veiledning for arbeid nær trær og krav for rigg- og anleggsarbeid.
- Særheim, Professor Inge (ukjent årstall) Hammar og gauk.
- Svihus, A. (2014) Skjøtsel av rensedammer i Sandvedparken
- Sandnesposten 2002 "Japansk hage var gartnergimmik" 13.02.2002.
- Sandnesposten 2005 "vandaler ødela Gravhaug. 20.04.2005.
- Sandnesposten 1999, Plantet hjertetre 13.09.1999.
- Sandnes kommune, (2016) Aktive Sandnes
- Sandnes kommune (2015) Miljøplan for Sandnes kommune.
- Sandnes kommune. diverse møtereferater, interne notater og telefakser (1933-2008).
- Sandnes kommune. (ukjent dato) idekonkurranse om parkområde langs Storåna i Høyland, Juryens uttalelse og kritikk.
- Superunion architects (2016) Stedsanalyse Ganddal.
- Det norske næringsliv - Rogalands fylkesleksikon, 1950.
- Vannbruksplan for Storåna vassdraget.
- Stavanger aftenblad (1988). Reportasje "Turperle fra Sandnes til sentrum til Ganddal".
- Rådmannen i Sandnes. 1984 "Sandvedparken - bygning av scene og toalettanlegg"
- Ødegaard, Bygartner Yngvar 1968 Møtereferat fra møte hos teknisk rådmann 21.11.68.
- Skogsdirektøren (1933) Brev til Hr. Borgermesteren i Sandnes. Datert 20.01.1933
- Wikipedia (2016), Kjempespringfrø
- Wikipedia (2016), Kjempebjørnekjeks
- For opplisting av relevant lovverk, nasjonale-, regionale, og kommunale føringer og arealplaner se s. 6-8.

Sandnes kommune Park, idrett og vei 2017
internettlink:

Forfatter: Kine Krogh Olesen

*Foto: Kine Krogh Olesen,
ved andre fotografer er fotograf kreditert i bildetekst.*

Forsidefoto: Den Japanske hagen, foto: Hans Børge Ånestad